

Unioninkatu 16

KHO

Rakennushistoriallinen selvitys
osa 2/2

12.7.2013

ark-byroo

TILAAJA

Senaatti-kiinteistöt

Yhteyshenkilöt investointi- ja rakennuttamisyksikön rakennuttajapäälliköt Pekka Mähönen ja Selja Flink

KONSULTTI

Arkkitehtitoimisto ark-byroo

Kustaankatu 3

00500 Helsinki

p. 010 2350 566

www.arkbyroo.fi

TYÖRYHMÄ

Marianna Heikinheimo, arkkitehti SAFA ARK 950, KuvM, projektista vastaava rakennustutkija

Mia Puranen, arkkitehti, rakennustutkija

Emilia Pohjanpalo, arkkitehti yo, rakennustutkija

Eero Astala, graafikko

Sami Heikinheimo, valokuvaaja

NYKYTILAVALOKUVAT

© Sami Heikinheimo, ark-byroo ellei toisin mainita

ETUKANNEN KUVA

© Sami Heikinheimo, ark-byroo

SUORITUSAJANKOHTA

Työ on suoritettu huhti–heinäkuussa 2013.

© Arkkitehtitoimisto ark-byroo

KÄYTETYT LYHENTEET

MFA	Arkkitehtuurimuseo
HKA	Helsingin kaupunginarkisto
HKM KA	Helsingin kaupungin kauounginmuseon kuva-arkisto
KA	Kansallisarkisto
KSV	Helsingin kaupungin kaupunkisuunnitteluvirasto
KHO	Korkein hallinto-oikeus
MV	Museovirasto
RakVV	Helsingin kaupungin rakennusvalvontaviraston arkisto
Sk	Senaatti-kiinteistöjen arkisto

Sisällysluettelo

1	JOHDANTO	4
1.1	Kohde	4
1.2	Tehtävä	6
1.3	Perustiedot	8
2	LÄHIYMPÄRISTÖ	10
3	YLEISRADION TOIMITALO 1950–1980	15
3.1	Yle	15
3.2	Arkkitehdit	18
3.3	Suunnitteluratkaisun kuvaus	21
3.4	Ylen myöhemmät vuodet Unioninkadun toimitalossa	38
4	KHO:NAIKA 1980–	39
4.1	KHO	39
4.2	KHO:n aikaiset muutokset	40
5	YHTEENVETO MUUTOKSISTA	46
6	NYKYTILAN INVENTOINTI	56
6.1	Sisätilat	56
6.2	Julkisivut	78
7	YHTEENVETO	84
7.1	Säilyneisyys	84
7.2	Lopputulokset	85
7.3	Lähtökohtia jatkosuunnittelulle	86
	Lähdeluettelo	87
	Liite	90

Johdanto

1.1 Kohde

Rakennushistoriaselvityksen kohteena on Yleisradion itselleen rakennuttama 1952 valmistunut moderni liikerakennus Unioninkatu 16. Arkkitehtiprofessori Jussi Paatela oli ollut vuodesta 1945 mukana Yleisradion toimikunnassa, joka pohti vaihtoehtoja kasvavan radiotoiminnan tilatarpeiden tyydyttämiseksi. Toteutusvaiheessa Paatelan suunnitteluryhmään kuuluivat nuorempaa suunnittelijapolvea edustaneet Veli Paatela ja Reino Koivula. Hankkeelle myönnettiin rakennuslupa 1951 ja uusi radiotalo hyväksyttiin käyttöön vain 10 päivää ennen Helsingin olympialaisten alkua heinäkuussa 1952. Olympialaisten aikana se toimi tiedonvälityksen keskuksena.

Kaartinkaupunki kaavoitettiin 1800-luvun alkupuolella ja vuosisadan mittaan sinne rakennettiin aluksi puutaloja ja vuosisadan loppua kohden puutalot korvattiin uusrenessanssi- ja jugendtyylisillä kivitaloilla. Unioninkatu 16:n tontilla säilyi 1857 rakennettu kaksikerroksinen puutalo lähes sadan vuoden ajan aina Yleisradion uuden radiotalon rakentamiseen saakka. Uudisrakennuksen eteläpuolelta purettiin komea kaupunkikivitalo, mikä koitui monien lähikortteleiden kivipalatsien kohtaloksi

toisen maailmansodan jälkeisinä kahtena vuosikymmenenä. Yleisradion taloa vastapäätä Unioninkadulle nousi samanaikaisesti korttelin kokoinen arkkitehti Viljo Revellin suunnittelema Teollisuuskeskus, joka luetaan yhdessä Erkki Huttusen suunnitteleman 1953 valmistuneen Sokoksen tavaratalon ja Alvar Aallon suunnitteleman 1954 valmistuneen Rautatalon kanssa Helsingin merkittävimpiin moderneihin liikerakennuksiin. Yleisradion liikerakennus on arkkitehtoniselta otteeltaan edellä mainittuja aikalaisrakennuksia vaatimattomampi. Jussi Paatela, joka tunnetaan nimenomaan sairaaloiden suunnittelijana, ei juurikaan suunnitellut liikerakennuksia. Nuorempaa polvea edustanut Veli Paatela oli juuri palannut USA:sta, missä hän oli tullut tutuksi amerikkalaisen pragmatistisen rakennustavan kanssa. Radiotalon kolmas arkkitehti Reino Koivula oli hänkin uransa alussa. Yleisradion talon suunnitteluratkaisu on maltillisen moderni. Sen ratkaisussa voi tunnistaa myös vanhempien vuosikymmenten hienostuneemman arkkitehtuurikäsitteiden piirteitä. Rakennus suunniteltiin erittäin tehokkaaksi.

Yleisradion radiotalo Unioninkatu 16:ssa kuvattuna vuonna 1953. Julkisivussa lukee teksti Radio.
Kuvaaja Aarne Pietinen. Yle Kuvapalvelu.

1.2 Tehtävä

KHO pyrkii tehostamaan tilankäyttöään ja lisäksi sen käytössä olevissa rakennuksissa on alkamassa perusparannus. Muutos- ja korjaustyön on määrä olla valmis 2018, jolloin KHO täyttää 100 vuotta. Rakennushistoriaselvitys palvelee tulevaa rakennushanketta, jonka hankesuunnittelu on ollut käynnissä samanaikaisesti selvityksen tekemisen kanssa. KHO:n käytössä oleviin tiloihin kuuluu kaksi samalla tontilla sijaitsevaa kiinteistöä. Tämä rakennushistoriaselvitys (osa II) käsittelee KHO:n toimitilojen uudempaa osaa Unioninkatu 16. Kiinteistöstä Fabianinkatu 15 on laadittu samanaikaisesti erillinen selvitys (osa I).

Rakennuskohtaisessa tarkastelussa on pyritty tunnistamaan kohteen rakennustaiteellisia, historiallisia ja kaupunkikuvallisia ominaisuuksia sekä arvioimaan kohteen säilyneisyyttä. Lopputuloksissa on määritelty lähtökohtia muutos- ja korjaustöiden suunnittelulle. Työ on sisältänyt niin arkisto- ja kirjallisuustutkimusta kuin kenttätöitä ja eri lähteistä peräisin olevan tiedon yhdistämistä ja analysointia. Selvityksen rakenne on jäsennelty Yleisradion aikaan 1950–1980 ja KHO:n aikaan vuodesta 1980 alkaen.

Rakennushistoriaselvityksen pääasialliset lähteet ovat olleet Kansallisarkiston, rakennusvalvontaviraston arkiston sekä

Senaatti-kiinteistöjen arkiston säilyttämät suunnitteludokumentit. Paateloiden arkkitehtitoimistojen piirustusaineistoa ollaan luovuttamassa Arkkitehtuurimuseolle, mutta aineiston järjestäminen on toistaiseksi kesken, mistä syystä sitä ei ole voitu hyödyntää tässä työssä. Valokuvia kohteesta löytyi lähinnä Yleisradion omasta valokuva-arkistosta, tosin niistäkin suurin osa oli Fabianinkadun puolelta. 1980-luvun peruskorjauksen urakka-aineistoa on kattavasti Senaatti-kiinteistöjen arkistossa (tosin osittain lainattuna) sekä lisäksi Museovirastolla. Kaikki kokouspöytäkirjat ja vastaavat aineistot oli kuitenkin arkistonhoitaja Juha Pakolan mukaan luovutettu Kansallisarkistoon juuri alkuvuodesta 2013, eikä näitä aineistoja ollut vielä tätä selvitystä tehtäessä järjestetty. Myöhemmin aineistot ovat taas käytettävissä. 1980-luvun peruskorjauksen pohjaksi arkkitehtitoimisto Timo Jokinen & Jussi Tanska Ky teki suppean selvityksen kohteena olevien rakennusten historiasta. Siinä on käytetty lähteinä sellaisiakin asiakirjoja, jotka eivät nyt olleet saatavissamme ja näin ollen on myös kyseisestä selvityksestä löytynyt tärkeitä tietoja.

Kirjallisista lähteistä oleellisimpia ovat olleet käyttäjien historiikit. Rakennuttamiseen liittyviä pöytäkirjoja tai sopimusaineistoja ei voitu käyttää, sillä Ylen Elkaan

Alkoholiliikkeen myymälä osoitteessa Unioninkatu 16. Paikallisjohtaja Möller ja myymälän esimies Virtanen myymälän edessä. Hotelli- ja ravintolamuseo / Alkon kokoelma.

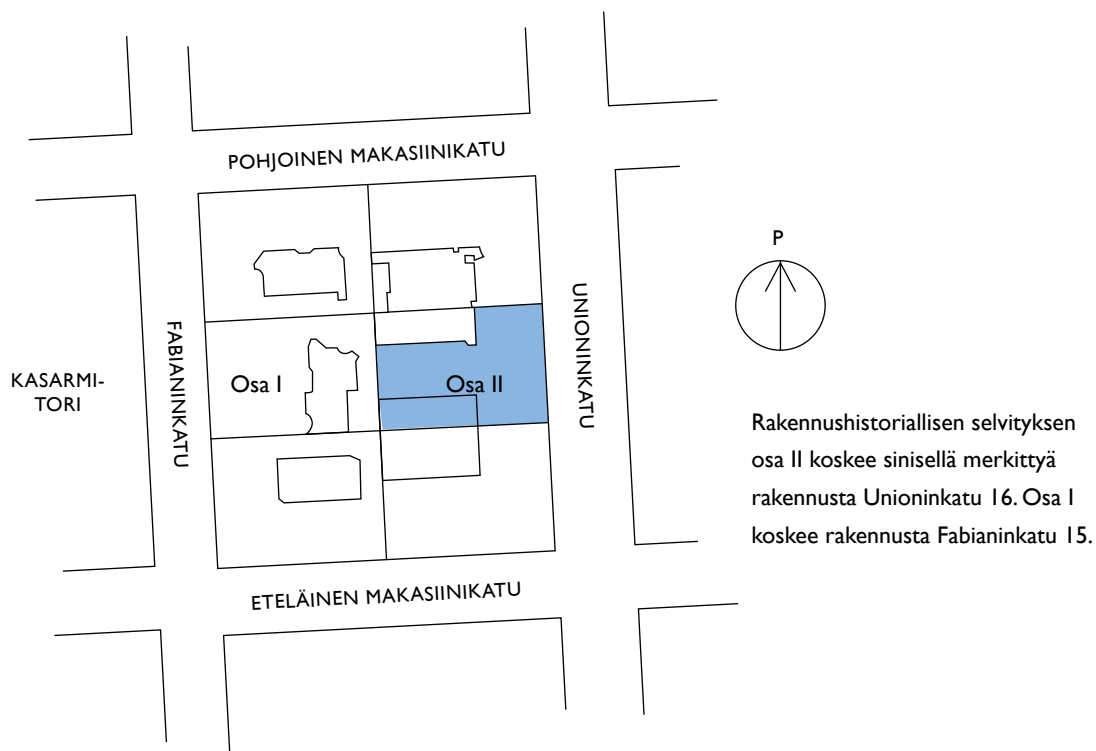
toimittamien aineistojen osalta rakennuslautakunnan pöytäkirjat alkavat vasta vuodesta 1964 ja tätä vanhempien sijaintia ei onnistuttu selvittämään. Myöskään Ylen Rakennushallinnolle luovuttamien aineistojen joukosta ei löytynyt uudisrakennukseen liittyen muuta kuin rakennuslupa- ja piirustusaineisto. Yleisradion historiikeissa kuitenkin käsiteltiin rakennushanketta pääpiirteittäin. Käytetyt lähteet käyvät ilmi lähdeluettelosta ja tekstissä on käytetty alaviitteitä.

Rakennuksen ulko- ja sisätilat inventoitiin osana rakennushistoriaselvitystä. Sisätilojen inventointi suoritettiin yleispiirteisesti luonnehtien rakennuksen ominaispiirteitä. Ulkotilat inventoitiin kirjaa-

malla havaintoja rakennusosakohtaisesti. Ulko- ja sisätilat dokumentoitiin valokuvaamalla. Valokuvien ottopaikat on merkitty pohjakaavioihin.

Johdanto pyrkii antamaan yleiskäsityksen kohteesta ja tehtävästä. Toisessa luvussa on käsitelty lähiympäristöä. Seuraavat luvut 3 ja 4 käsittelevät Yleisradion ja KHO:n vaiheita. Luvussa 5 on esitetty muutוסkaaviot. Luku 6 on kohteen inventointi. Viimeisessä luvussa 7 esitetään yhteenvedona arvio kohteen säilyneisyydestä ja sen ominaispiirteistä. Loppuluvussa on myös esitetty suosituksia jatkosuunnittelulle.

Työssä on liitteenä rakennuslupien kronologia, josta käy ilmi tehtyjen muutosten kirjo ja niiden perustiedot.

I.3 Perustiedot

KOHTEEN TIETOJA

Kohteen nimi	Korkein hallinto-oikeus, Unioninkatu 16
Vanhoja nimiä	Yleisradion toimitalo / Radiotalo Kiinteistöosakeyhtiö Unioninkatu 16
Osoite	Unioninkatu 16 / Unionsgatan 16 00130 Helsinki
Kiinteistötunnus	91-3-53-19
Kaupunginosa	N:o 3 Kaartinkaupunki / Gardes- staden
Kortteli	N:o 53, Ahven / Aborre
Tonttihakemisto	N:o 19 1982– N:o 13 1816–1982, yhdistetty viereisen tontin n:o 18 kanssa tontiksi n:o 19.
Rakennusnumero	487

LAAJUUSTIETOJA¹

Bruttoala	5634,9 m ²
Huoneistoala	4 284,7 m ²
Tilavuus	19 398,0 m ³
Tontin koko	1968 m ²
Kerroksia	7, lisäksi 2 kellarikerrosta ja 1 ullakkokerros

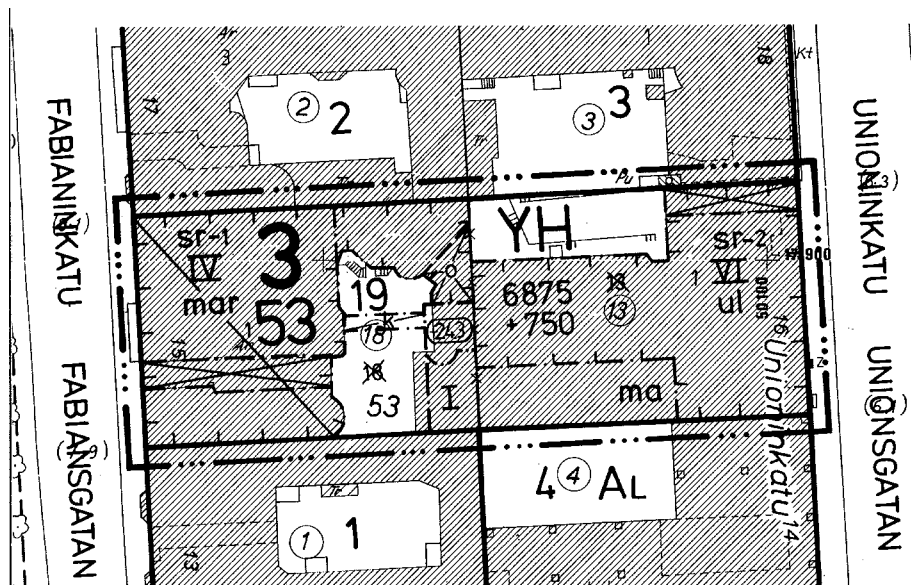
OMISTUSHISTORIA

1927–1956	Rakennuttaja Kiinteistöosake- yhtiö Unioninkatu 16 (tontin omistus jo vuodesta 1927)
1956–1976	Oy Yleisradio Ab
1976–	Suomen valtio, haltijana Raken- nushallitus 1976–1995, Valtion kiinteistölaitos 1995–2001, Senaatti-kiinteistöt 2001–

KÄYTTÖHISTORIA

1952–1980	Oy Yleisradio Ab
1984–	Korkein hallinto-oikeus

¹ KOKI-raportti, Sk.

Ote voimassa olevasta asemakaavasta 8513. Entiset tontit 18 ja 13 yhdistettiin tontiksi 19 ja kaava koskee molempia rakennuksia Fabianinkatu 15 ja Unioninkatu 16. HEL PTP.

ASEMAKAAVA

Voimassa oleva asemakaava 8513, vahvistunut 11.3.1982

- Asemakaavaan on merkitty tontin 19 rakennus-oikeudeksi 6 875 kem²
- Lisäksi 750 kem² maanalaista ravintolaa, näyttelytilaa ja henkilökunnan yhteistilaa sekä ullakon henkilökuntaravintolaa varten.

RAKENNUSSUOJELU

Rakennus on suojeltu asemakaavassa 8513 merkinnällä sr-2

Rakennusala, jolla sijaitsee kaupunkikuvan säilymisen kannalta arvokas rakennus. Rakennusta tai sen osaa ei saa ilman pakottavaa syytä purkaa eikä siinä saa suorittaa sellaisia lisärakentamis- tai muutostöitä, jotka tarvelevät katujulkisivujen tyyliä tai kadunpuoleisen vesikaton perusmuotoa. Mikäli rakennuksessa on aikaisemmin suoritettu tällaisia toimenpiteitä on rakennus lisärakentamis- tai muutostöiden yhteydessä pyrittävä korjaamaan rakennuksen tyyliin hyvin soveltuvalla tavalla.

TÄRKEIMMÄT VAIHEET

1952 Uudisrakennus

Liikerakennuksessa on seitsemän maanpäällistä kerrosta ja kaksi kellaria. Sen pohjaratkaisu on T-kirjaimen muotoinen. Maantasossa oli myymälätilaa, kerroksissa 2-6 toimistoja ja kattokerroksessa ruokala.

Rakennuttaja: Kiinteistöosakeyhtiö Unioninkatu 16 / Fastighets Ab Unionsgatan 16
 Arkkitehdit: Jussi Paatela, Veli Paatela ja Reino Koivula

1984 Muutos

Kun Yleisradion tilat muutettiin KHO:n käyttöön, tilat peruskorjattiin. Rakennusten välistä yhteyttä parannettiin rakentamalla pihalle näiden liittymäkohtaan uusi hissillä varustettu porrashuone ja silta. Sisätiloissa tehtiin erinäisiä pienempiä muutoksia ja entinen myymäläkerros muutettiin kirjaamoksi.

Rakennuttaja: Rakennushallitus
 Arkkitehdit: Arkkitehtitoimisto Timo Jokinen & Jussi Tanska Ky ja sisustusarkkitehtitoimisto Antti Paatero Oy

2 Lähi- ympäristö

Korkein hallinto-oikeus sijaitsee Kaartin-kaupungissa Kasarmitorin itäpuoleisessa korttelissa, jonka ruutukaavamuoto näkyy jo Johan Albrecht Ehrenströmin vuonna 1812 laatimassa Helsingin asemakaavassa. 1815-1816 asemakaavassa Kaartinkaupunki oli merkitty puutalojen alueeksi.² Tontinmittauksen jälkeen kaupunki alkoi myymään alueelta tontteja ja alueelle rakennettiin puisia asuintaloja. Nimensä kaupunginosa sai vasta 1959 Kasarmitorin eteläpuolella sijaitsevan Kaartin kasarmin mukaan, jossa toimii nykyisin Suomen puolustusministeriö.³

Unioninkadusta tuli keskeinen katu, joka johti Pitkältäsillalta viivasuorana etelään, silloiselle Ulriikaporinvuorelle eli nykyiselle Tähtitorninmäelle saakka. Kun keisari Aleksanteri I kävi Helsingissä 1819 ja saapui kaupungin keskustaan tätä katua pitkin, hän määräsi kadun nimeksi Unioninkatu Porvoon valtiopäivillä vahvistetun Suomen ja Venäjän unionin kunniaksi.⁴ Unioninkatu sijaitsee Unioninakselilla, joka on Helsingin pisin suora katulinja,

kaikkiaan 2,5 km. Aikanaan Unioninakseli oli väylä, jota sisämaasta saavuttiin pääkaupunkiin. Se oli ja on myös edelleen katu, jonka varrella tai välittömässä läheisyydessä sijaitsevat valtakunnan tärkeimmät instituutiot. Unioninakselilla onkin merkittävä sija kaupungin historiallisessa ja kulttuurisessa ytimessä.⁵

Helsingistä tuli kauppakaupunki 1860-luvun jälkeen, kun rautatie yhdisti sen Pietariin ja maan pohjoisempiin osiin vesireittien kautta. Kaupunki kasvoi uudelle vuosisadalle tultaessa, mikä heijastui entistä tiiviimpänä rakentamisena keskustassa. 1800- ja 1900-lukujen vaihteen molemmin puolin kaupunki kasvoi voimakkaasti ja keskikaupunkia ryhdyttiin rakentamaan tasamittakaavaisina kivitaloina. Helsingin kaupunkikuva muuttui oleellisesti 1950- ja 1960-lukujen aikana, kun vanhoja rakennuksia korvattiin moderneilla liiketaloilla.

Korkeimman hallinto-oikeuden uudempi osa Unioninkatu 16 sijaitsee Ahvenen korttelissa, jota rajaavat Pohjoinen Makasiinikatu, Unioninkatu, Eteläinen Makasiinikatu ja Fabianinkatu. Korttelin maa viettää hieman merta kohden itään. Vuoden

2 Stenius 1969, kartta n:o 74.

3 Helsingin kadunnimet, Helsingin kaupungin julkaisuja nro 24, 108.

4 Helsingin kadunnimet, Helsingin kaupungin julkaisuja nro 24, 1970.

5 Julkaisusta Aikamatka Unioninakselilla.

Helsingin asemakaavakartta vuodelta 1878. Karttaan on huolellisesti merkitty kaikki rakennukset. Kaikki Ahvenen korttelin rakennukset olivat tässä vaiheessa vielä matalia puurakennuksia. Hietala et. al 2009, 57.

1878 Helsingin kartasta näkee, että kaikki korttelin rakennukset olivat tällöin vielä puutaloja.

Tontille 13 osoitteeseen Unioninkatu 16 valmistui 1857 kaksikerroksinen puutalo, joka purettiin vasta vuonna 1950 uudisrakennuksen tieltä. Kyseiselle tontille ei ollut rakennettu uusrenessanssi- tai jugendta-
loa, kuten monille muille tonteille samassa korttelissa.

1890-luvulla Kasarmitorin itälaidalla oli kolme melko samannäköistä kaksikerrok-

sista puutaloa. Helsingin Säästöpankki osti niistä keskimmäisen tontin n:o 18 vuonna 1900 ja rakennutti paikalle uusrenessanssi-tyylisen liiketalon. Yleisradio muutti taloon 1934 ja vuonna 1951 radio laajeni myös marmoritalon selkäpuolelle Unioninkadun varteen tontille n:o 13. Tontit 18 ja 13 yhdistettiin vuonna 1982 tontiksi 19.

Unioninkadun varrelle Yleisradion toimirakennusta vastapäätä valmistui 1952 Viljo Revellin ja Keijo Petäjän suunnittelema Teollisuuskeskus, jossa toimi myös hotelli Palace.

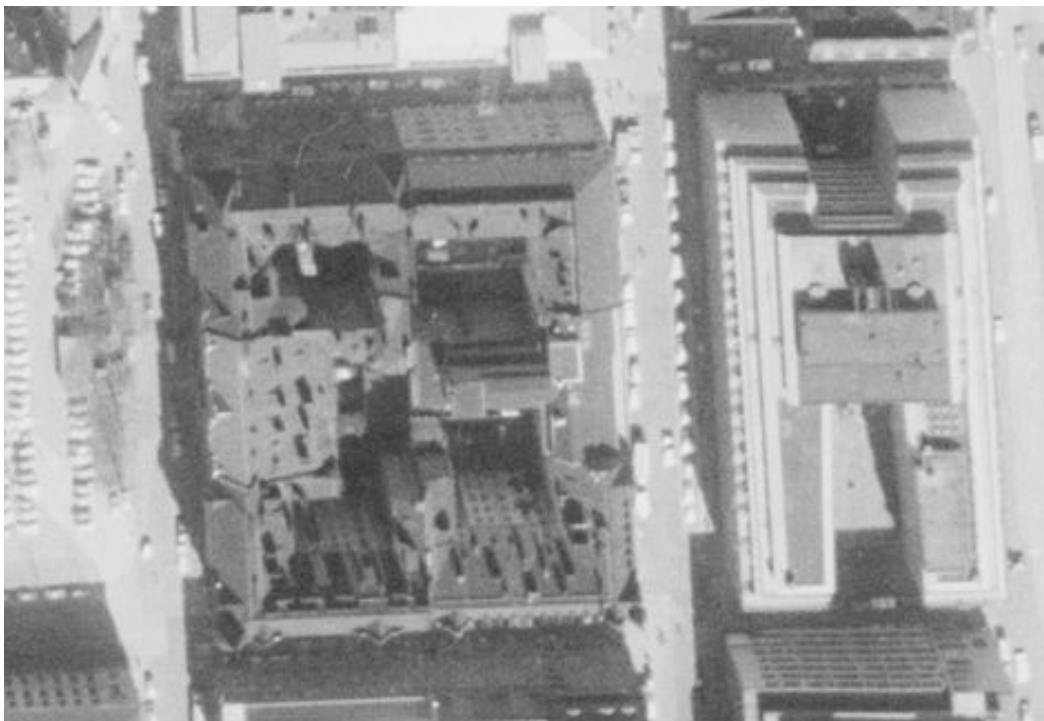
Unioninkadun katunäkymä tähtitornin mäelle päin vuonna 1907. Toinen rakennus oikealta on Unioninkatu 16:a aiemmin sijainnut kaksikerroksinen puutalo, jonka piirustukset on päivätty heinäkuussa 1857. Kuvaaja Signe Brander. HKM KA.

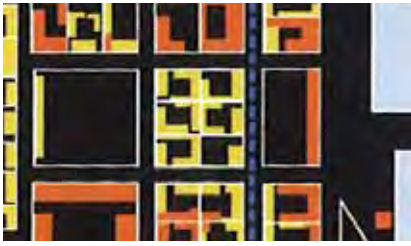
Unioninkatu 16 sisäpihanäkymä vuodelta 1932. Kuvaaja W.W.Wilkman. HKM KA.

Ilmaortokuva vuodelta 1943 ennen Unioninkadun puoleisen uudisosan rakentamista.
Helsingin kaupungin kaupunkimittaustoimisto.

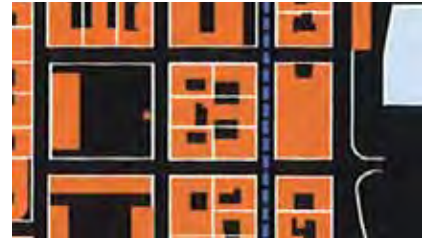
Vuoden 1964 ilmaortokuvassa näkyy 1952 valmistunut Unioninkadun puoleinen
uudisrakennus. Helsingin kaupungin geotekninen osasto.

1875

1930

2012

- Puurakennus
- Kivirakennus

Ahvenen kortteli Kasarmitorin itälaidalla muuttui vähitellen puutalokorttelista kivialokortteliksi. Kuvat on rajattu sivujen 20, 24 ja 26 kartoista kirjasta Unionin akseli – pääkaupungin läpileikkaus.

Kuvan keskelle sijoittuva Unioninkatu 16 sai vaikutteita Georg Nummelinin suunnittelemasta rakennuksesta, joka valmistui Ahvenen korttelin koillisulmaan vuonna 1933. Vasemmalla näkyy 1952 valmistuneen Viljo Revellin ja Keijo Petäjän suunnitteleman Teollisuuskeskus Oy:n rakennuksen nauhaikkunaulkisivua. Kuva on kesältä 2013. Kuva Mia Puranen, ark-byroo.

3 Yleisradion toimitalo 1950–1980

3.1 Yle

Radiotoiminta alkoi Suomessa 1920-luvulla muun maailman kehitystä seuraten. Vuonna 1924 asetettiin väliaikainen radiokomissio laatimaan ehdotus valtakunnallisen yleisradiotoiminnan järjestämiseksi. Joulukuussa 1924 komissio julkaisi ehdotuksensa, jonka mukaan ohjelmayhtiölle ehdotettiin monopolioikeutta talouden ja myös sisällön laadun turvaamiseksi. Radion käyttö mainontaan tai ”yksityisiin taloudellisiin tarkoituksiin” haluttiin estää.¹ Yleisradiotoiminnan järjestäminen tapahtuikin radiokomission esittämien suuntaviivojen mukaisesti, ja vuonna 1926 perustettiin ohjelmapuolesta vastaamaan o.y. Suomen Yleisradio – a.b. Finlands Rundradio. Lähetysten teknisestä puolesta huolehti kulkulaitosministeriön alainen posti- ja lennätinhallitus ja siellä yleisradiokonttori.

Ensimmäiset Yleisradion lähetykset perustamisen jälkeen lähetettiin syyskuussa 1926 edeltäjän, Suomen Radioyhdistyksen, tiloista Unioninkatu 20:stä, jotka nekin siirtyivät Ylelle.² Toiminta laajeni nopeas-

ti ja tilat kävivät pieniksi. Jo vuoden 1927 kesällä Yleisradion toiminta siirrettiin uusiin tiloihin ns. Vanhaan pasaasiin Säästöpankkien Keskus-Osakepankin Aleksanterinkatu 46:ssa sijaitsevan talon ylimpään kerrokseen. Nämä tilat käsittivät yhdeksän huonetta ja keittiön, tosin kolme huoneista yhdistettiin suureksi studioksi. Lisäksi oli myös pieni studio sekä kuuluttamo, konttori ja toimistohuone, johtokunnan huone, taiteilijoiden odotushuone sekä nuottikirjasto. Kaksi studiota paransi palvelun laatua, sillä aiemmin oli moitittu pitkiä taukoja ohjelmanumeroiden välillä. Nyt voitiin lähetys yhdistää suoraan toiseen studioon, jonne esittäjä oli jo asettunut valmiiksi.³ Ohjelmat olivat aluksi suorina lähetyksiä, äänen taltiointiin saatiin mahdollisuudet vasta vuoden 1934 lopusta lähtien.⁴

Lokakuussa 1931 Yleisradion johtokunta esitti hallintoneuvostolle toiveen uudesta radiotalosta. Studiokomitea asetettiin selvittämään Ylen tilantarvetta, ja komitean ehdotuksesta kulkulaitosten ja yleisten töiden ministeriö osti vuonna 1933 Helsingin

1 Lyytinen 1996, 21.

2 Lyytinen 1996, 30.

3 Lyytinen 1996, 37.

4 Lyytinen 1996, 33.

Säästöpankin entisen toimitalon ja tontin Ylelle. Työt aloitettiin syyskuussa 1933 ja ne valmistuivat seuraavan vuoden aikana niin, että Yleisradio pääsi muuttamaan taloon kesällä 1934.⁵ Vuoden 1934 aikana ohjelma- ja teknillinen toiminta yhdistettiin saman katon alle.⁶ Yleisradion nimi muutettiin 1934 lyhyempään ja vähemmän kaksikieliseen muotoon O.Y Suomen Yleisradio A.B.⁷ Nykymuoto Oy Yleisradio Ab on peräisin vuodelta 1944.

Yleisradiolla oli jo pian Fabianinkadun Radiotaloon muuton jälkeen ollut jatkuva tarve lisätiloille. Aluksi ongelma ratkaistiin ottamalla katutason liiketilat omaan käyttöön ja vuokraamalla huoneistoja lähirakennuksista. Seuraavaksi piti jo muuttaa kokonaan erillisiin rakennuksiin, ja vanhan Radiotalon korottaminenkin tuli esille välirauhan aikana. Sen ei kuitenkaan katsottu tuovan riittäviä lisätiloja ja jatkosodan sytymisen myötä hanke raukesi lopullisesti.

Sodan jälkeen, vuonna 1945 perustettiin uusi talokomitea harkitsemaan tilakysymystä ja etsimään ratkaisua. Komitea puheenjohtajaksi valittiin hallintoneuvoston puheenjohtaja, pääjohtaja Ahola ja

jäseniksi pääjohtaja Wuolijoki, tekninen johtaja Rissanen, talousjohtaja Sundström, insinööri Borenus ja professori Ylöstalo. Arkkitehtijäseneksi kutsuttiin professori Jussi Paatela.⁸ Arkkitehdit Jussi Paatela, Veli Paatela ja Reino Koivula laativat suunnitelmat seitsemänkerroksisesta liiketalosta, jonka pohjakerrokseen sijoitettiin myymälätiloja, ja jonka toisen ja kolmannen kerroksen toimistotilat oli tarkoitus vuokrata ulkopuolisille.⁹ Rakennussuunnittelusta vastasi diplomi-insinööri Osmo Korvenkontio. Rakennuttajana toimi Kiinteistöosakeyhtiö Unioninkatu 16, joka oli omistanut tontin jo vuodesta 1927. Rakennus suunniteltiin ja rakennutettiin kuitenkin alusta asti Ylen käyttöön ja tonttikaupoista sovittiin vuonna 1950.¹⁰ Uudisrakennuksen alta purettiin vanha kaksikerroksinen puurakennus sekä puiset ja kiviset piharakennukset. Rakennustyöt alkoivat 12.10.1950. Urakoitsijana toimi rakennustoimisto Arvonon Oy. Toimitalo valmistui kesällä 1952 juuri ennen Helsingin olympialaisia. Rakennus siirtyi Ylen omistukseen kuitenkin vasta vuonna 1956.

5 Suomi 1951, 141–142.

6 Lyytinen 1996, 85.

7 Lyytinen 1996, 85–86.

8 Suomi 1951, 264–270.

9 Suomi 1951, 271.

10 Suomi 1951, 270.

Yleisradion käyttöön tulevan Unioninkatu 16:n toimitalon rakennustyömaa 16.10.1950. Aiemmin paikalla sijainneet puutalot ja kivinen piharakennus on purettu ja uuden rakennuksen perustuksia kaivetaan. Kuvaaja Ruth Träskman. Yle Kuvapalvelu.

Unioninkatu 16:n katujulkisivu rakennustöiden aikana 22.1.1952. Urakoitsijana toimi rakennustoimisto Arvonen Oy. Kuvaaja Ruth Träskman. Yle Kuvapalvelu.

3.2 Arkkitehdit

Jussi Paatelan suunnitteluosuus painotui ilmeisesti hankevaiheeseen Yleisradion liiketalohankkeessa. Hän oli osallistunut Yleisradion talotoimikunnan työskentelyyn arkkitehtijäsenenä jo 1945 alkaen. Toiteutusvaiheessa 1950-luvun alussa Yleisradion toimitalon suunnitteluun osallistuivat lisäksi Jussin poika, arkkitehti Veli Paatela ja arkkitehti Reijo Koivula, jolla puolestaan oli yhteinen arkkitehtitoimisto Jussi Paatelan toisen arkkitehtipojan, Jaakon kanssa.

Arkkitehti Jussi Paatela.
MFA.

Arkkitehti Jussi Paatela 1886–1962

Johan Edvard (Jussi) Paatela, vuoteen 1906 Pavén, syntyi 27.2.1886 Helsingin pitäjässä. Hän valmistui arkkitehdiksi Teknillisestä korkeakoulusta vuonna 1911. Hän toimi myös virkamiehenä, ensin vuodesta 1923 alkaen Maataloushallituksessa, vuosina 1930-1936 Lääkintöhallituksen rakennusosaston päällikkönä ja 1930-1949 Teknillisen korkeakoulun arkkitehtiosaston rakennusopin professorina. Lisäksi hänellä oli useita luottamustehtäviä kotimaassa ja uransa loppuvaiheessa myös ulkomailla. Jussi Paatela teki monia opintomatkoja Euroopan maihin.

Veljeksillä Jussi ja Toivo Paatela oli yhteinen arkkitehtitoimisto 1919-1930, jota

he pitivät omien virkatöidensä ohella. 1920-luvulla he osallistuivat kilpailuihin ja saivat sitä kautta monia toimeksiantoja. Toimiston merkittävimpiin töihin lukeutuvat Tampereen kirjastotalo, Helsingin yliopiston anatomian laitos, Atlaspankki sekä Kinkomaan parantolan ensimmäinen vaihe 1927-1930, Muhoksen ja Ahveniston parantola⁷. Paateloiden arkkitehtuurin muotokieli oli näyttävää ja monumentaalista 1920-luvun klassismin tapaan.

Vuoden 1930 jälkeen Jussi Paatela jatkoi suunnittelutoimintaa omassa toimistossaan. Hän tuli tunnetuksi monien julkisten rakennusten, erityisesti sairaaloiden, suunnittelijana. Virkatöinä hän laati mm. Helsingin yliopiston naistensairaalan ja Turun lääninsairaalan piirustukset. Oman toimistonsa nimissä hän suunnitteli mm. Helsingin SPR:n sairaalan, Kotkan naisten sairaalan ja useita keuhkotautiparantoloita. Yksi Paatelan tärkeimmistä suunnitelmista on Metsätalo, joka valmistui juuri ennen Talvisotaa 1939.

Jussi Paatelan arkkitehtuuri henki arkkitehtuurin uusia taloudellisuuteen, terveellisyteen ja tehokkuuteen tähtääviä ihanteita. Hänen töissään klassismi väistyi funktionalismin tieltä 1930-luvulla, jolloin Paatela ryhtyi voimallisesti soveltamaan funktionalismin muotokieltä ja ideologiaa. Jussi ja Toivo Paatelan yhteinen arkkitehtitoimisto oli ensimmäinen Paateloiden

nimeä kantava toimisto. Jussi Paatelan jälkeen hänen lapsistaan myös Veli ja Jaakko Paatela ryhtyivät alalle.

Arkkitehti Veli Paatela 1886–1962

Veli Paatelan elämäkertatietoja koskevassa osuudessa on käytetty lähteenä Petra Havun kirjoittamaa Paateloiden arkkitehtitoimiston historiikkaa *Piirrä, piirrä, piirrä...*, joka on julkaistu 2001.

Veli Paatela valmistui arkkitehdiksi sotien aikana 1944 Teknillisestä korkeakoulusta. Opiskeluaikanaan hän opiskeli stipendiaattina Gunnar Asplundin oppilaana Tukholman Kungliga Tekniska Högskolanissa. Valmistuttuaan hän työskenteli isänsä, Jussi Paatelan toimistossa, missä keskityttiin erityisesti sairaaloiden suunnitteluun. Veli sai vuonna 1945 tilaisuuden työskennellä Alvar Aallon assistenttina Bostonissa. Siellä hän osallistui vaimonsa Kaijan kanssa MIT:n opiskelija-asuntolan, Baker Housen, suunnitteluun.

Paatelat palasivat vuonna 1948 takaisin Suomeen ja perustivat pian oman toimiston. Vuonna 1949 pariskunta voitti Helsingin yliopiston Viikin maataloustieteellisten laitosten suunnittelukilpailun. Viikin alueen suunnittelu työllisti Veli ja Kaija Paatelan arkkitehtitoimistoa seuraavien vuosikymmenten ajan. Viisikymmenluku olikin Paateloiden toimistolla kiireistä aikaa, työtä tehtiin tiiviisti ja vuosikymmenelle ajoittui Viikin maataloustieteellisten laitosten lisäksi kaksi muuta suurta työtä:

Valtion seerumlaitos ja Suomen Punaisen Ristin sairaalan laajennus.

Jälleenrakennuskauden julkinen rakentaminen oli luonteeltaan asiallista ja sitä toteutettiin tiukalla budjetilla. Kaija Paatela on kuvannut tyyppillistä julkisen rakennuksen suunnitteluprojektia seuraavasti: *”Aluksi arkkitehti saa käteensä nipun papereita, joita lukemalla täytyy pikku hiljaa hahmottaa työn tavoitteet, rajoitukset ja vaatimukset, kuten tontti, asemakaavamääräykset jne. Suunnittelussa on yleensä melko vähän liikkumatilaa, sillä edellä mainittujen lisäksi täytyy huomioida, mitä kautta huolto hoidetaan, eri yksiköiden sijainti ja toiminnalliset yhteydet sekä toiminta eri käyttäjien näkökulmasta. Sitten keskustellaan tilan käyttäjien kanssa ja neuvotellaan siitä, kuinka eri ratkaisut toimisivat käytännössä ja mitä pitää muuttaa. Aivan loppuvaihe on hyvin pikkutarkkaa hommaa ja korjausten tekemistä.”*

Veli Paatela kertoi haastattelussa vuodelta 1987, että opiskeluaikana häneen vaikuttivat suuresti Gunnar Asplundin työt ja skandinaavinen hienostuneisuus, mutta työskenneltyään Amerikassa hän kääntyi ”amerikkalaiseen brutalismiin”. Paatelan toimistoa tutkineen Petra Havun mukaan sen tuotantoa leimasivat reipas ja rohkea modernismi ja samanaikaisesti pyrkimys luoda rakennuksia, jotka sulautuvat ympäristöönsä sitä kunnioittaen. Havu on tulkinut tätä ronskin käytännöllisyyden ja skandinaavisen hienostuneisuuden synteeksiksi.

Paateloiden toimisto kukoisti 1960-luvulla ja sen työkenttä muodostui aikaisempaa kansainvälisemmäksi. Vuosina 1965–66 suunniteltiin Suomen Pariisiin ja

Algerin suurlähetystöjen saneeraukset ja vuonna 1967 tehtiin suunnitelmia myös Geneveen. Veli Paatela suunnitteli vuonna 1967 yhdessä veljensä Jaakko Paatelan kanssa Kotkan keskussairaalan. Sen lisäksi Paateloiden merkittävimpiä 1960-luvun töitä olivat Helsingin yliopistollisen keskussairaalan alueelle Meilahteen valmistuneet rakennukset. Veli Paatela oli myös Arkkitehtiliiton puheenjohtaja vuosina 1968-69, ja Suomen Rakennustaiteen museon johtaja vuosina 1956-61.¹¹

Veli Paatela päätti työskentelyn toimistollaan vuonna 1984, jolloin hänen pojastaan Mikael Paatelasta tuli toimiston toimitusjohtaja. Vuonna 1986 Paatelan suvun arkkitehtitoiminta yhdistettiin Paatela-Paatela & Co Oy:ksi, ja nimi lyhenyi myöhemmin muotoon Arkkitehtitoimisto Paatela & Co Oy. Toimisto on erikoistunut terveydenhoidon rakennusten suunnitteluun.¹² Vuonna 2008 ruotsalainen Sweco osti toimiston ja nimi muuttui muotoon Sweco Paatela Architects. Paateloiden arkkitehtitoimiston piirustuskokoelma on siirretty 2012 Suomen Arkkitehtuurimuseoon, missä se on toistaiseksi järjestämättä.

Arkkitehti Reino Olavi Koivula

1917–2006

Reino Olavi Koivula valmistui arkkitehdiksi Teknillisestä korkeakoulusta vuonna 1943.¹³ Sota vei hänet rintamalle, so-tilasarvoltaan hän oli kapteeni. Hän teki opintomatkoja Englantiin, Ranskaan ja

Yhdysvaltoihin vuonna 1951, eli juuri Yleisradion uudisrakennuksen suunnittelutyön aikaan. Lisäksi hän vieraili useita kertoja Pohjoismaissa.¹⁴

Reino Koivulalla oli oma toimisto Reino Koivula & Co 1947–1961 ja yhteinen toimisto Jaakko Paatelan kanssa, arkkitehti-toimisto Reino Koivula & Jaakko Paatela 1947–1965.¹⁵ Myöhemmin hän jatkoi toimintaansa toiminimellä Arkkitehtiryhmä Reino Koivula Oy vuosina 1972–1978.¹⁶ Hänen toimistonsa konttorit sijaitsivat Espoossa, Oulussa ja Rovaniemellä.¹⁷ Koivula oli monialainen. Hän suunnitteli asuin- ja liiketaloja sekä sairaaloita. Hän oli sairaala-alan suunnittelutoimikunnan arkkitehtina vuosina 1951–1953¹⁸ ja toimi vuosina 1961–1966 Lääkintöhallituksen suunnittelutoimiston päällikkönä. Koivulalla oli luottamustehtäviä Suomen arkkitehtiliiton hallituksessa vuosina 1953 ja 1955 ja oli SAFA:n standardisoimislaitoksen johtokunnassa 1955 ja 1958 sekä SAFA:n valitsemana palkintotuomarina yleisissä arkkitehtuurikilpailuissa.

Hänen huomattaviimpiin töihinsä kuuluvat Oulun yliopistollinen keskussairaala, HYKS:in päärakennus, Espoon aluesairaala ja Kainuun keskussairaala, Lohjan kaupunkikeskustan kansalaiskoulu, Oulun yliopistollisen lääketieteen tiedekunnan rakennuksia ja Porvoon aluesairaala. Lisäksi hän menestyi useissa arkkitehtikilpailuissa.¹⁹ Professorin arvonimen hän sai vuonna 1971.²⁰

14 STS:n ja TFIF:in matrikkeli 1956, 362.

15 STS:n ja TFIF:in matrikkeli 1973, 272.

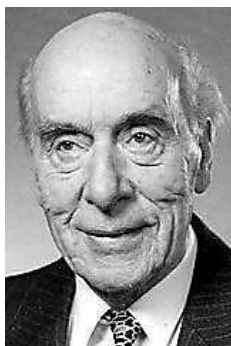
16 STS:n ja TFIF:in matrikkeli 1973, 493.

17 HS 18.4.2006, Reino Koivulan muistokirjotus..

18 STS:n ja TFIF:in matrikkeli 1956, 362.

19 STS:n ja TFIF:in matrikkeli 1973, 272.

20 STS:n ja TFIF:in matrikkeli 1991, 493.

Arkkitehti Reino Koivula.
HS 18.4.2006.

11 Havu 2001, passim.

12 www.archpaatela.fi

13 MFA:n kirjaston arkkitehtitietokanta.

Radion uutistoimitus Unioninkatu 16:n toimitalossa 1.5.1978. Kuvaaja Håkan Sandblom. Yle Kuvapalvelu.

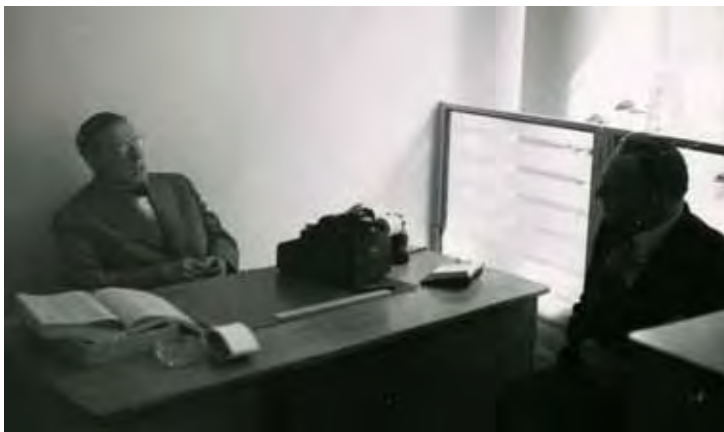
3.3 Suunnitteluratkaisun kuvaus

Umpikorttelin osaksi rakennetussa liikerakennuksessa on seitsemän maanpäällistä kerrosta ja kaksi kellarikerrosta. Rakennuksen pääsiipi on Unioninkadun suuntainen ja pihasiipi on sen vastasuuntainen. Pihasiipi on sijoitettu tontin keskelle.

Kadunpuoleisen siiven maantasokerroksessa on katutilaan avautuva nauhamainen yhtenäinen lasiseinä, jossa on erilliset sisäänkäynnit katutasen myymälöihin ja sisäänvedetty sisääntulovyöhyke. Myös ylin kerros on käsitelty muusta katujulkisivusta poikkeavalla tavalla. Se on sisäänvedetty siten, että kadun puolelle muodostuu terassi. Kerrosten 2–6 katujulkisivu on säännöllinen verkkomainen sommitelma. Julkisivussa on terastirappaus, joka on nähdäksemme pesuterastirappaus. Pääsisäänkäyntiä on korostettu kolmella kattovyöhykkeeseen sijoittuvalla lippusalolla.

Julkisivupiirustukseen on kirjoitettu selostusteksti: *”Kestorappaus: marmorimurskaa ja shamottia pystysuorat listakkeet 3 cm korkeat samasta aineesta. Vaakasuorat listakkeet tehdään joko ruostumattomasta teräksestä tai massiivista alumiinista kannattajien varaan irti rappauspinnasta ja niihin asetetaan sähköjohdot mainoksia varten. Pinnan pienempi jaottelu 1 cm levyisillä rappausaluurilla.”* Katon materiaaliksi on merkitty pelti. Toisen kerroksen ikkunarivin alla oli 14 cm syvä kasetointi. Mainokset oli tarkoitettu kannattaa alumiinilla. Maantasosien umpinaisen osan materiaaliksi on merkitty hakattu graniitti.

Pihasiiven kaksi ylintä kerrosta on sisäänvedetty portaittain. Arkkitehdit ovat tutkineet leikkauksessa ylimpien kerrosten harmonisia linjoja. Myös pihajulkisivut ovat terastirapattuja. B-portaassa on betoniparvekkeita, jotka työntyvät ulos rapattusta pinnasta korostaen materiaalieroja.

Alkoholiliikkeen myymälä osoitteessa Unioninkatu 16, 3.6.1952. Paikallisjohtaja Möllerin virkahuone. Hotelli- ja ravintolamuseo / Alkon kokoelma.

Alkoholiliikkeen myymälä osoitteessa Unioninkatu 16, 3.6.1952. Hotelli- ja ravintolamuseo / Alkon kokoelma.

Pohjoisen pihan täyttää ajoluiska. Sen päällä on pihaterassi. Eteläinen piha suunniteltiin valokatoksi.

1. ja 7. kerros poikkeavat pohjaratkaisultaan konttorikerroksista 2–6. Rakennuksessa on kaksi koko taloa palvelevaa porashuonetta, useampia kahden kerroksen välisiä portaita, ja kolme hissiä tai hissiryhmää. Konttorikerrokset on järjestetty T-kirjaimen muotoisen keskeiskäytävän varaan. Kerrosten välillä on pieniä eroja. Kuudes kerros, joka on muita kerroksia kapeampi pihasiiven osalta, oli johtajien kerros. Sieltä on oma porras kattokerrokseen. Katolle sijoitettiin hissi- ja ilmastointikonehuoneet.

KÄYTTÖ

Liiketaloon valmistui 1804 m² konttorihuoneita, 1068 m² varastoa, 222 m² myymälöitä, 194 m² työhuoneita ja yksi kolmen huoneen asuinhuoneisto.²¹

²¹ Maistraatin pöytäkirja 8.2.1951.

Alemmassa kellarissa oli pannuhuone ja polttoainevarasto. Ylempään kellariin, joka oli talon koko pohjan kokoinen, sijoitettiin varastoa, teknistä tilaa ja käyttötiloja. Kellarissa oli myös elintarvikevarastoja. Ylempään kellariin oli ajoluiska.

Myymälät oli sijoitettu 1. kerroksen kattotasoon. Niiden taakse sijoittuva, kattoikkunoin valaistu varasto oli jaettu kahtia alkoholiliikkeen ja Yleisradion studiovaraston käyttöön. Alkon varastokerrosten välillä oli hissi. Myytävät juomat tuotiin ajoluiskaa kellarivarastoon, mistä ne nostettiin ylös kattotasoon.

Kattokerroksessa oli henkilöstöruokala. Kadunpuoleisessa siivessä oli ruokasali ja keittiötilat sijoittuivat pihan puolelle. Raaka-aineet kuljetettiin tavarahissillä suoraan kellarivarastoista keittiöön.

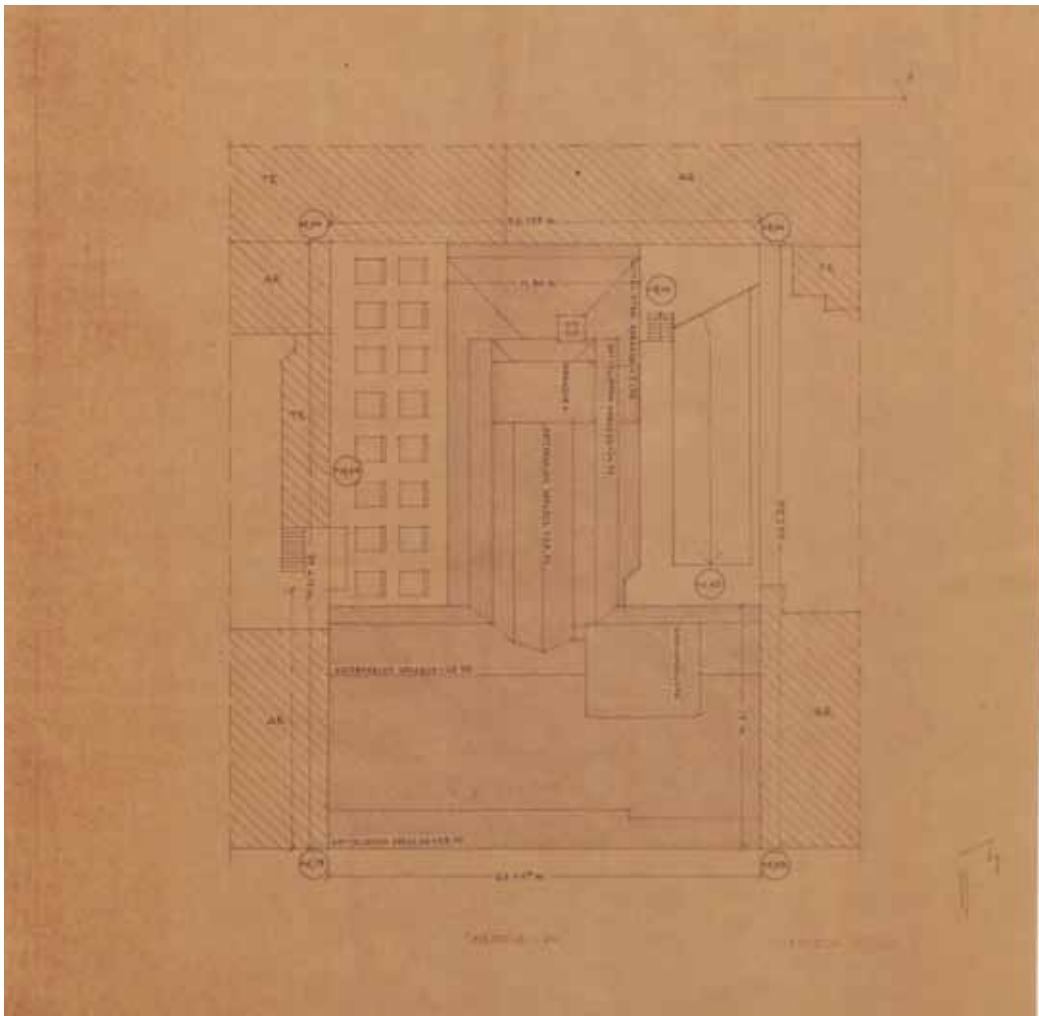
Toimistokerroksissa oli Yleisradion eri osastoja.

ARKKITEHTUURI

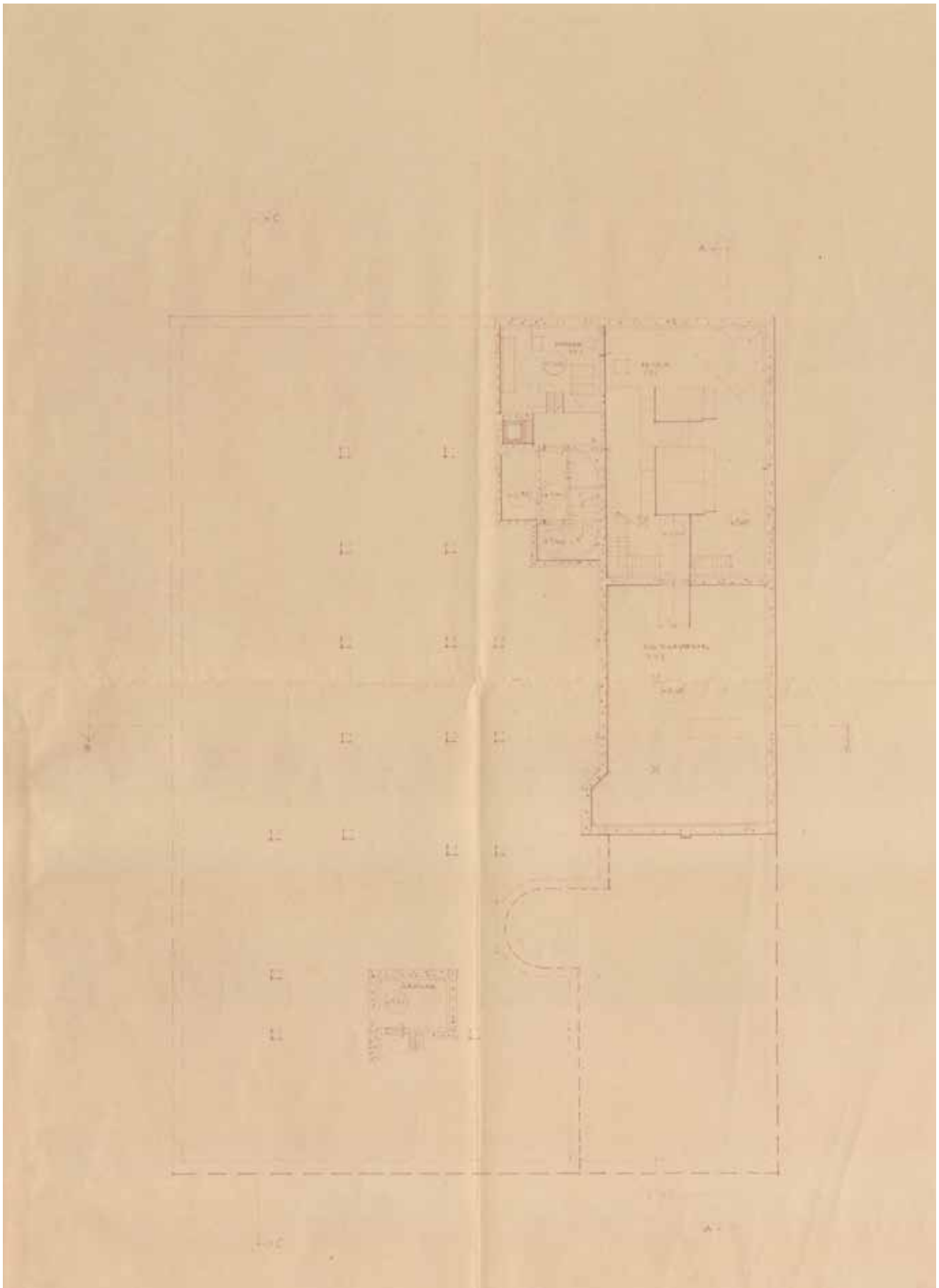
Julkisivussa käytettiin marmorimurskaa, minkä eleen voi tulkita viittaukseksi Yleisradion vanhemman osan julkisivumateriaaliin Ruskealan marmoriin. Vaikka julkisivun kokonaissommitelma on melko tasainen verkko, on sitä kuitenkin nyanssoitu pystysuorin rappauslistoin ja vaakasuorin metallilistoin sekä pienempiin kenttiin jakamalla. Toista kerrosta, perinteistä arvokerrosta, on korostettu ikkunoiden alapuolisella kasetoinnilla. Julkisivusommitelma on sovitettu 1933 valmistuneen Unioninkatu 18 rapattuun julkisivuun.

Sisätilat on suunniteltu vapaan plaanin varaan. Toimistokäyttö ohjasi plaanin käyttöä tehokkaaseen suuntaan. Poikkeuksena tilojen tehokäytöstä ovat sinällään melko vaatimattoman kokoiset portaikot ja erityisesti pääporras, joka ovaalinmuotoisine kaartuvine seinineen on varsin veistoksellinen. Pääportaan aulat olivat suhteellisen väljiä ja porras muodosti sisätilojen keskeisimmän aiheen. Porrashuoneita lukuun ottamatta rakennuksessa ei ole erityisiä sisätiloja.

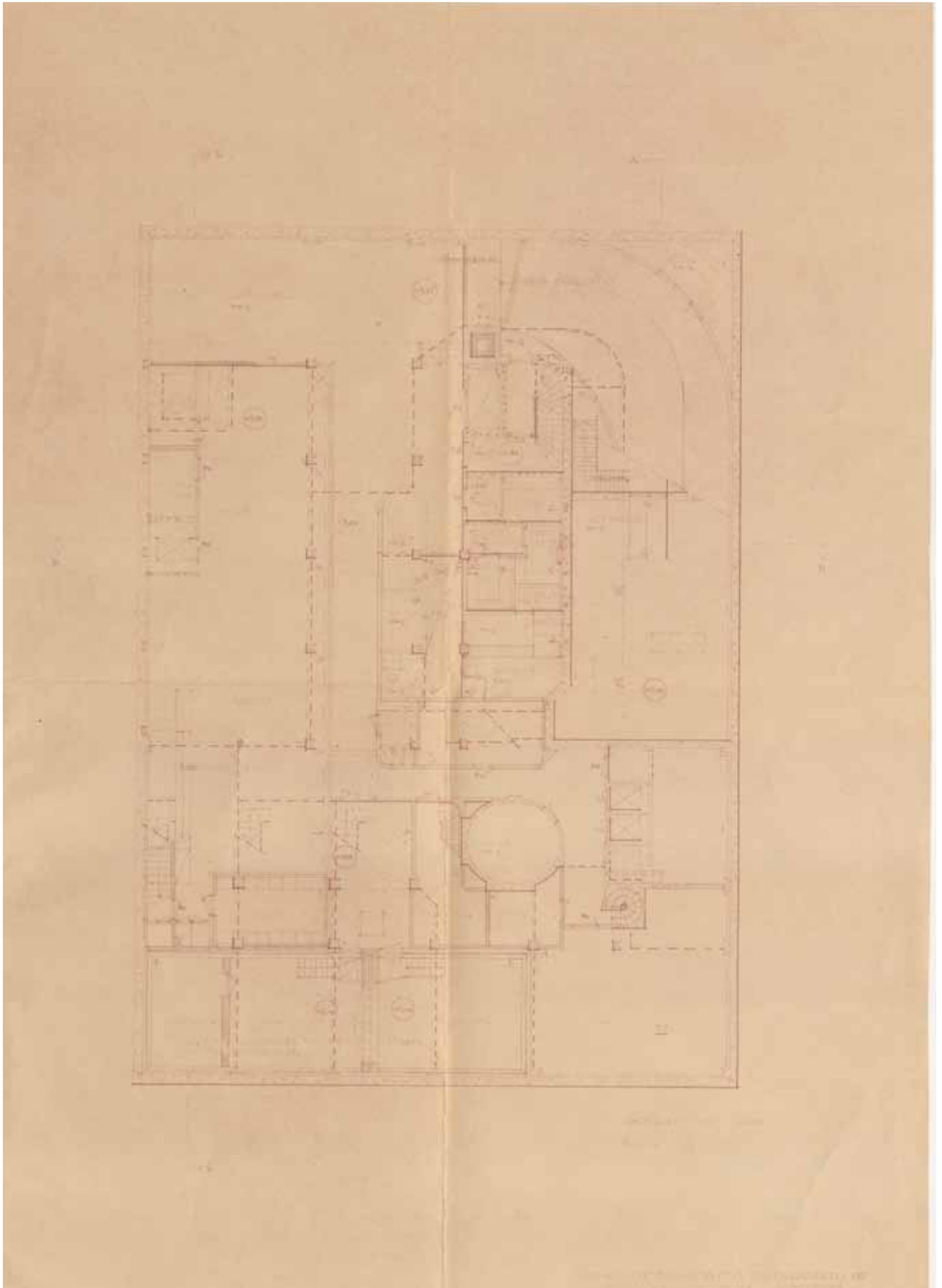
Unioninkatu 16:n uudisrakennuspiirustukset kansallisarkiston piirustusmapista RakH III, Iaa 902, v. 1951

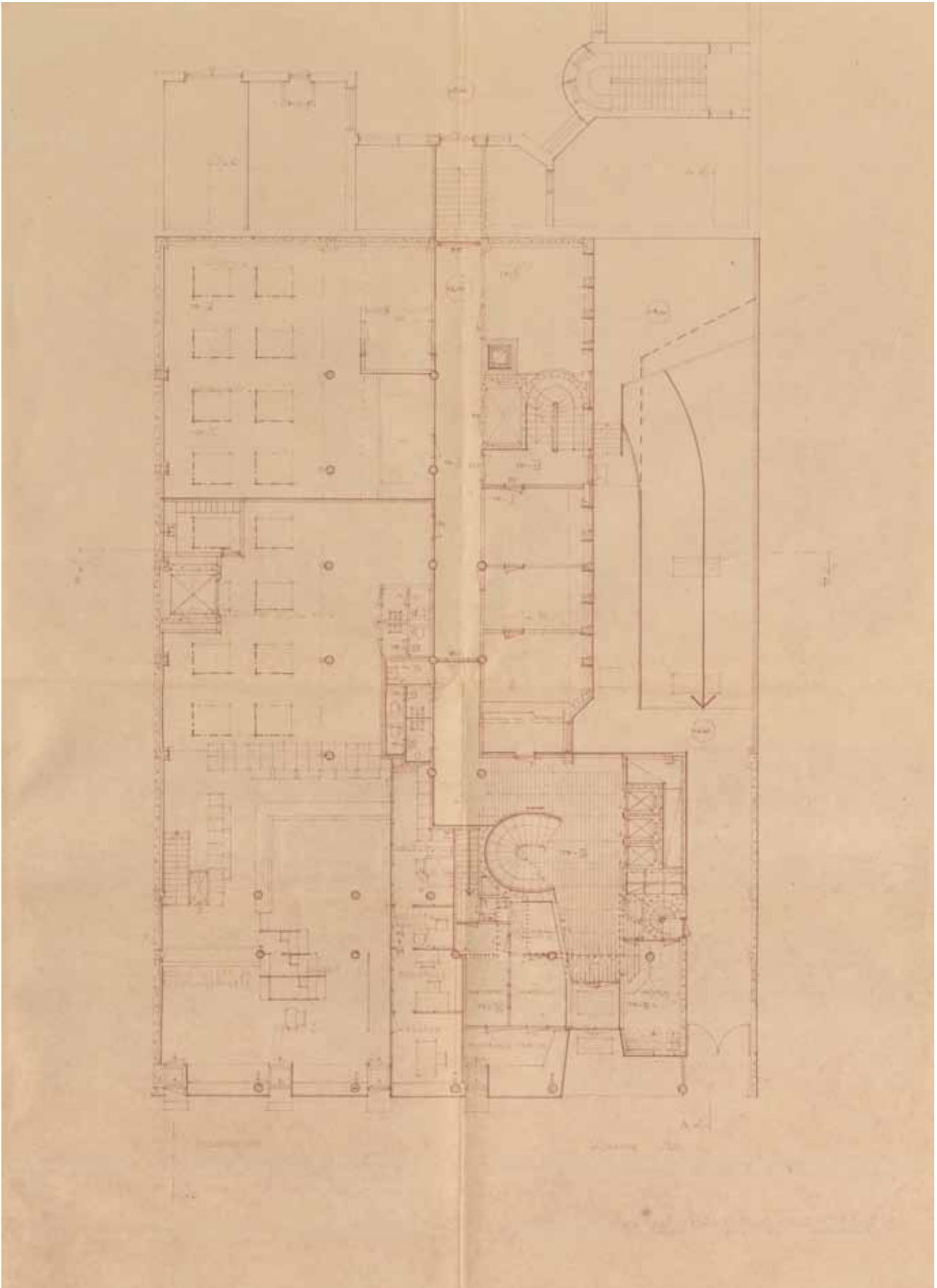
Kiinteistöosakeyhtiö Unioninkatu 16:n asemapiirros. Arkkitehdit Jussi Paatela, Veli Paatela ja Reino Koivula. KA.

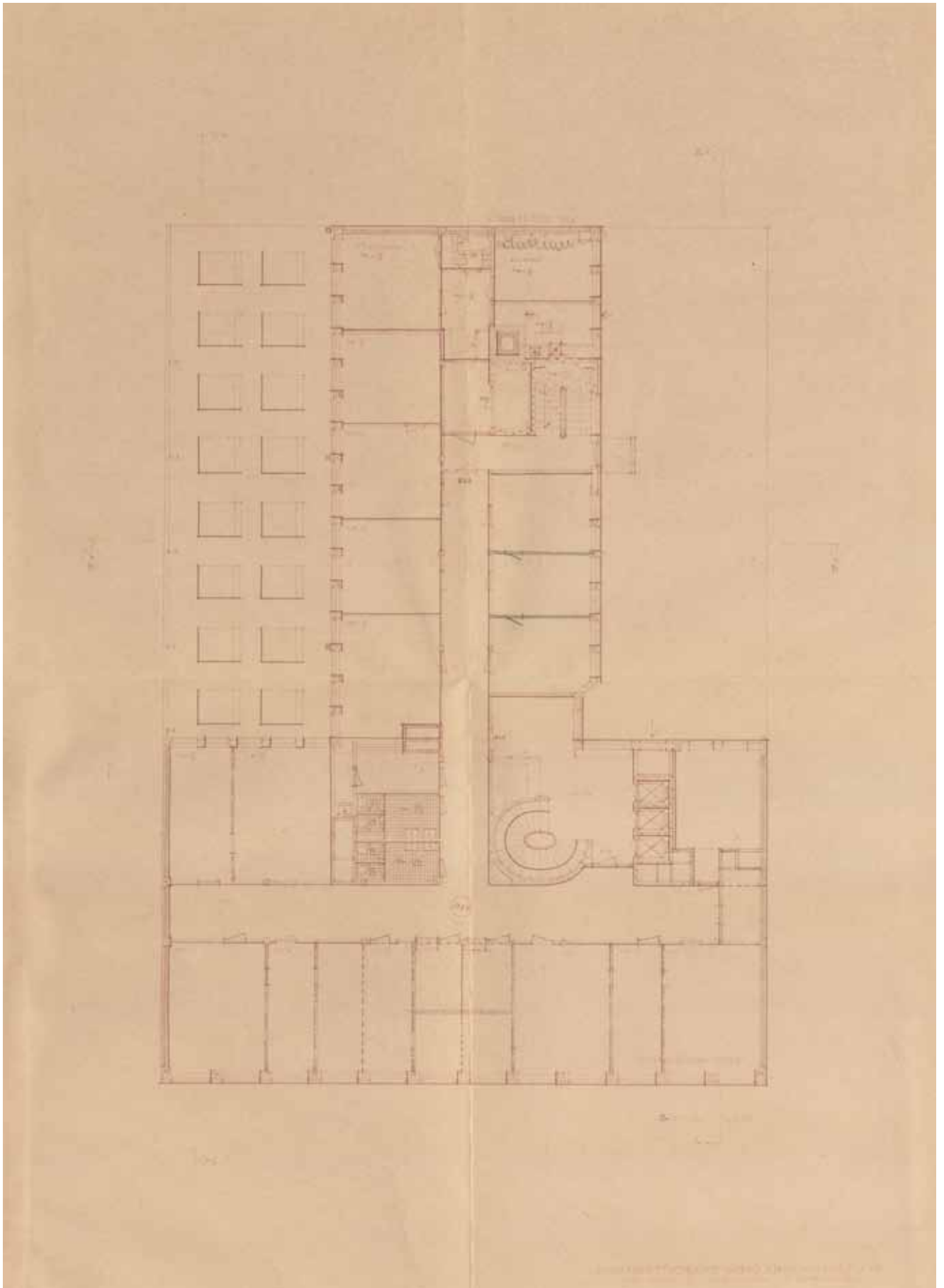
Alempi kellarikerros. Arkkitehdit Jussi Paatela, Veli Paatela ja Reino Koivula. KA.

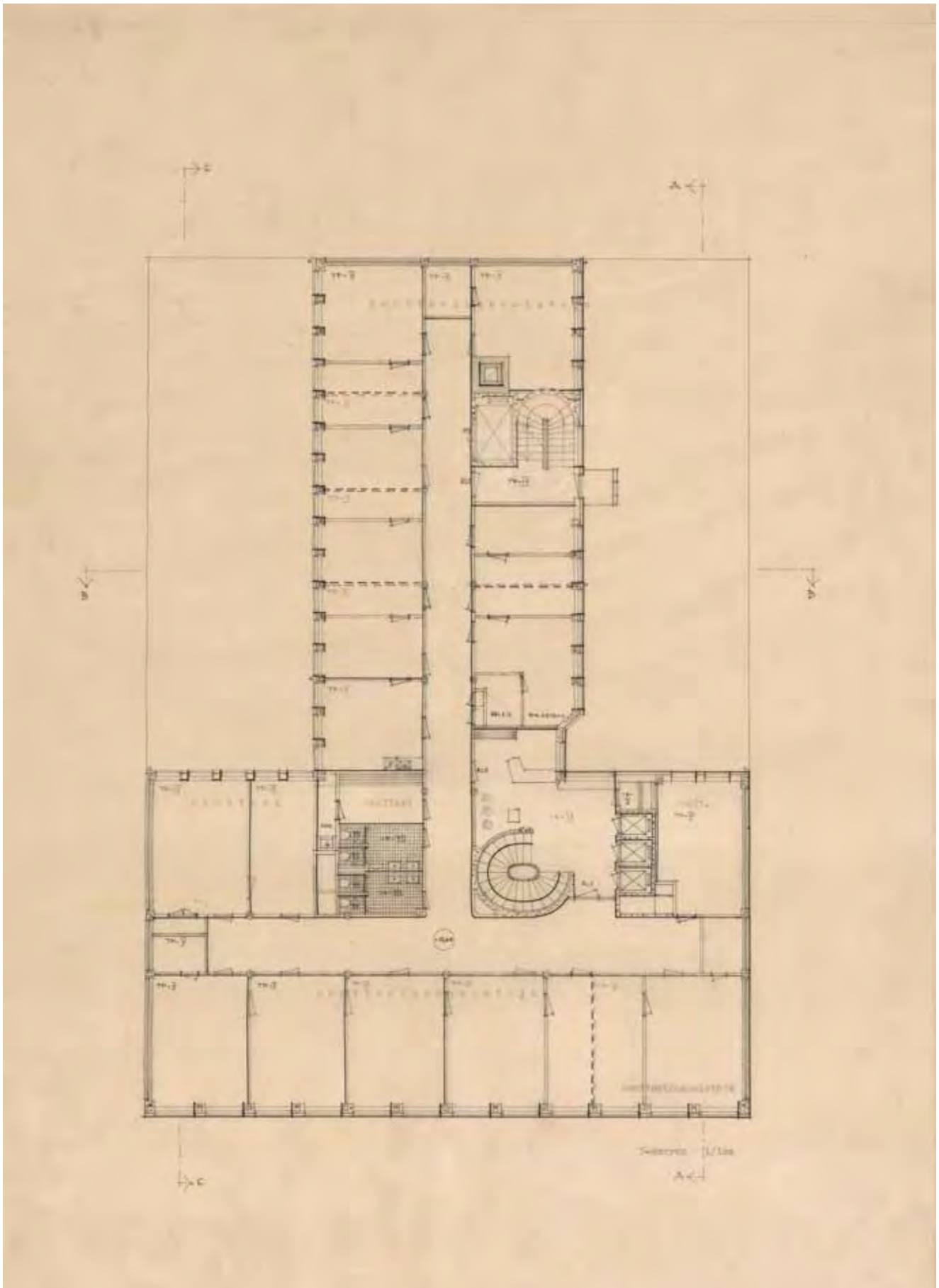
Ylempi kellarikerros. Arkkitehdit Jussi Paatela, Veli Paatela ja Reino Koivula. KA.

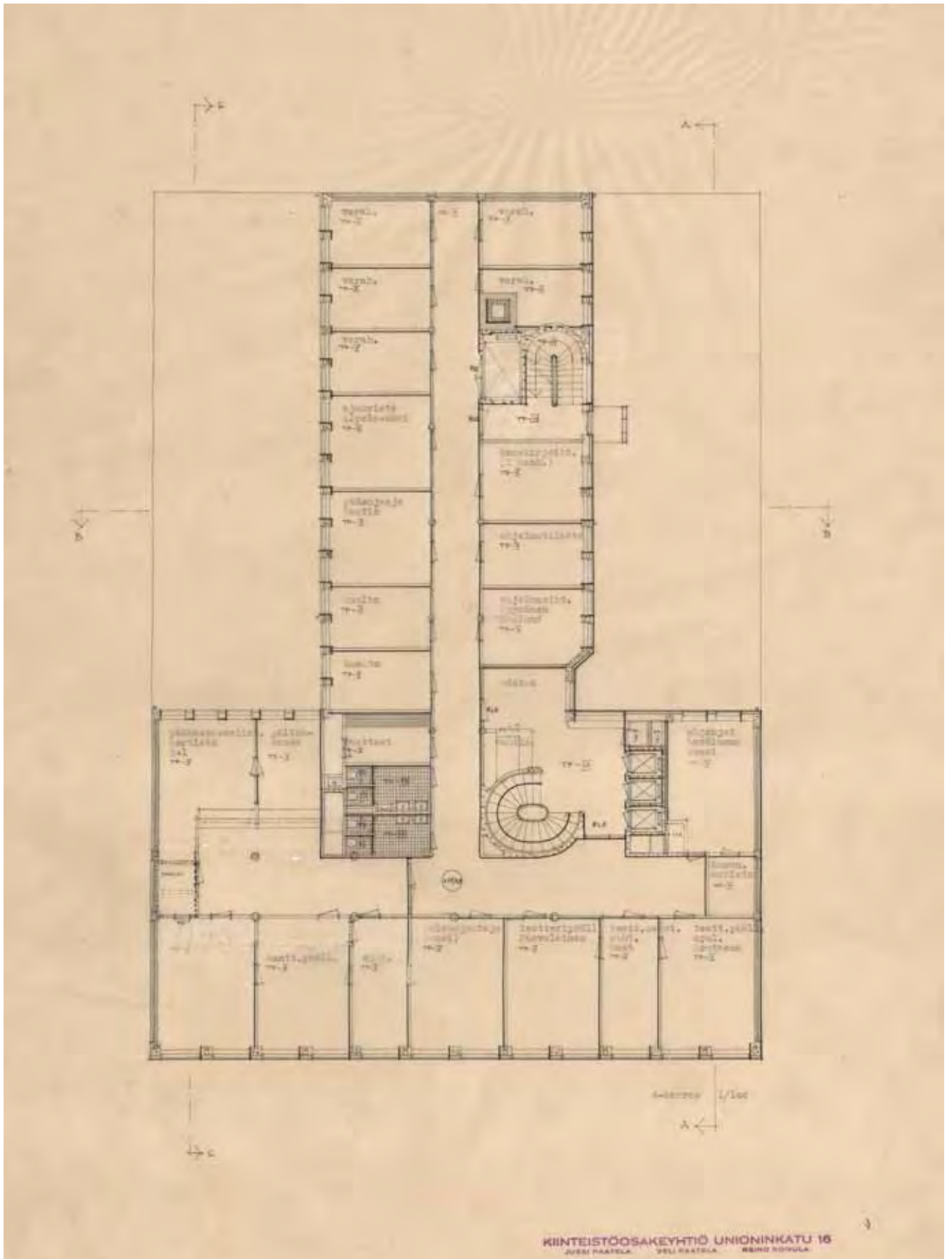
I. kerros. Arkkitehdit Jussi Paatela, Veli Paatela ja Reino Koivula. KA.

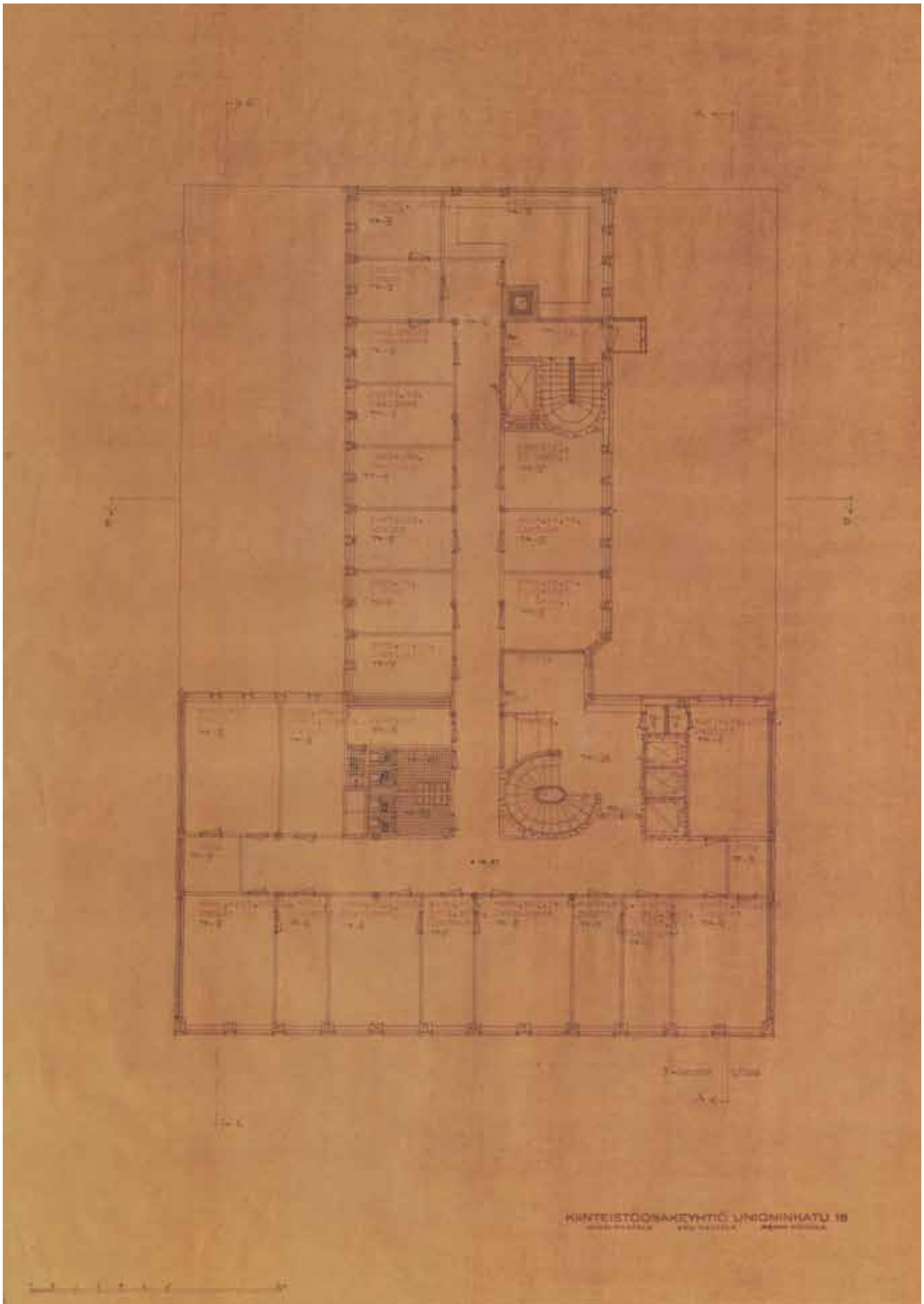
2. kerros. Arkkitehdit Jussi Paatela, Veli Paatela ja Reino Koivula. KA.

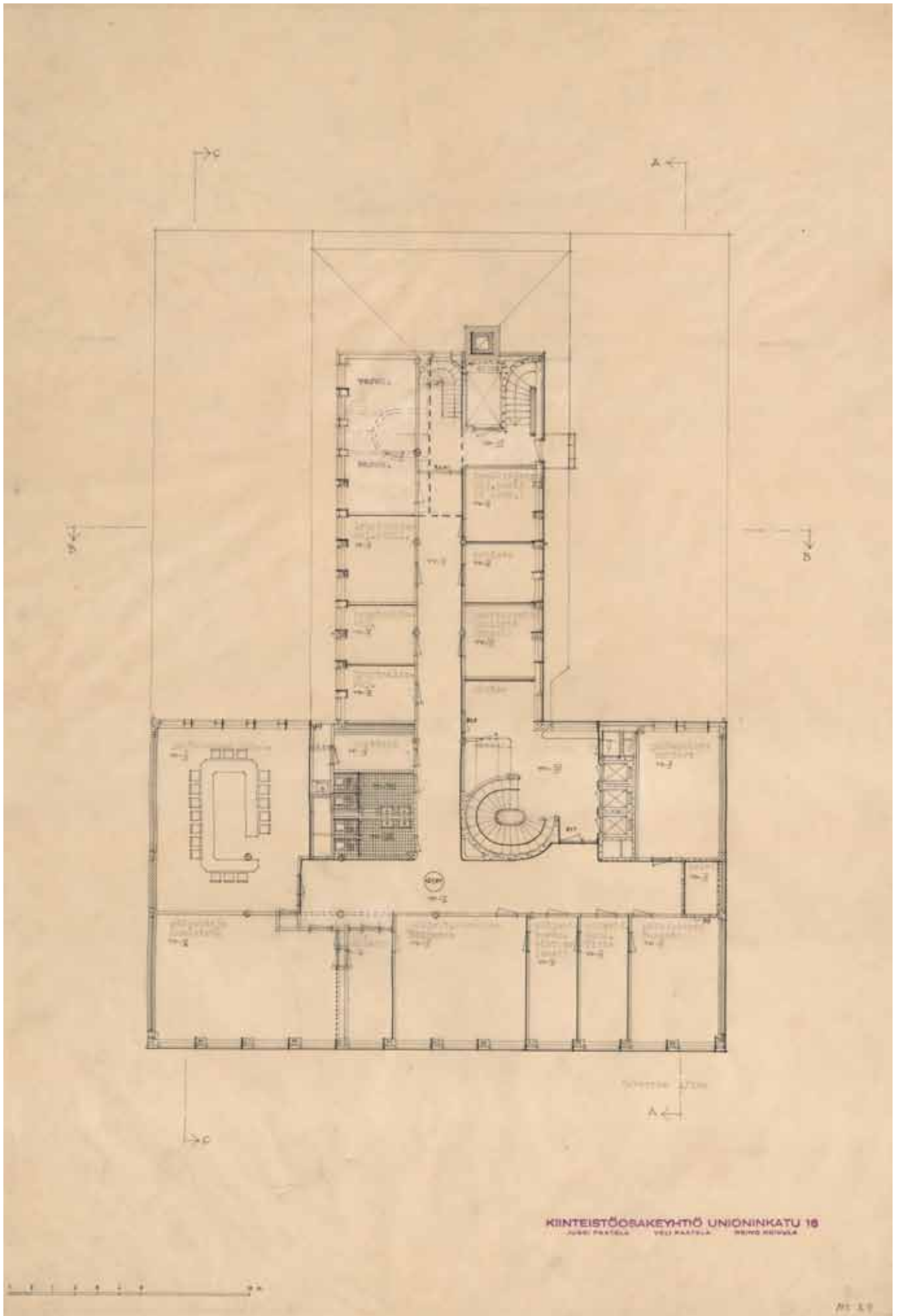
3. kerros. Arkkitehdit Jussi Paatela, Veli Paatela ja Reino Koivula. KA.

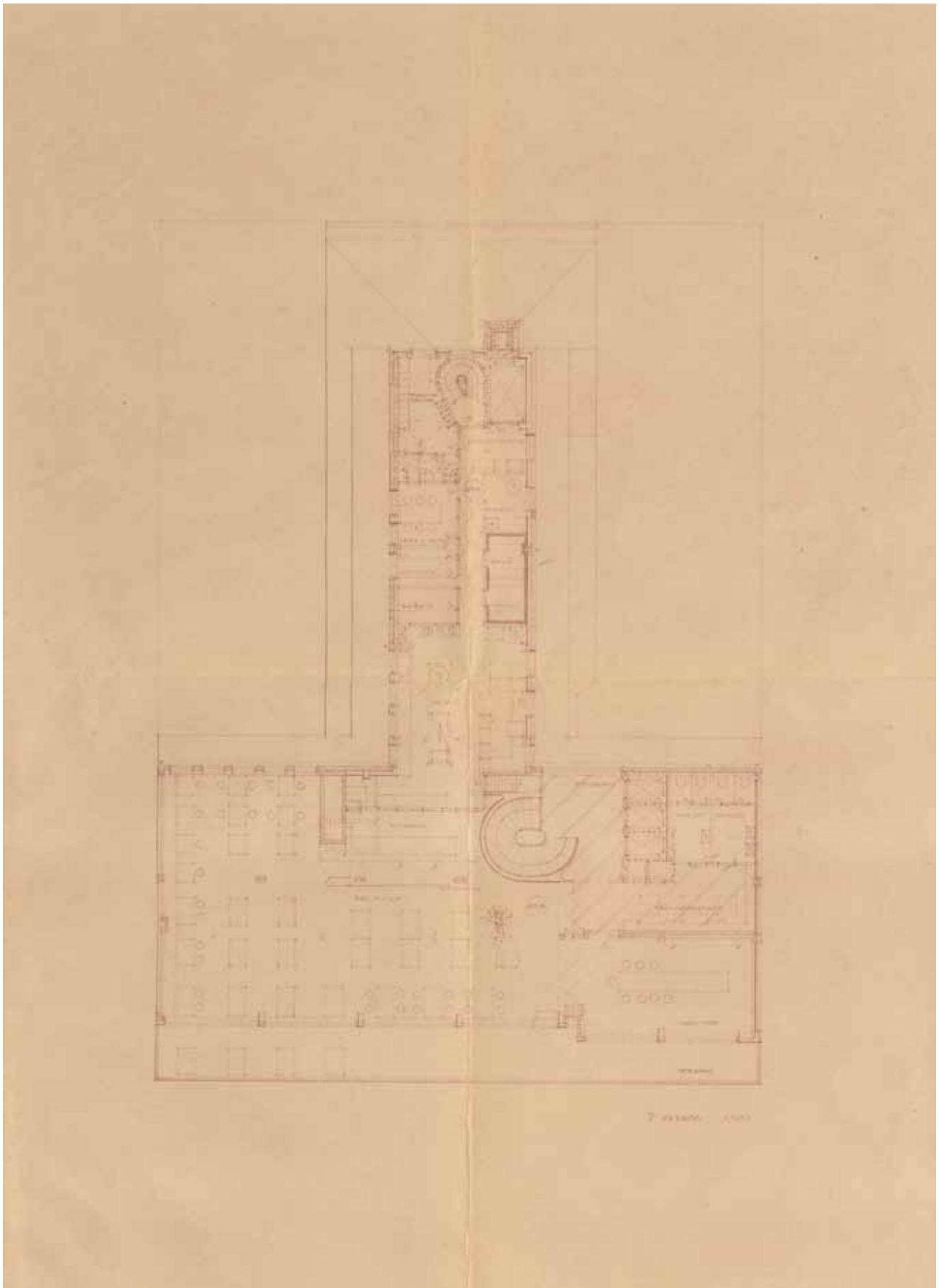
4. kerros. Arkkitehdit Jussi Paatela, Veli Paatela ja Reino Koivula. KA.

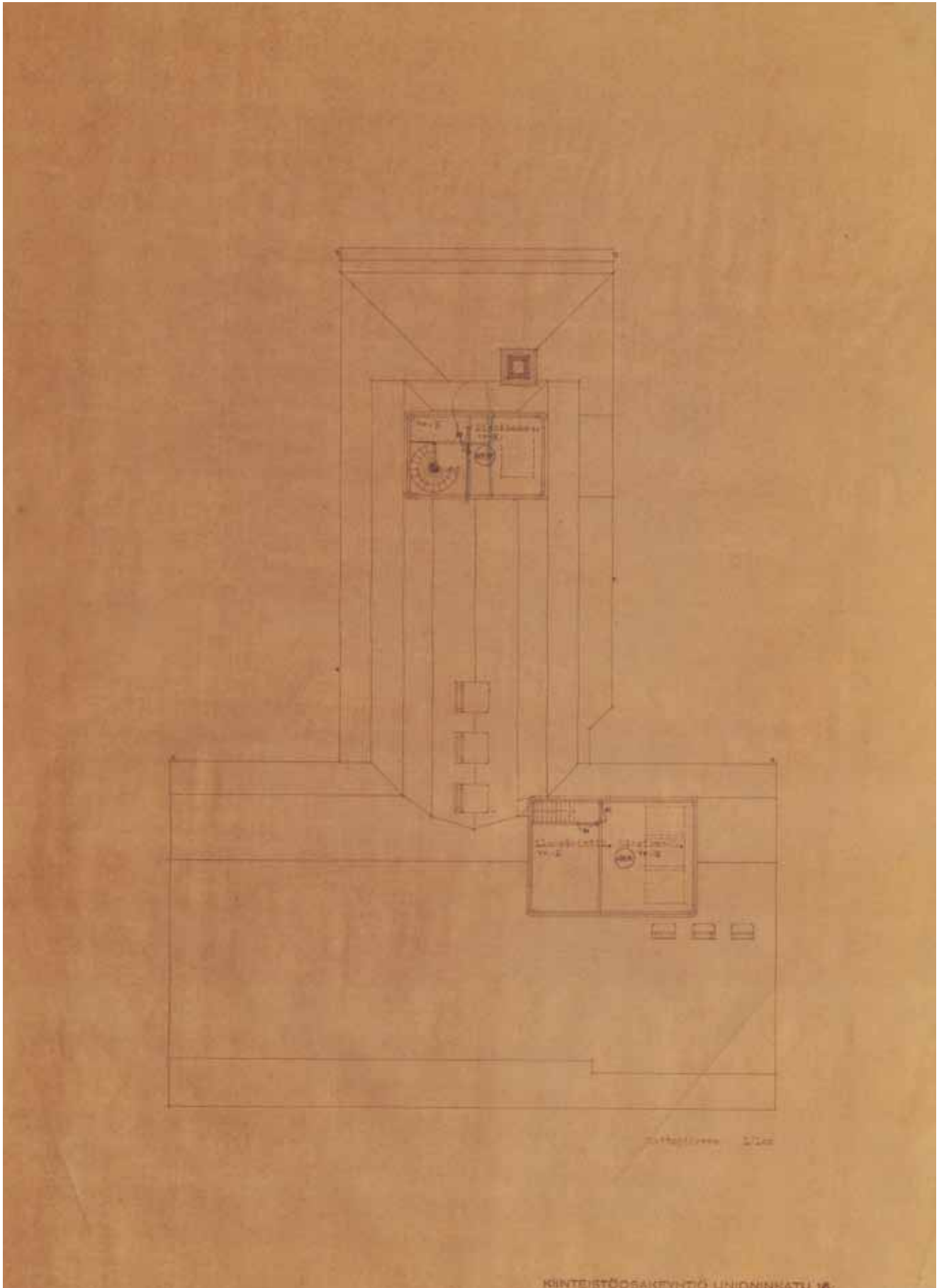
5. kerros. Arkkitehdit Jussi Paatela, Veli Paatela ja Reino Koivula. KA.

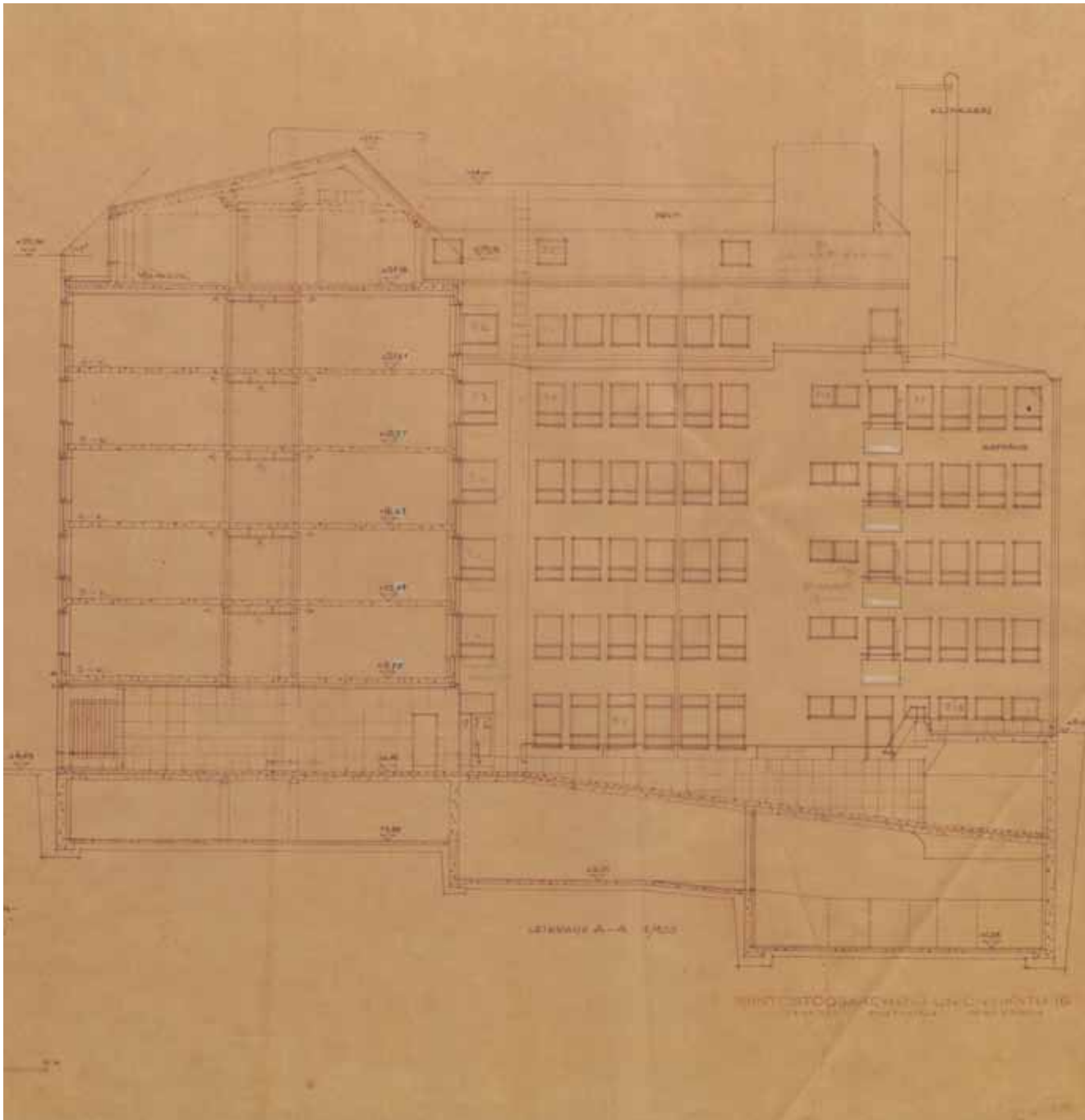
6. kerros. Arkkitehdit Jussi Paatela, Veli Paatela ja Reino Koivula. KA.

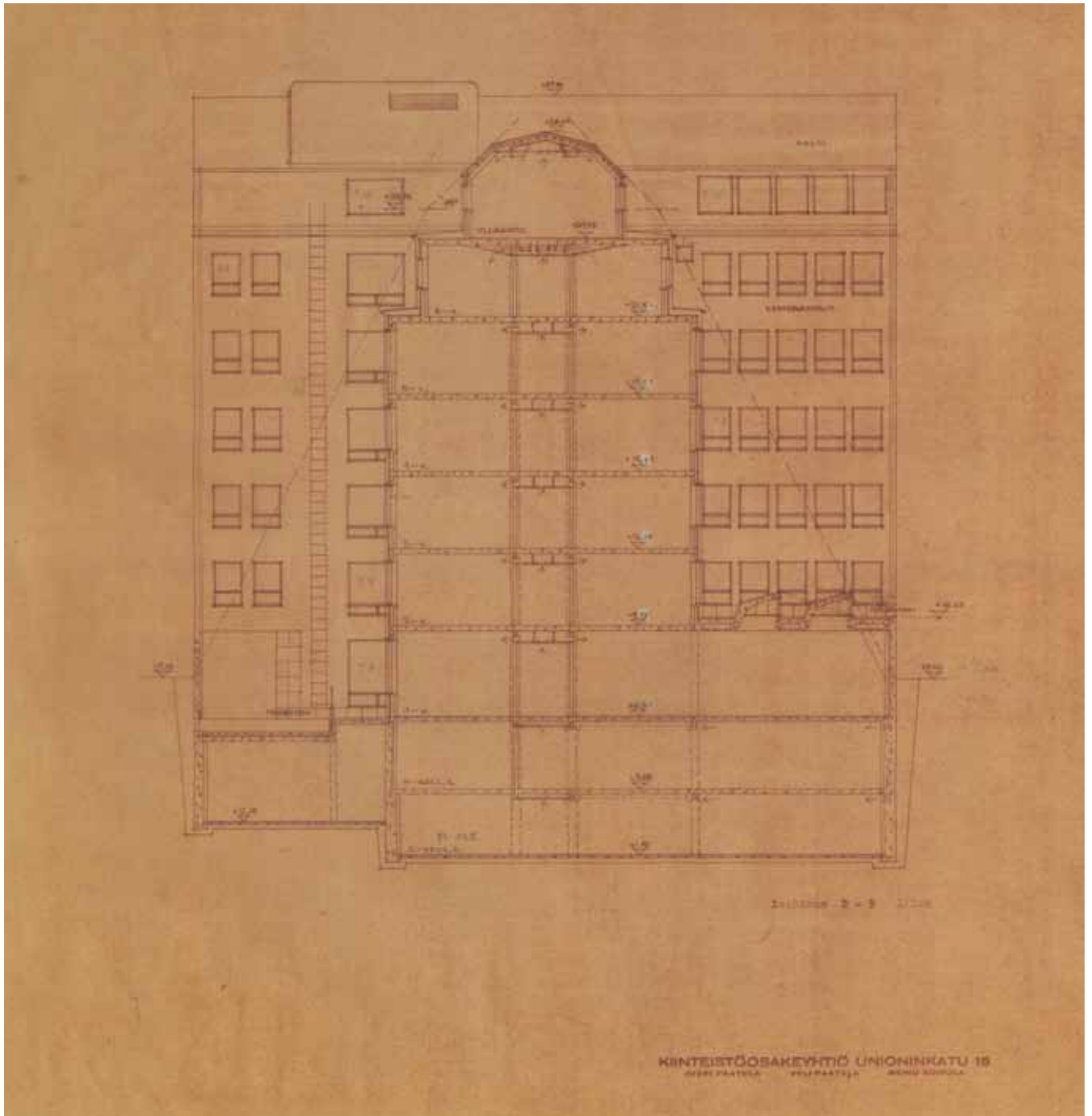
7. kerros. Arkkitehdit Jussi Paatela, Veli Paatela ja Reino Koivula. KA.

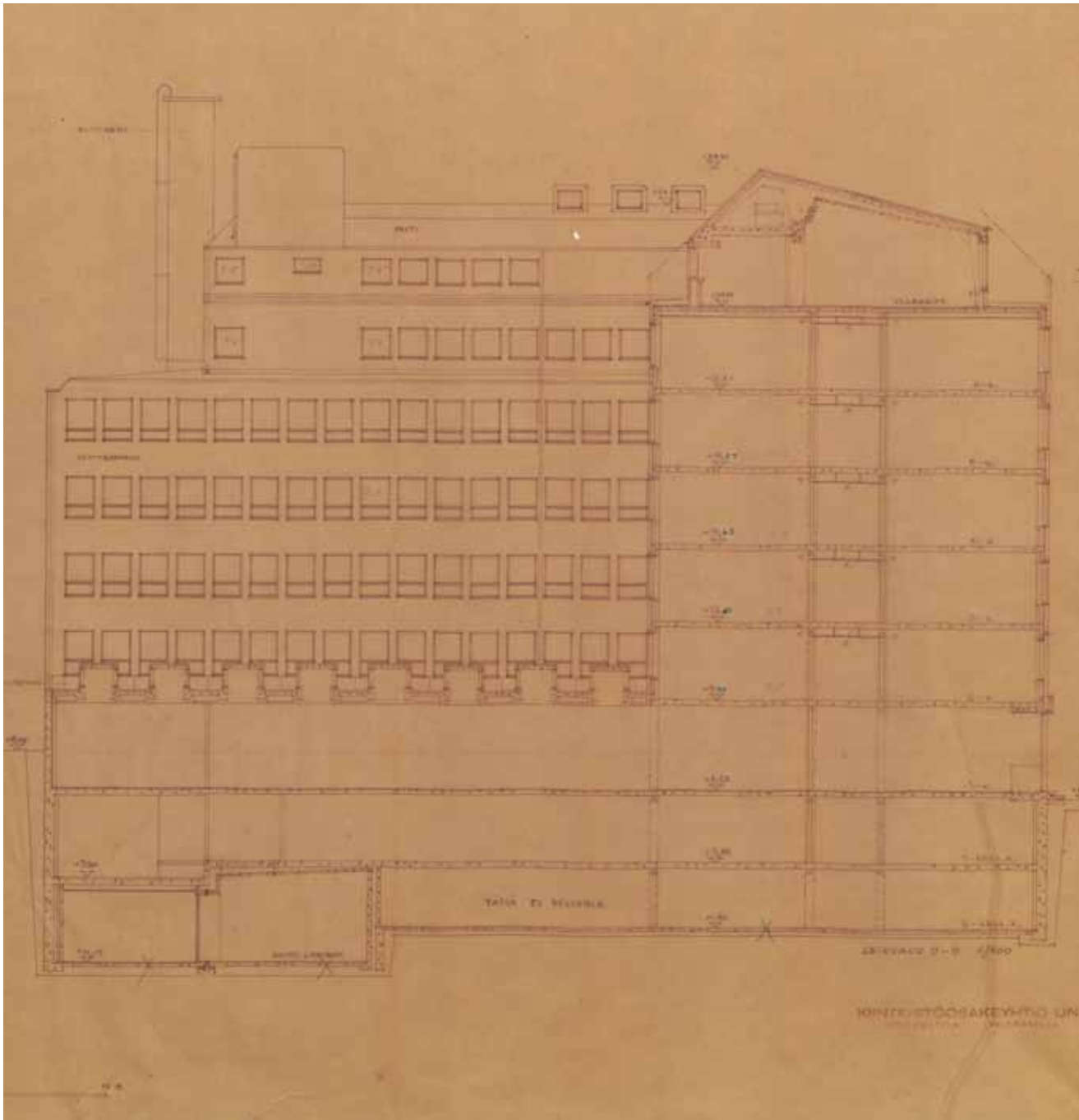
Kattopiirros. Arkkitehdit Jussi Paatela, Veli Paatela ja Reino Koivula. KA.

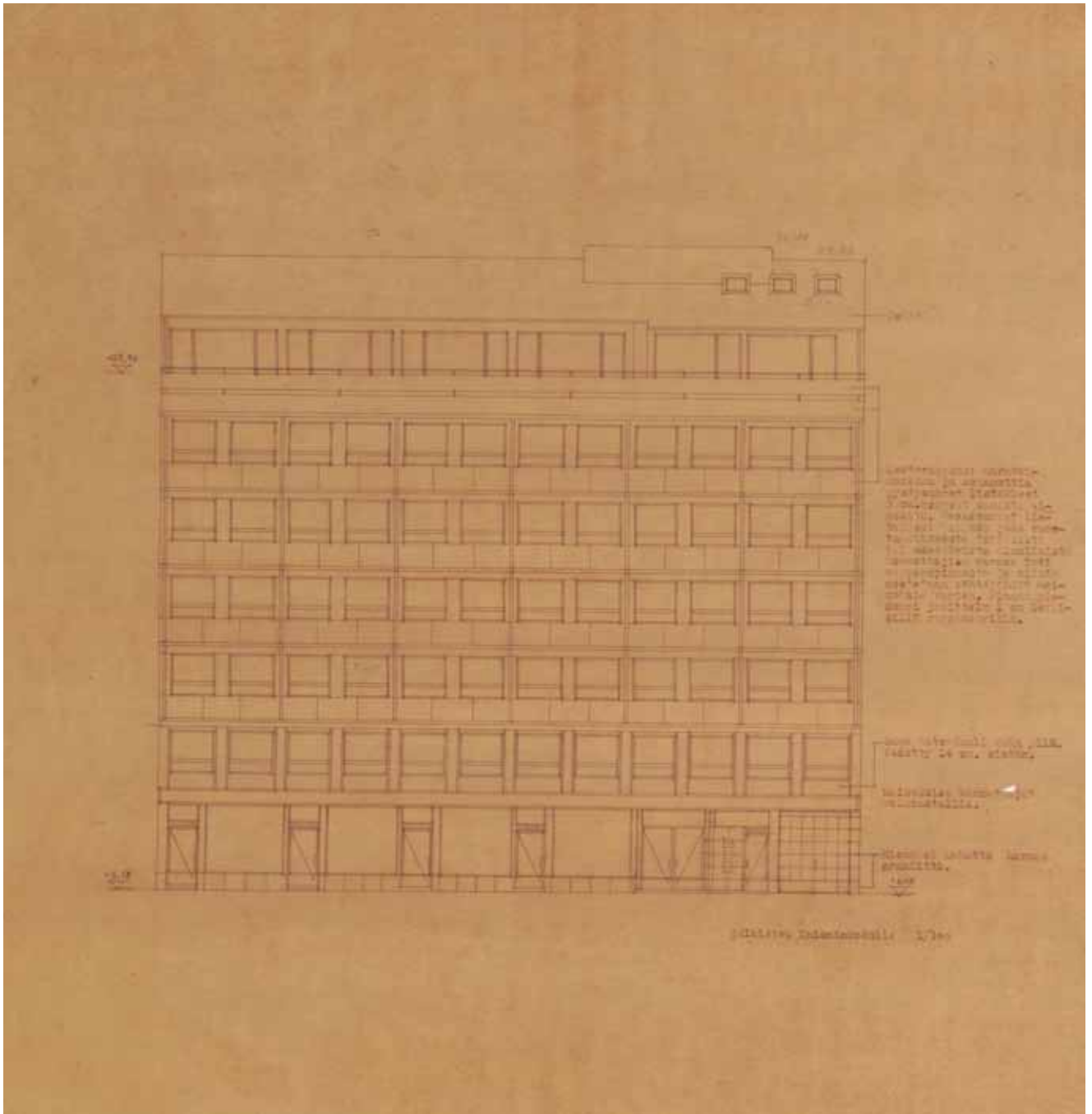
Leikkaus A-A. Rakennus on perustettu kalliolle. Perusmuurit ja anturat ovat teräsbetonia.
Arkkitiedit Jussi Paatela, Veli Paatela ja Reino Koivula. KA.

Leikkaus B-B. Arkkitehdit Jussi Paatela, Veli Paatela ja Reino Koivula. KA.

Leikkaus C-C. Arkkitehdit Jussi Paatela, Veli Paatela ja Reino Koivula. KA.

Julkisivu Unioninkadulle. Arkkitehdit Jussi Paatela, Veli Paatela ja Reino Koivula. KA.

Yleisradion Unioninkadulla sijaitsevaan toimitaloon valmistui vuonna 1969 uusia lähetysyksiköitä. Kuvassa radion kuuluttamo, tarkkaamo ikkunan takana. Kuvaaja Erkki Suonio, kuvausaika 17.1.1972. Yle Kuva-palvelu.

3.4 Ylen myöhemmät vuodet Unioninkadun toimitalossa

Yleisradio ehti toimia rakennuksessa lähes 30 vuotta. Verrattuna vanhaan Fabianinkadun puoleiseen Radiotaloon, joka oli jatkuvien muutosten kohteena. Toimitalo koki tänä aikana vain pieniä muutoksia. Suurin yksittäinen muutos toteutettiin vuonna 1969, jolloin entiseen johtajiston kerrokseen rakennettiin neljä uutta lähetysyksikköä. Nämä tilat vapautuivat mainittuun käyttöön Kesäkadun uuden toimitalon valmistuttua edellisenä vuonna. 1975 toteutettiin myös hieman laajempia, joskin melko kevyitä muutoksia koko rakennuksessa.

Kun Yleisradion toiminta oli 1970-luvulla päätetty keskittää Pasilaan ja rakennus-

töiden aikataulu siellä oli selvillä, ryhdyttiin keskustan vanhoille tiloille etsimään uutta käyttäjää. Oy. Yleisradio Ab. myi tontit n:o 13 ja 18 Suomen valtiolle 9.9.1976. Kauppahinta oli 14.500.000 markkaa. Omistusoikeus siirtyi heti, mutta kiinteistöt jäivät korvauksetta myyjän hallintaan viiden vuoden ajaksi kauppakirjan allekirjoittamisesta lukien. Yleisradio sitoutui vastaamaan kiinteistöjen kaikenlaisesta ylläpidosta ja niiden käyttöön liittyvistä maksuista hallinta-aikanaan.²² Yleisradio muutti lopullisesti pois Unioninkadulta ja Fabianinkadulta alkuvuodesta 1980.

²² Kauppakirja 9.9.1976.

4 KHO:n aika 1980–

4.1 KHO

Korkein hallinto-oikeus käyttää Suomessa ylintä tuomiovaltaa hallintolainkäyttöasioissa ja toimii alempien viranomaisten lainkäytön oikeellisuuden valvojana. Se on yksi peruspilari suomalaisen oikeusvaltion ja oikeusturvan kehittämisessä.²³ Pelisääntöjen mukaan muiden valtiomahtien, eduskunnan ja valtioneuvoston, on hyväksyttävä KHO:n päätökset.²⁴ Sen tehtävät eivät korkeimman oikeuden tavoin painotu ennakkopäätösten luomiseen, vaan valitus-tuomioistuimena toimimiseen.

KHO:n juuret ovat osaltaan senaatin talousosastossa, josta muodostettiin itsenäisyyden ajan alussa 22.7.1918 annetulla lailla valtioneuvosto ja korkein hallinto-oikeus. Toimintansa KHO aloitti Helsingissä 2.9.1918.²⁵ Vuosina 1934-1984 KHO sijaitsi Helsingin Kauppatorin laidalla Presidentinlinnan naapurissa Pohjoisplanadi 3:ssa yhdessä korkeimman oikeu-

den kanssa, siten että KHO:n käytössä oli rakennuksen kolmas kerros sekä joitakin lähellä sijaitsevia tiloja. Korkeimman oikeuden käytössä olivat puolestaan 1. ja 2. kerros. KHO pääsi muuttamaan omiin tiloihin Kasarmitorin laidalle marraskuussa 1984 osoitteeseen Fabianinkatu 15.²⁶

Korkeimmassa hallinto-oikeudessa toimivat tuomareina presidentti ja 20 hallintoneuvosta. Lisäksi voi olla määräaikaista hallintoneuvoksia. KHO:ssa on noin 40 esittelijää ja noin 40 muuhun henkilökuntaan kuuluvaa. Kansliaa johtaa kansliapäällikkö. Korkein hallinto-oikeus toimii kolmena jaostona. Tuomioistuimen presidenttinä on 1. maaliskuuta 2012 lähtien toiminut oikeustieteen tohtori Pekka Vihervuori. Häntä ennen presidentteinä ovat toimineet Pekka Hallberg, Antti Suviranta, Arne Nuorvala, E. J. Ahla, Reino Kuuskoski ja Karl Söderholm. Ensimmäisenä presidenttinä vuonna 1918 aloitti K. J. Ståhlberg, josta sittemmin tuli tasavallan presidentti. Presidenteistä Urho Castrén toimi Suomen pääministerinä jatkosodan päättymisen jälkeen.²⁷

23 Hallberg, Pekka. Korkein hallinto-oikeus 90 vuotta: Korkein hallinto-oikeus oikeusvaltiota rakentamassa, 18.

24 Silenti, Timo. Korkein hallinto-oikeus 90 vuotta: Kaksi sukupolvea hallintolainkäytön palveluksessa 1953-2003, 103.

25 Hallber, Pekka. Korkein hallinto-oikeus 90 vuotta: Korkein hallinto-oikeus oikeusvaltiota rakentamassa, 18.

26 www.kko.fi

27 www.kho.fi

Vuonna 2012 korkeimmassa hallinto-oikeudessa työskenteli 22 tuomaria, 41 esittelijää ja 42 muuhun henkilökuntaan kuuluva eli yhteensä 101 henkilöä.²⁸

Kansainvälisyys on noussut yhä merkittävämpään osaan KHO:n toiminnas-

28 Toimintakertomus 2012: Korkein hallinto-oikeus, hallinto-oikeudet, vakuutus-oikeus, markkinaoikeus. 13.3.2013.

sa. Fabianinkatu 15:n suuressa salissa on 2000-luvulla järjestetty mm. eurooppalaisten hallintotuomioistuinten yleiskokous.²⁹

Korkeimman hallinto-oikeuden toimittajien peruskorjauksesta on tehty tarveselvitys ja aloitettu hankesuunnittelu.³⁰

29 Korkein hallinto-oikeus 90 vuotta.

30 Toimintakertomus 2012: Korkein hallinto-oikeus, hallinto-oikeudet, vakuutus-oikeus,

4.2 KHO:n aikaiset muutokset

Korkeimman hallinto-oikeuden valikoiduttua vuonna 1980 Fabianinkatu 15:n ja Unioninkatu 16:n uudeksi käyttäjäksi, tonteille 18 ja 13 laadittiin uusi asemakaava, joka vahvistui 1982. Tontit yhdistettiin ja uusi tontti sai numeron 19. Muutoin asemakaavan muutos koski lähinnä uudemman puolen autopaikoitusta.

Rakennushallitus tilasi Fabianinkatu 15 ja Unioninkatu 16 rakennuksiin kattavan peruskorjaus- ja muutostyön, jonka suunnittelivat arkkitehtitoimisto Timo Jokinen & Jussi Tanska Ky ja sisustusarkkitehtitoimisto Antti Paatero Oy 1982-1984. Rakennukset muutettiin Yleisradion tiloista KHO:n tiloiksi. Peruskorjauksen yhteydessä kaikki teknilliset järjestelmät uusittiin samoin kuin monet pintarakenteet. Rakennusosia, kuten sisäovet ja ikkunat, vaihdettiin osittain uusiin. Peruskorjaus kesti vuodesta 1982 vuoteen 1984.

Maantaso- ja kattokerrosta on muutettu eniten. Sen sijaan kerrokset 2-6 ovat edelleen hyvin samankaltaisia toimistokerroksia kuin rakennuksen valmistuessa.

RAKENNUSTEKNISET MUUTOKSET

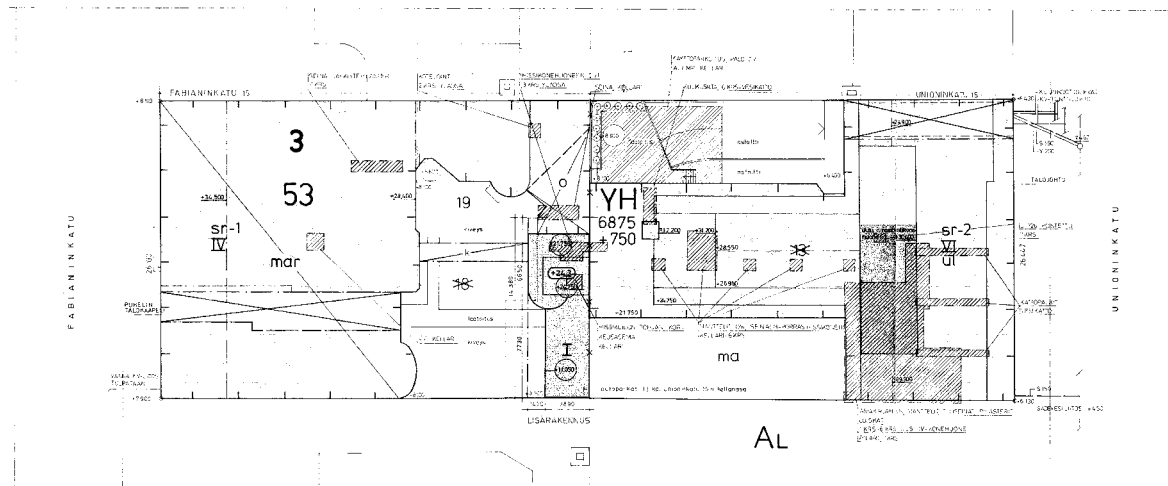
Tiedot rakennusteknisistä muutoksista perustuvat dokumenttiin Virastotalojen Fabianinkatu 15 – Unioninkatu 16 peruskorjauksen rakennustapaselostus 22.4.1981 (MV)

Kellari

- Alapohjat ovat maanvaraisia laattoja.
- Autohallin lattian tasoa alennettiin 100 mm.
- Autohallin pilareita vahvistettiin.
- Unioninkatu 16:n kellarin rakennettiin 13 auton autohalli.
- Kellarista purettiin vanhat öljysäiliöhuoneet ja iv-konehuoneet.
- Pihan ja kellarin ajoluiskan asfaltti uusittiin.
- Unioninkatu 16 on jo alunperin salaojitettu ja varustettu pumppauksella.

Julkisivu ja ulkoseinät

- Ulkopuolen terastirappaus painepestiin ja tehtiin paikkakorjauksia.

Tontin 19 asemapiirustus. Arkkitehti Timo Jokinen. Arkkitehtitoimisto Timo Jokinen ja Jussi Tanska Ky. 23.2.1984. Sk.

- 7. kerroksen iv-konehuoneen seinät rapattiin.
- Ullakon vanha 75 mm korkkieristys korvattiin 140 mm mineraalivillaeristyksellä.

Vesikatto

- Katon uuden mineraalivillaeristuksen päälle asennettiin kolminkertainen bitumikermieristys.
- Pellitetyt vesikaton osat uusittiin.
- Pääsiiven suuntaista IV-huonetta suurennettiin.

Välipohjat

- Vanhat teräsbetonipohjat säilytettiin.
- Arkiston lattiaa vahvistettiin.

Ikkunat

- 1. kerroksen näyteikkunat muutettiin kolminkertaisiksi eristyslasi-ikkunoiksi, muualla puitteet uusittiin ja puitteiden väliin asennettiin kolmas alumiinikehyksinen lisäpuite. Uusittavia ikkunoita oli 280 kpl.

Ovet

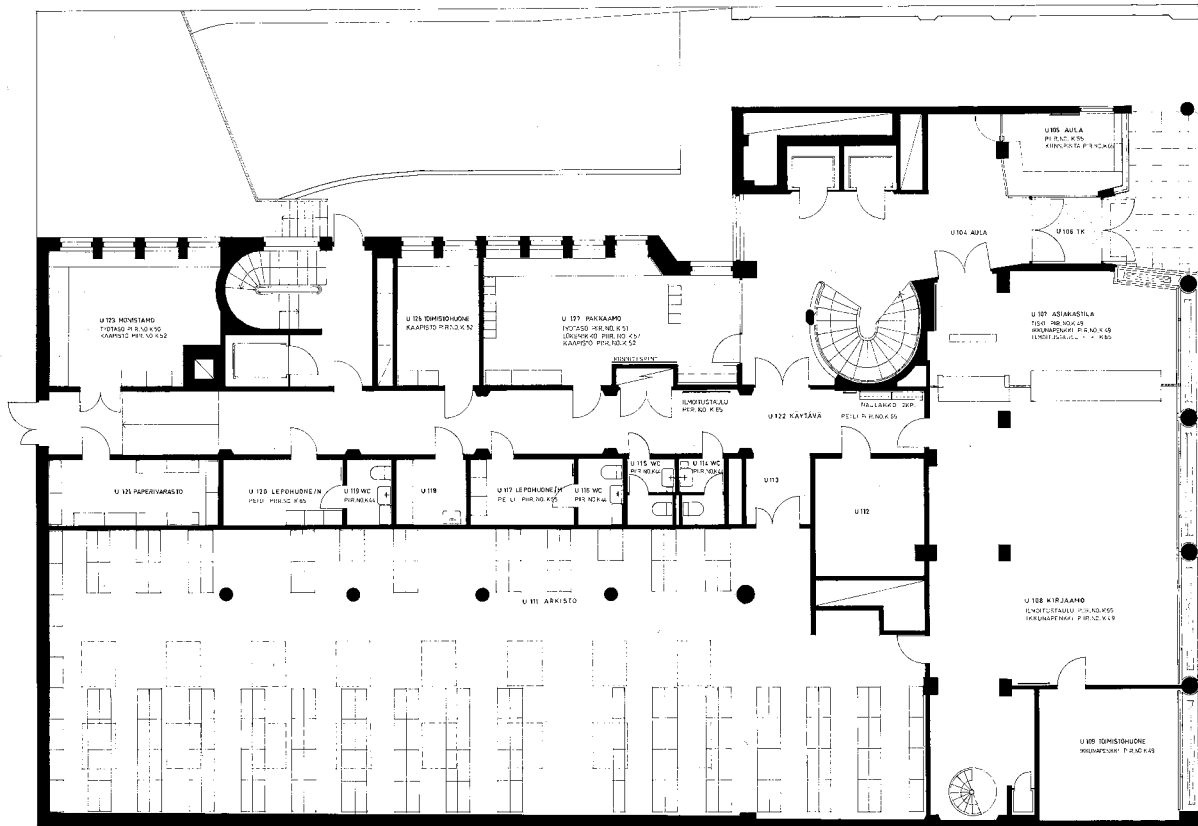
- Vanhat koivuvaneripintaiset lakatut laakaovet säilytettiin ja kunnostettiin ja uudet ovet tehtiin vanhojen kaltaisiksi. Porrashuoneiden ovet uusittiin hiotulla lankalasiilla lasitetuilla teräskehyksisillä palo-ovilla.

Väliseinät

- Käytävien rapatut tiiliseinät ja huoneiden väliset puurunkoiset vaneriseinät säilytettiin. Käytäväseinien uudet osat tehtiin vanhojen kaltaisiksi. Uudet huoneiden väliset seinät tehtiin 2 x 13 mm teräsrunkaisina kipsoniittiseinäinä, joihin tuli mineraalivillaeristys.
- Sisäseinien paikkamuuraukset rapattiin. Uudet tiiliseinät ja kipsoniittiseinät tasoitettiin. Kellarin tiiliseinät muurattiin puhtaaksi.

Sisäkatot

- Huonetilojen vanha kuitulevyverhous korvattiin uusilla alakatoilla osittain.

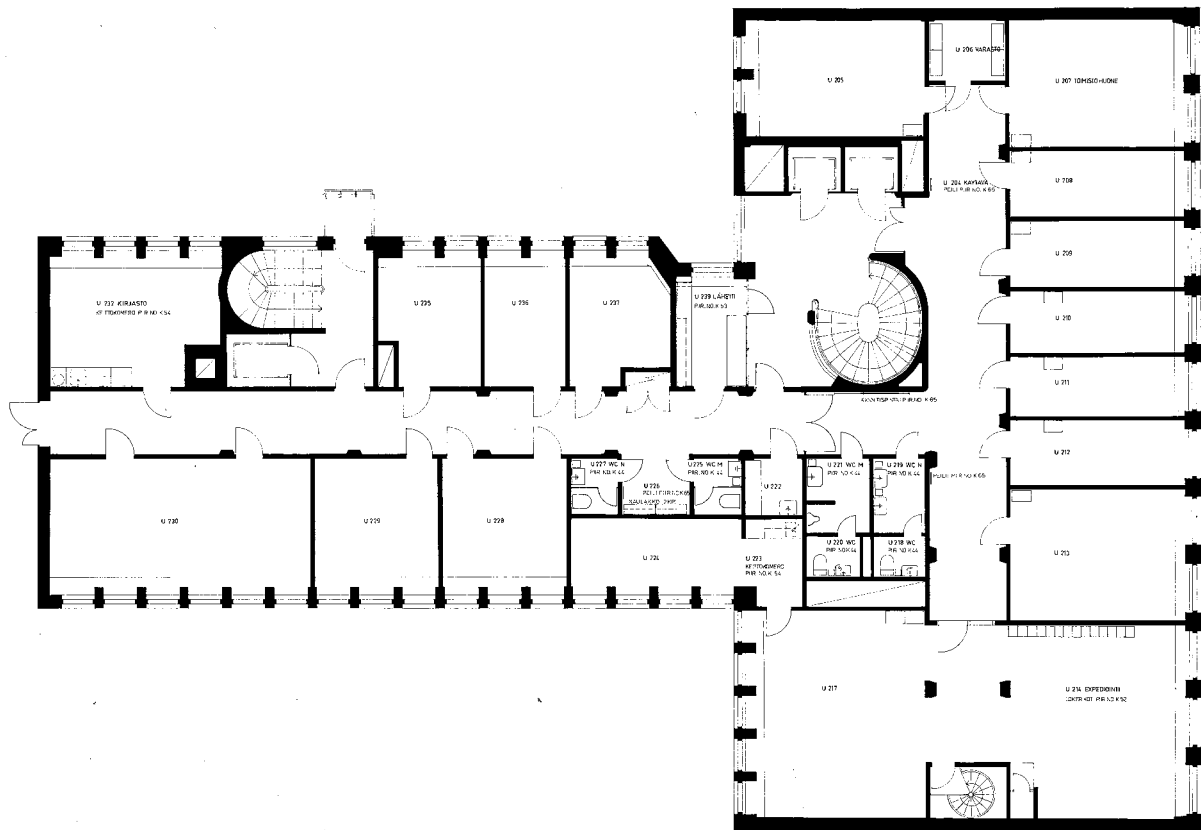
Unioninkatu 16:n 1. kerroksen kalustepohja. Sisustusarkkitehti Antti Paatero.
Sisustusarkkitehtitoimisto Antti Paatero Oy. 8.4.1982. Sk.

Hormit, kanavat, piiput ja rakenteelliset laitteet

- Käytävien katoista purettiin pois Lugino-massarakenteiset kanavat ja ne korvattiin peltikanavilla. 7. kerroksen keittiön katosta purettiin myös betonirakenteiset kanavat ja korvattiin peltikanavilla.

Portaiden ja lattioiden päällysteet

- Kaikki päällysteet uusittiin lukuun ottamatta ruokalan parkettia ja portaiden mosaiikkipintoja. 1. kerroksessa päällysteenä oli muovilaatta, sosiaali-tiloissa muovimatto ja muissa tiloissa linoleum.

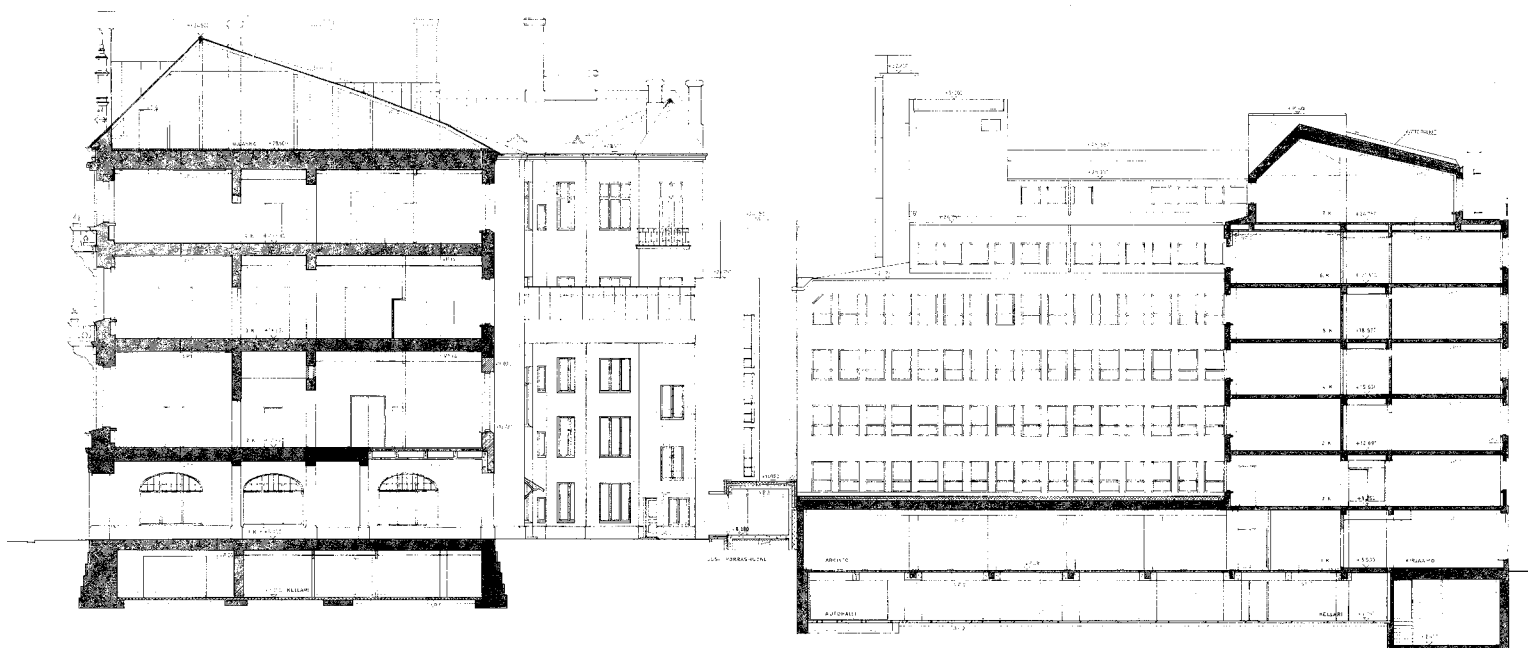

2. kerroksen kalustepohja. Sisustusarkkitehti Antti Paatero.
Sisustusarkkitehtitoimisto Antti Paatero Oy. 8.4.1982. Sk.

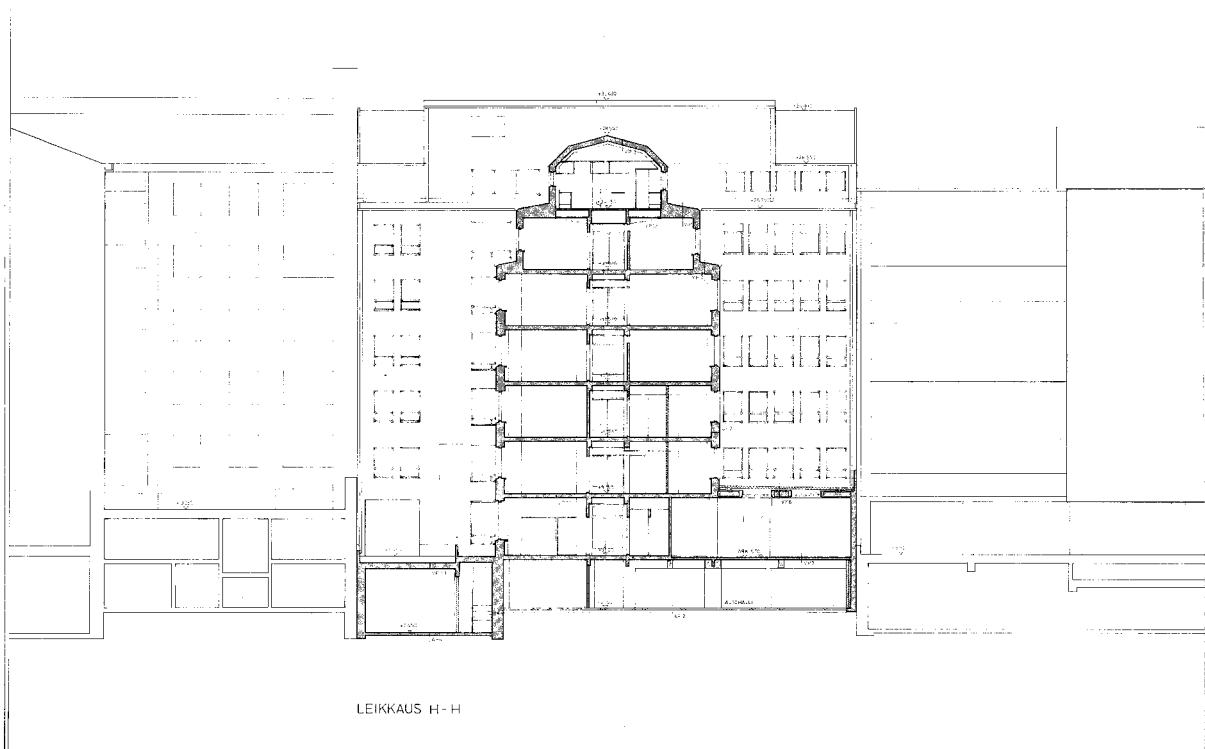
RUOKALASTA KIRJASTO

KHO:n henkilöstöravintolassa elokuussa 2010 sattunut tulipalo koitui KHO:n kirjaston eduksi: tuhoutuneen ruokalan ja keittiön tilalle valmistui syksyllä 2011 uusi, moderni ja valoisa tila kirjastolle ja tietopalveluille. Kirjasto muutti tiloihin Fabianinkadun puolelta. Remontin arkkitehteiksi valikoituivat ISS Palvelut Oy:n Vesa Tiilikka ja Eija-Riitta Miettinen. Kirjaston henkilökunta auttoi suunnittelussa. Lopputuloksena oli tila, jossa avaruus ja valoisuus yhdistyvät mahdollisimman suureen hyllymäärään. Avajaiset pidettiin 2011.

Uusi kirjasto jakautuu kahteen osaan, pääsaliin sekä säädösten ja kausijulkaisujen kokoelmaan. Tiloissa on myös kasvun varaa. Ulkoparveke lasitettiin kattoterassiksi, jolta avautuvat upeat kaupunkinäkmät Unioninkadulle. Entisen kabinetin tilalle rakennettiin kokoustila KoLibri, johon hankittiin ajanmukaisin esitystekniikka. Samassa yhteydessä kaikki 7. kerroksen ikkunat uusittiin, ullakkokerroksen iv-konehuoneita muutettiin ja vesikaton varustusta täydennettiin. Pihajulkisivuun asennettiin lauhdutin ja iv-säleikköjä.

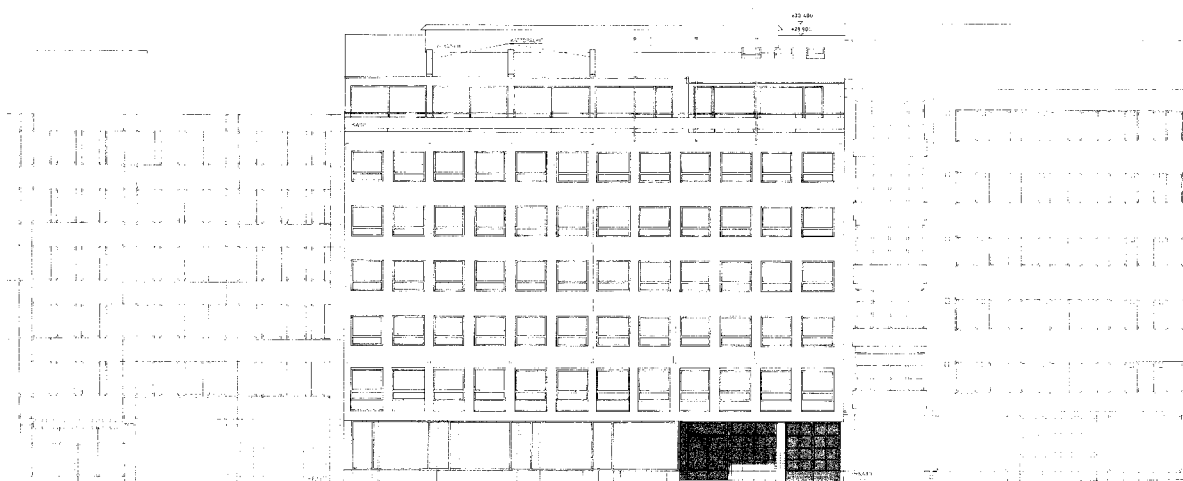

Leikkaus A-A. Unioninkatu 16:n terastirappaus painepestiin, ja tehtiin paikkakorjauksia. Fabianinkatu 15:n pihajulkisivut rapattiin uudestaan. Uuden porrashuoneen julkisivut rapattiin. Arkkitehti Timo Jokinen. Arkkitehtitoimisto Timo Jokinen ja Jussi Tanska Ky. 23.2.1984. Sk.

Leikkaus H-H. Arkkitehti Timo Jokinen. Arkkitehtitoimisto Timo Jokinen ja Jussi Tanska Ky. 23.2.1984. Sk.

5 Yhteenveto muutoksista

Julkisivu Unioninkadulle. Arkkitehti Timo Jokinen. Arkkitehtitoimisto Timo Jokinen ja Jussi Tanska Ky. 23.2.1984. Sk.

Suurimmat julkisivumuutokset:

- Maantasokerroksesta poistettu ovet ja ikkunajakoa muutettu 1982–84.
- Metalliset vaakalistat, joihin voi kiinnittää mainoksia, poistettu julkisivusta.
- Pääovi vaihdettu uuteen teräsoveen.
- Autotallin ovi vaihdettu.
- Terasrappaus painepesty ja paikkakorjattu 1982–84.
- Kattoterassi lasitettu 2011.

Yleisradion radiotalo Unioninkatu 16 kuvattuna vuonna 1953. Julkisivussa lukee teksti Radio. Rakennuksen vasemmalla puolella näkyy vielä vuoden 1897 komea asuinrakennus, joka purettiin 1960-luvulla. Kuvaaja Aarne Pietinen. Yle Kuvapalvelu.

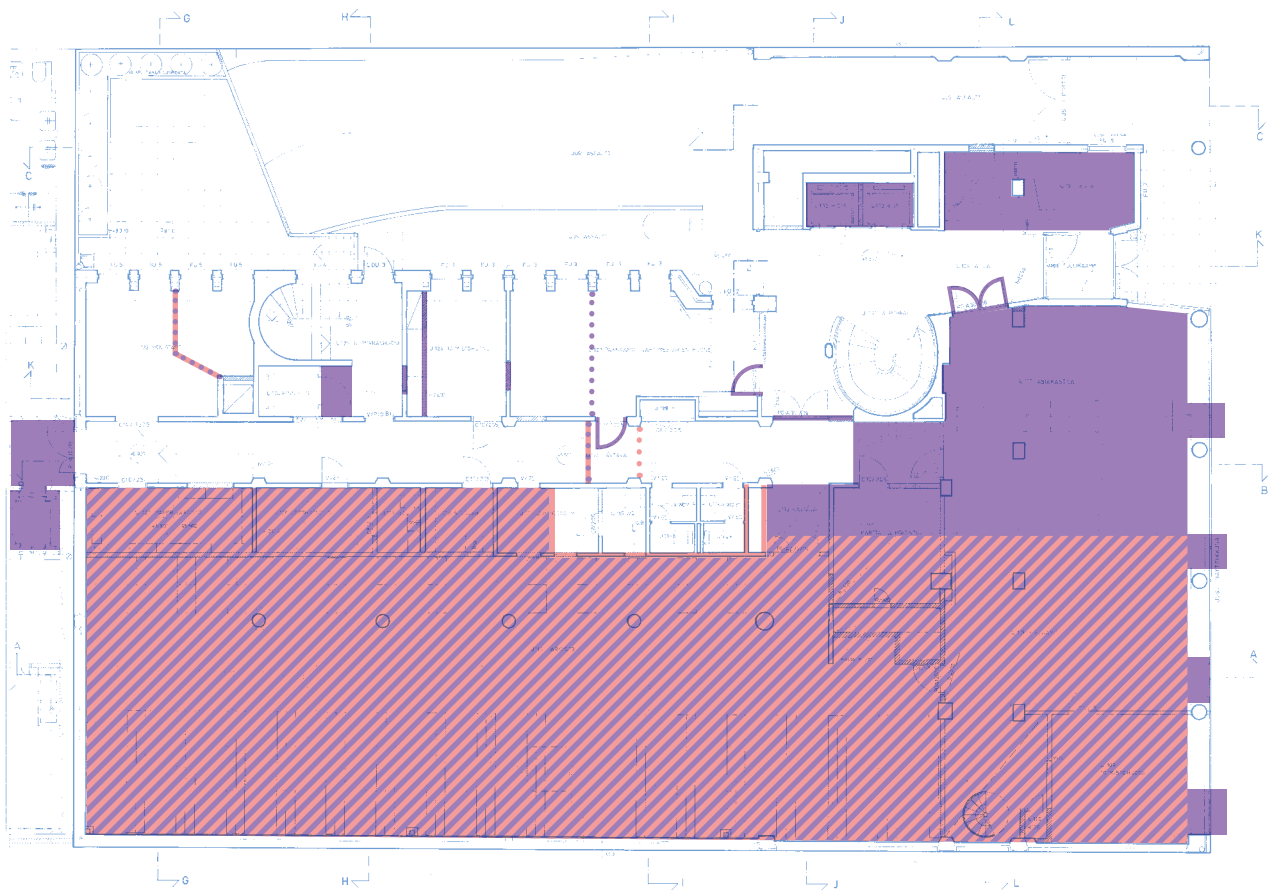
KHO:n Unioninkatu 16:n julkisivu kadulle kuvattuna vuonna 2013. Julkisivun metalliset vaakalistat on purettu ja katutason ovet on poistettu. 7. kerroksen parveke osittain lasitettu 2011. Naapuritalo on korvautunut modernilla toimistorakennuksella.

Radion teatteriosasto Unioninkadun parvekkeella 1.8.1952. Kuvassa ovat Hilikka Helin, Eija Hiltunen, Toini Vartiainen, Emma Väänänen, Matti Aulos, Mauno Hyvönen, Kauko Kokkonen, Kauko Käyhkö ja Reino Valkama. Taustalla näkyy Suurkirkon torni. Kuvaaja Aarne Pietinen. Yle Kuvapalvelu.

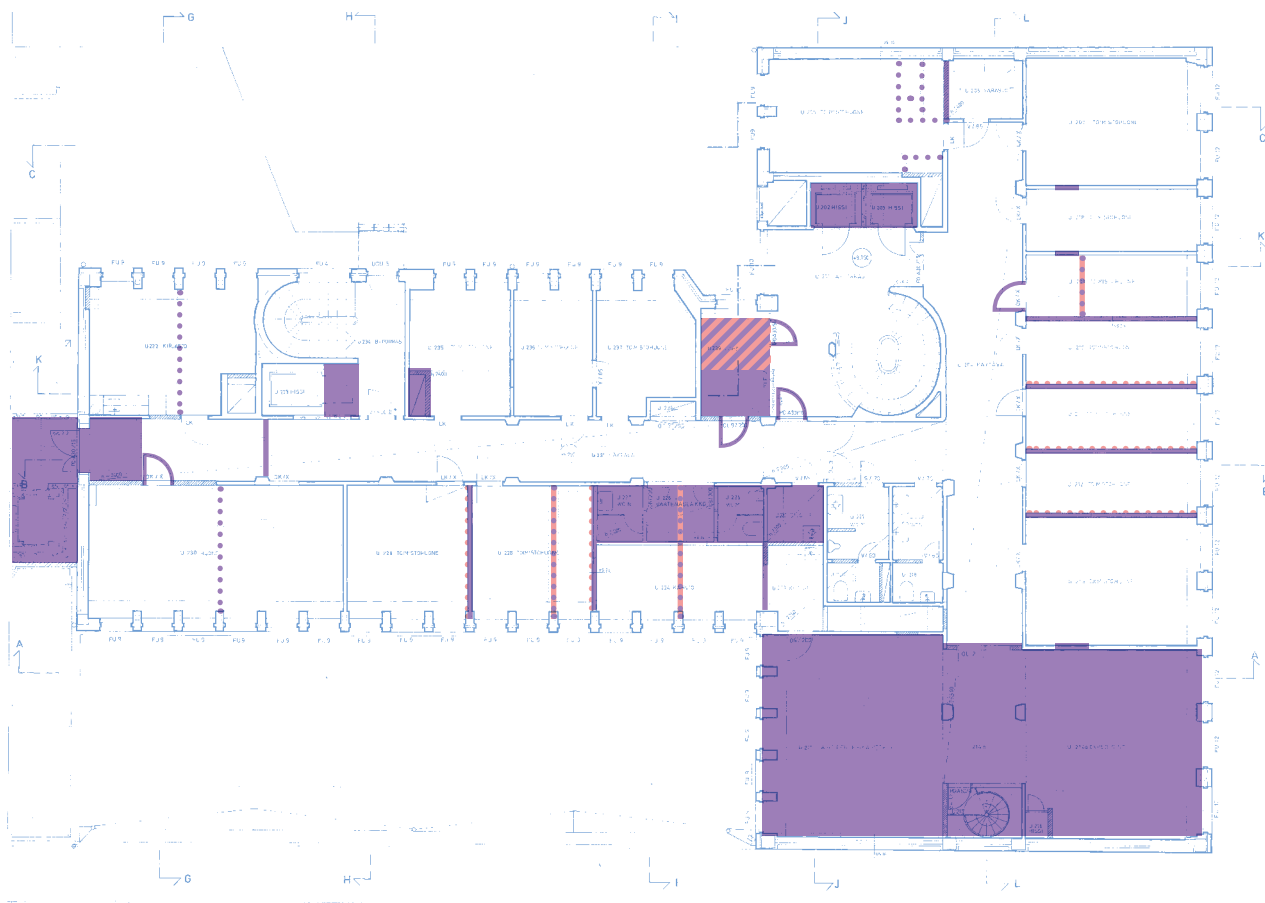
7. kerroksen terassi lasitettiin osittain. Kattoterassi liittyy vasemmalla näkyvään kirjastotilaan. Tiloissa sijaitsi ennen henkilöstöravintola, joka vuonna 2010 tapahtuneen tulipalon jälkeen remontoitiin kirjastoksi vuonna 2011. Kuva on otettu keväällä 2013.

I. KERROS

Ensimmäisessä kerroksessa oli alun perin pääosin liiketiloja ja mm. Alkon myymälä. Yle otti ne melko pian omaan käyttöönsä toimistohuoneina, varastotiloina ja pukuhuoneina. Yksi kahdesta kellariin johtaneesta portaasta purettiin mahdollisesti jo 1975. 1980-luvulla maantasokerrokseen sijoitettiin kirjaamo ja arkisto. Myymälätilojen erilliset sisäänkäynnit poistettiin ja väliseinien määrä väheni ratkaisevasti. Myös kulkuyhteydet muuttuivat kun toisetkin liiketiloihin liittyneet kellarinportaat purettiin ja 1. ja 2. kerroksen välille rakennettiin uusi kierreporras. Pihasiiven keskeiskäytävä oli alun perin jaettu seinällä ja sen perältä oli käynti pihalle. Pääaula muuttui, kun siitä avattiin kulku kirjaamon tiloihin ja aulan ja keskeiskäytävän väliin lisättiin palo-ovi. Aulan kolme hissiä korvattiin kahdella suuremmalla. Myös B-portaan hissi uusittiin ja kulku hissiin avattiin B-portaan porrastasanteelta, kun se aiemmin oli ollut suoraan käytävältä. Arkistoksi muutetun huoneen kattoikkunat rakennettiin umpeen. Ylimmän kerroksen ohella juuri ensimmäinen kerros on kokenut mittavimmat muutokset.

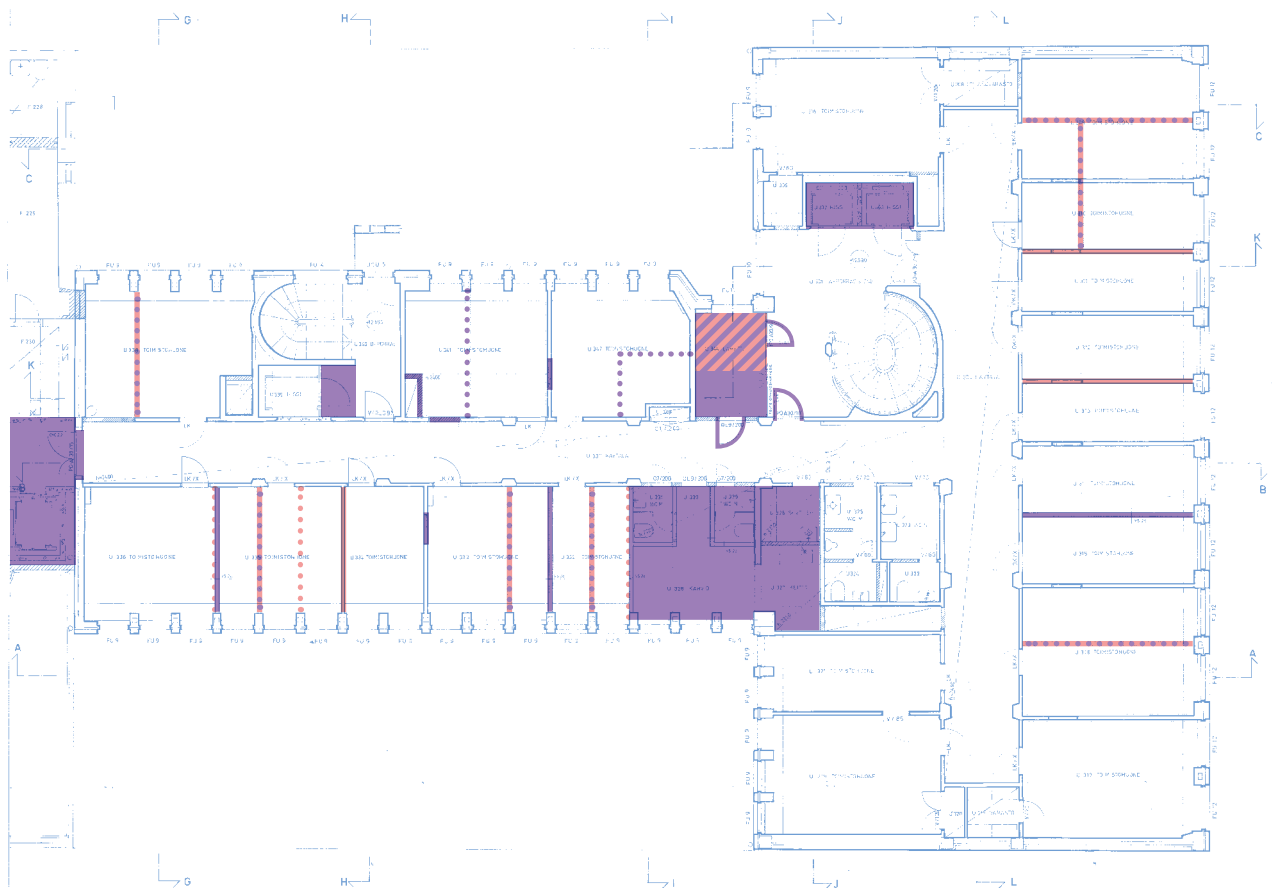
- 1975 (+1962)
- 1980-luku
- ⋯ Purettu 1975
- ⋯ Purettu 1980-luvulla

2. KERROS

Toinen kerros on tyypillinen toimistokerros, jossa on T-kirjaimen muotoinen keskeiskäytävä. Sinne järjestettiin vuonna 1975 tilat uutistoimitukselle yhdistämällä neljä kadunpuoleista toimistohuonetta. Porrasaulasta erotettiin lähetin koppi. Muuten muutokset käsittivät vain pieniä seinämuutoksia. Toisen kerroksen pihasiiven päässä sijainnut lämmittäjän asunto oli otettu muuhun käyttöön viimeistään 1960-luvun aikana. 1980-luvun muutokset lyhensivät Unioninkadun suuntaista keskikäytävää, kun kirjaamoon liittyvät asioiden esikäsittely ja expediointi sijoitettiin T-sakaran eteläpäähän. Pihasiiven keskikäytävän päähän rakennettiin uusi porrastorni, johon avattiin kulku. A- ja B-portaan hissiä koskevat muutokset toteutettiin vastaavasti kuin muissakin kerroksissa.

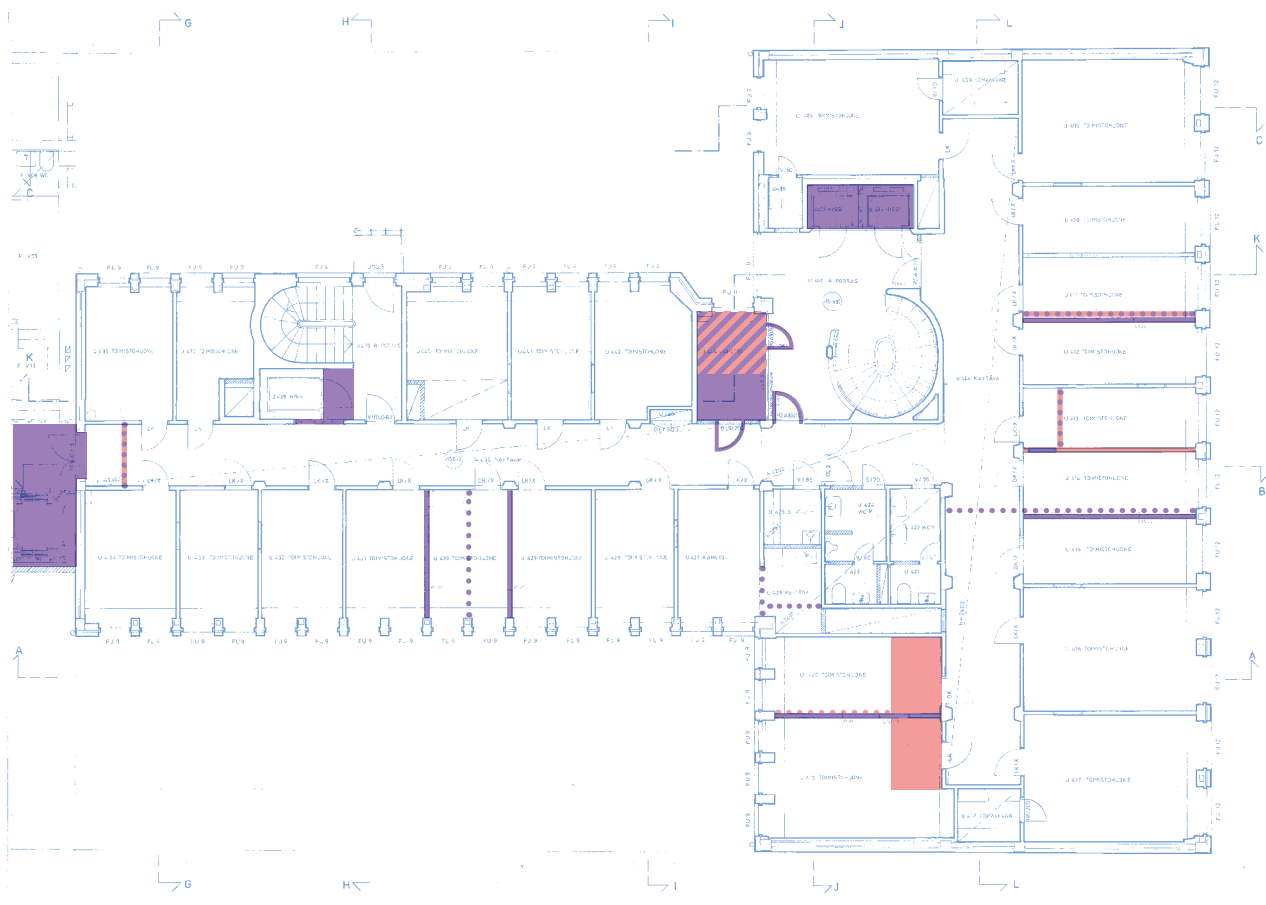
- 1975
- 1980-luku
- ⋯ Purettu 1975
- ⋯ Purettu 1980-luvulla

3. KERROS

Kolmas kerros on tyypillinen toimistokerros, jossa on T-kirjaimen muotoinen keskeiskäytävä. Kolmannessa kerroksessa on tehty paljon väliseinämuutoksia sekä vuonna 1975 että 1980-luvulla. Nämä ovat kaikki kuitenkin vähäisiä, eivätkä vaikuta laajemmin kerroksen tilalliseen rakenteeseen. Lisäksi kerroksesta avattiin kulku Fabianinkadun rakennuksen pihasiipeen vuonna 1956. Kyseinen reitti tukittiin 1980-luvulla. Huomattavimmat 1980-luvun muutoksista olivat lähetin tilan erottaminen porrastalasta ja uuden porrastornin ja eteisaulojen lisääminen pihasiiven keskikäytävän päähän. A- ja B-portaan hissiä koskevat muutokset toteutettiin vastaavasti kuin muissakin kerroksissa.

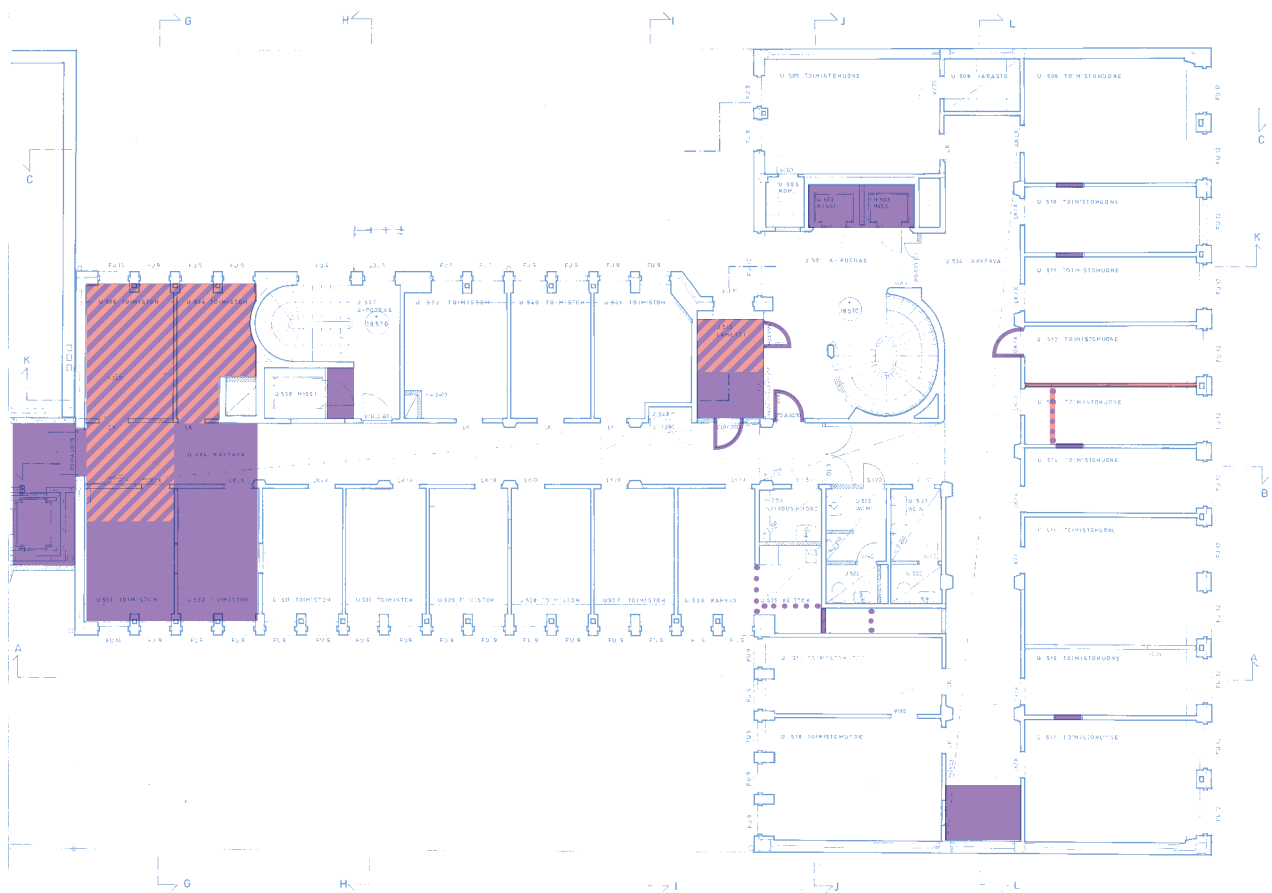
- 1975
- 1980-luku
- Purettu 1975
- Purettu 1980-luvulla

4. KERROS

Neljäs kerros on tyypillinen toimistokerros, jossa on T-kirjaimen muotoinen keskeiskäytävä. Siellä on tehty pienehköjä väliseinämäämuutoksia sekä vuonna 1975 että 1980-luvulla. Vuonna 1975 Unioninkadun suuntaisen keskeiskäytävän eteläpään suurempi työhuone muodostettiin yhdistämällä kaksi pienempää ja siirtämällä käytävänpuoleista väliseinää. Näin ollen käytävän päässä ei enää ole alkuperäistä levennystä, joka oli tehty esiintyjäkortiston ja palkkakassan tiskejä varten. Huomattavimmat 1980-luvun muutoksista olivat lähtien tilan erottaminen porrasmuureista ja uuden porrastornin ja eteisaulojen lisääminen pihasiiven keskeiskäytävän päähän. A- ja B-portaan hissiä koskevat muutokset toteutettiin vastaavasti kuin muissakin kerroksissa.

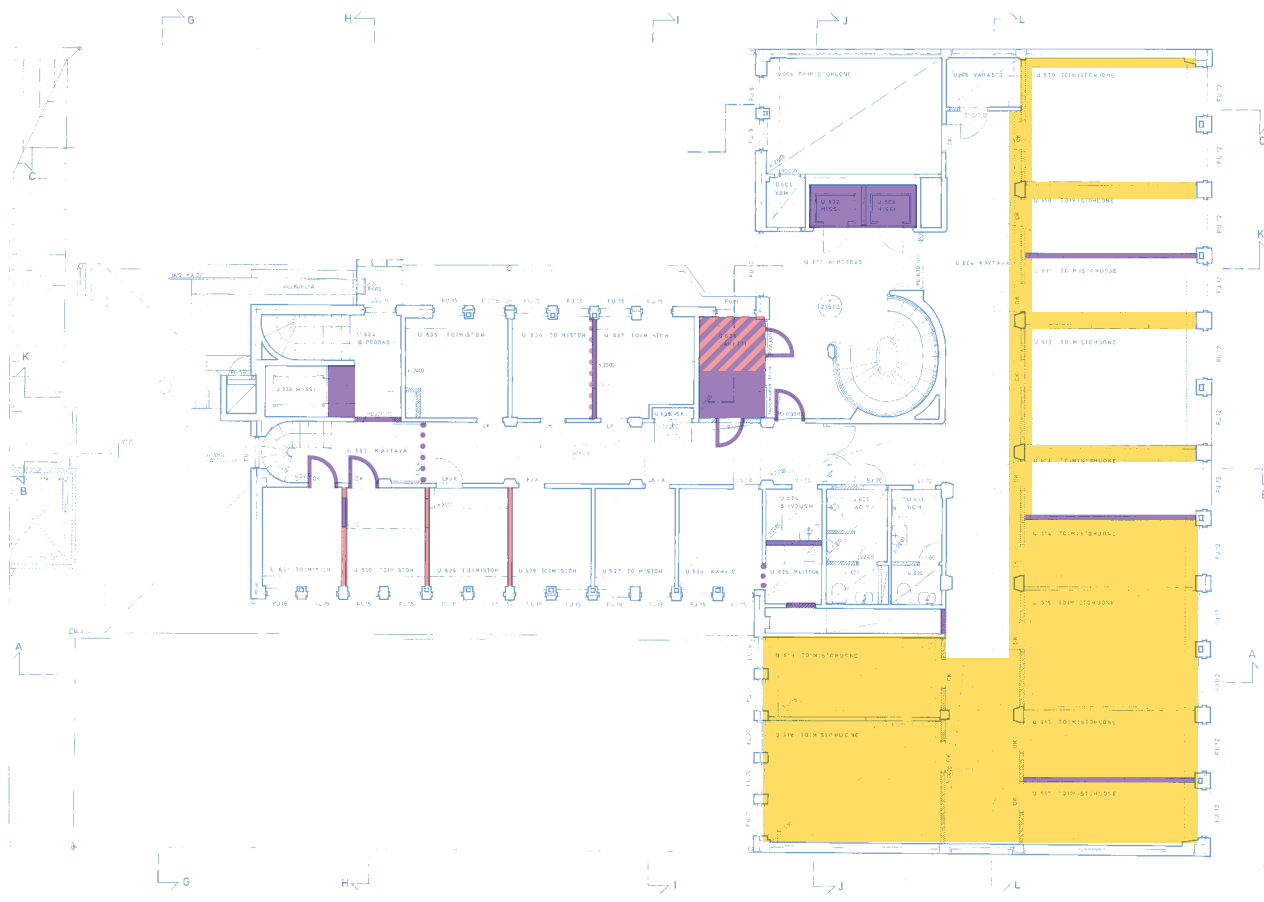
- 1975
- 1980-luku
- ⋯ Purettu 1975
- ⋯ Purettu 1980-luvulla

5. KERROS

Viides kerros on tyypillinen toimistokerros, jossa on T-kirjaimen muotoinen keskeiskäytävä. Kerroksen kaikki mainittavat muutokset tehtiin 1980-luvulla. Huomattavimmat 1980-luvun muutoksista olivat lähtien tilan erottaminen porraskäytävästä ja uuden porrastornin ja eteisaulojen lisääminen pihasiiven keskikäytävän päähän. A- ja B-portaan hissiä koskevat muutokset toteutettiin vastaavasti kuin muissakin kerroksissa.

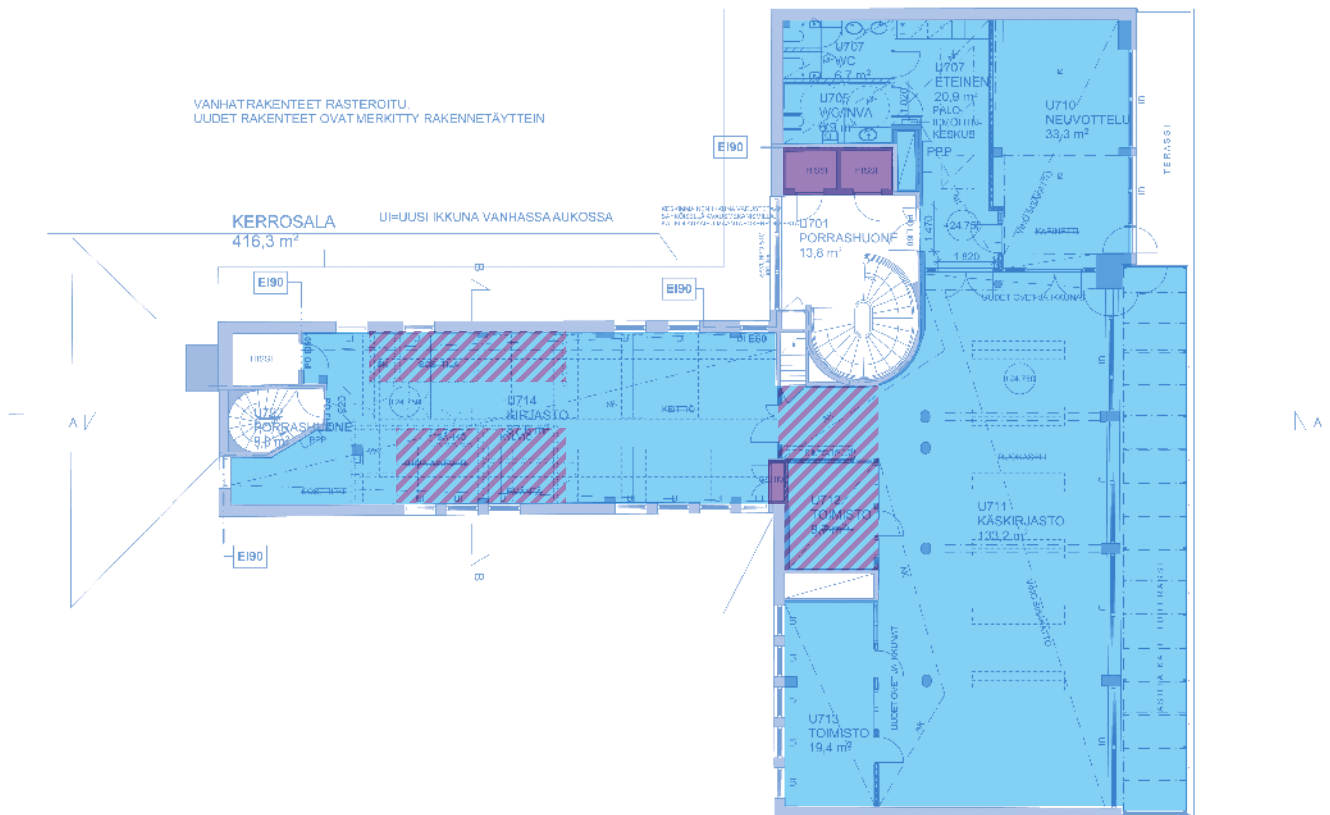
- 1975
- 1980-luku
- Purettu 1975
- Purettu 1980-luvulla

6. KERROS

Ylin toimistokerros oli alunperin johtajiston kerros. Pieniä poikkeamia lukuun ottamatta se oli kuitenkin tyypillinen toimistokerros. Pääjohtajan huone sijaitsi Unioninkadun puolella etelänurkassa ja johtokunnan kokoushuone sen vieressä pihan puolella. Pääjohtajan huonetta oli korostettu leventämällä käytävää sen kohdalla. Kerroksen käyttö muuttui, kun sinne 1960-luvun lopussa rakennettiin uusia lähetyksykkeitä. Kolme kuuluttamo sijoitettiin Unioninkadun puolelle ja yksi yksikkö johtokunnan kokoushuoneen tilalle pihan puolelle. 1980-luvulla kaikki äänieristetyt seinät purettiin ja tilalle rakennettiin uudet väliseinät. Lisäksi tässäkin kerroksessa lähetin huone erotettiin porrasaulasta. A- ja B-portaan hissiä koskevat muutokset toteutettiin vastaavasti kuin muissakin kerroksissa. Sen sijaan tästä kerroksesta ei ole yhteyttä porrastorniin, koska pihasiipi on lyhyempi ja kapeampi.

- 1968
- 1975
- 1980-luku
- Purettu 1975
- Purettu 1980-luvulla

7. KERROS

Seitsemäs kerros poikkeaa toimistorakennuksista. Ylimmässä kerroksessa oli alun perin ruokala keittiötiloineen. 1980-luvun muutokset kohdistuivat osaan keittiötiloja ja tarjoilutiskiinkin. Suurin muutostyö on tehty vuonna 2010 sattuneen tulipalon jälkeen. Tilat muutettiin vuonna 2011 KHO:n sisäisessä käytössä olevaksi kirjastoksi ja uusittiin kokonaan.

- 1975
- 1980-luku
- 2011

6

Nykytilan inventointi

6.1 Sisätilat

TILAHAHMO

Pilari-laatta -runkoisen rakennuksen pohja on "vapaa". Kaikki väliseinät ovat kevyitä. Pääportaan seinät on valettu betonista, samoin hissikuilun seinät ovat betonia.

Toimistokerrokset on järjestetty T-kirjaimen muotoisen keskeiskäytävän varaan. Käytävä ja kerrokset ovat matalia. Käytävään tuovat ilmavuutta käytävän seinien ylälaidan ikkunarivit (1950-l). Alun perin käytävillä ei ole ollut väliovia.

Pääportaan ja kolmen hissien ympärille järjestetty aulatila on alun perin ollut nykyistä väljempi. Veistoksellinen, ovaalinmuotoinen pääporras on talon tilallinen keskipiste.

Pihasiiven päässä on uusi aula ja porashuone. Maantasokerroksen käytävä on alun perin ollut katkaistu seinällä. Kadun puolella on alun perin ollut toimisto ja Alkon myymälä. Pienemmät sisäänkäynnit kadulta, joita oli neljä, on poistettu. Kellariin johtavat portaat on poistettu. 1980-luvulla katutasoon sijoitettiin kirjaamo ja 2012 arkisto. Arkistohissi on purettu.

Toimistokerrokset 2.–6. ovat keskenään hyvin samankaltaisia tilalliselta rakenteeltaan. 2. kerroksessa pääsiiven eteläpäästä on erotettu puulasiseinällä kanslia (1980-l). Pihasiiven päähän on lisätty aula (1980-l). 5. kerroksessa pihasiiven jatkeeksi rakennettu aula ja vanhaan osaan johtava silta. 6. kerros oli alun perin johtajien kerros. Johtajan huoneen kohdalla käytävää oli levennetty niin, että pyöreä pilari jäi vapaasti käytävätilaan. 6. kerros on pihasiiven osalta kapeampi kuin alemmat perustoimistokerrokset. Pihasiiven käytävän päässä sijaitseva ulokkeellinen, betonilankuista tehty avoporras johtaa 7. kerrokseen, joka on edelleen 6. kerroksen suhteen sisäänvedetty kerros. Kattokerroksen tilahahmo on pääosin alkuperäinen. Pihasiipi on yhtenäistä tilaa, kaikki väliseinät on purettu. Pääsiivessä pihan puolelle on järjestetty kaksi toimistohuonetta. Kantavat pilarit ovat vapaana tilassa. Terassin hahmo on alkuperäinen. Se on osittain lasitettu 2012. Ylin kerros oli ennen ravintola, mutta se muutettiin 2011 kirjastoksi vuoden 2010 tulipalon jälkeen.

KÄYTTÖ

Nykyisin toimistokerroksissa työskentelee eri jaostojen väkeä. Ylimmässä kerroksessa sijaitsee sisäisessä käytössä oleva kirjasto ja kokoushuone.

LATTIA

Käytävällä ja toimistohuoneissa on linoleum-matto (1980-luku tai uudempi), porrasaulassa on 1950-luvun suurikokoiset mosaiikkibetoniruudut (harmaa massa, musta ja valkoinen runkoaine) ja wc-tiloissa on harmaa klinkkeri (100 mm x 100 mm) 1980-luvulta. Joissakin sekundäärisissä varastoissa on vanhempi muovimatto. Pihanpuoleisissa 1980-luvun auloissa on valkobetonomosaiikkilaatta (1980-l). Maantasokerroksessa käytävällä, arkistossa ja muissa tiloissa on Hovi-laatta. Myös 7. kerroksen porrastasanteella on harmaa Hovi-laatta (1980-l). 7. kerroksessa lattia on tammiohutsauvaparkettia (2012). Kattokerroksen pihasiivessä on harmaa muovilaatta ja aulatilassa musta kapea klinkkeri (2012). WC-tiloissa on musta klinkkeri (2012).

LATTIALISTA

Talossa on vallitsevana harmaaksi maalattu kulmikas suora puulista, jonka korkeus on 50 mm. Listojen suhteen esiintyy lievää kirjavuutta. Joissakin tiloissa listan korkeus on 40 mm ja maantasokerroksessa 45 mm. 7. kerroksen suoran, lakatun tammilistan korkeus on 40 mm.

VÄRITYS

Käytävän lattian linoleum-matto on harmaanruskea, ja seinät ovat murrettun keltaiset tai beigeet. Huoneiden sivuseinät ovat samanvärisiä kuin käytävällä tai mintun vihreitä. Eteisaulan seinät ovat mintunvihreitä. Katto on valkoinen. Huoneiden ovet ovat savenvärisiä. Huoneissa on erivärisiä lattioita. Maantasokerroksessa katot ja seinät ovat vaaleita. Harmaata lattiaa on elävöitetty punaisilla laatanpaloilla.

7. kerroksen seinät ja katto ovat valkoisia. Lämmin yleisilme on saatu aikaan tammilattioiden ja -ovien sekä tammipintaisten kiintokalusteiden avulla. Toimistohuoneet on erotettu päätilasta tammiviilupintaisella seinällä, jossa on lasiaukotuksia. Eteisaulassa on kirkkaanvihreä seinä ja porrashuoneen vastainen kaareva seinä on kirjaston puolella savenharmaa.

SEINÄT

Kantamattomat käytäväseinät ovat pääosin harkkorakenteisia tai vastaavia ja rapattuja, maalattuja seiniä. Käytäväseinän yläosassa on aurinkoisella puolella puurakenteinen ikkunanauha eli pääsiivessä eteläpuolella ja pihasiivessä länsipuolella käytävää. Vastakkaisella puolella ei ole yläikkunoita. Vain jotkut käytävän seinistä ovat levyrakenteisia, kun taas huoneiden väliset seinät ovat pääosin levyrakenteisia.

Pääportaan seinän nurkat ovat pyöristettyjä betoniseiniä. Siipien nivelkohdan pilareita on korostettu viistotuvin särmin, jotka näkyvät käytävällä. Muut seinistä erottuvat pilarit ovat suorakulmaisia. Maantasokerroksen kiviaineiset seinät ovat rapattuja ja maalattuja. 7. kerroksessa on vain muutamia sisäseiniä. Uudemmat väliseinät ovat levyseiniä, muuten seinät ovat rapattuja ja maalattuja.

KATOT JA KATTOLISTAT

Käytävän alakatot ovat matalammalla kuin huoneissa. Käytävän katot on uusittu ja ne ovat suoria, maalattuja levykattoja (mahdollisesti 1980-l), joissa on tarkastusluukuja. 6. kerroksen työhuoneiden katot on tehty kipsilevylaatoista ja osa laatoista on rei'itettyjä akustolevyjä. 3., 4. ja 5. kerroksen toimistohuoneissa on 1950-luvun rei'itetty puukuitulevykatot. 2. kerroksessa on sekä uusia kipsilevyruutuja että

vanhoja puukuitulevyruutuja alakattojen verhomateriaalina.

6. kerroksessa pihasiiven huoneiden kaatoissa on näkyvissä viistoja palkin osia.

Kattolistoja ei ole. Pääportaan aulassa on rapattu ja maalattu katto.

Ensimmäisen kerroksen huoneissa alakatto on osassa rei'itettyä kipsilevyä (1980-l) ja osassa alumiiniprofilia. Kadunvarren läheisyydessä olevissa tiloissa ei ole alaslaskua. Sisäänkäynnin kohdalla on alaslaskettu vyöhyke.

7. kerroksen nykyiset katot ovat lappeen suuntaisia. Katto on verhottu kipsilevyllä. Osassa kattopintaa on rei'itetty levy. Katossa on näkyvissä palkit. Pääsiiven keskivyöhykkeessä ja pihan puolella on alaslaskettu katto. Pihasiivessä katon keskiosa on tasainen. Eteisaulassa on kolme kattoikkunaa alkuperäisillä paikoillaan ja ne näkyvät rakennuksen katujulkisivussa. Ikkunat nousevat vinosti kattopinnan läpi kohti kadunpuolta, sieppaavat etelän puoleisen valon. Nykyinen akryylikupla on vuodelta 2011.

KIINTEÄ SISUSTUS

Entisessä kirjaamossa on kiinteät tiskit ja ritilämäiset jakoseinät (1980-l).

7. kerroksessa: Tammiritiläpenkit kadun puolella pattereiden ympärillä, kiinteä tiski terrassin puoleisen ikkunaseinän edessä. Kiinteä kaapisto eteistilassa.

IKKUNAT

Pihasiiven länsijulkisivun ja pääsiiven eteläpään pihajulkisivun ikkunat ovat alkuperäisiä puuikkunoita, joiden ulompi lasi on korvattu alumiini-ikkunalla ja sisemmän puitteen ulkopintaan on asennettu kolmas ruutu alumiinikehykseen. Ikkunapenkki on vihreää mosaiikkibetonia.

Pihasiiven pohjoisjulkisivulla on alkuperäiset kaksilasiset puuikkunat, joissa sisemmän puitteen ulkopintaan on asennettu yksi lasi alumiinipuitteeseen.

Pääsiivessä Unioninkadun puolella ja pihajulkisivun pohjoispäässä sekä pihasiiven itäjulkisivulla on alkuperäiset kaksilasiset puuikkunat. Sisemmän puitteen ulkopintaan on lisätty lasi alumiinikehykseen. Kehys on luonnonalumiinin värinen. Ikkunat ovat sisäänpäin aukeavia. Ikkunapenkit ovat vihreää mosaiikkibetonia.

Katutason suuret kadunpuoleiset ikkunat ovat 1950-luvun teräsikkunoita, joihin on asennettu uudet lämpölaselementit. Ikkunaseinän ovet on korvattu ikkunoilla.

7. kerroksessa kadunpuoleiset ikkunat ovat uusia kaksilasisia kiinteitä puuikkunoita, joiden sisempi lasi on lämpölaselementti (2012). 7. kerroksen porrashuoneen ikkunat ovat kaksilasisia, kolmipuitteisia puuikkunoita. Ikkunaryhmää on muutettu niin, että keskimmäisen puitteen tilallalle on asennettu metallirakenteinen savunpoistoluukku. Ikkunoita on muutettu muutenkin: 1950-luvun ikkunan sisempään

puitteeseen on asennettu lämpölasia. 7. kerroksessa on kattoikkunoita. Nykyisessä arkistohuoneessa on ollut kattoikkunoita, jotka on rakennettu umpeen 1980-luvulla.

OVET

Pääovet ovat teräslasiovia, ja sisempi ovipari on 1950-luvulta. Ulompi ovipari on uusittu 2000-luvulla. Pää- ja sivuaulasta käytävään johtavat ovet ovat lankalasilasitettuja osastoivia (A 30) teräslasiovia. B-portaan ovi on alkuperäinen puukehyksinen lasipalo-ovi, jossa on säilynyt alkuperäinen lakattu pyöreä puuvedin, melkein kaikissa kerroksissa (ei 2. kerroksessa). 6. kerroksessa pihasiiven päässä on uusi lasipariovi (2012), joka on palo-ovi (EI 30) ja erottaa avoportaan muusta käytävästä. Sen lasitus on kirkas ja lasissa on ympyröitä. 1. ja 5. kerroksessa pihasiiven päässä on 1980-luvun lankalasilasitettu teräsovi uutta aulatilaa vasten.

Huoneiden ovet ovat umpinaisia, lakattuja koivuvaneeriovia (1950-l). Niiden yläpuolella on ollut levytetty vyöhyke, johon on integroitu tuloilmaventtiili toisella puolella käytävää. Niiden heloitus on eri-ikäistä (vetimet ja osa saranoista on 1950-luvulta, lukitus on uusittu). 1950-luvun ovien maalatut karmit on viistottu huoneen puolelta. 4. kerroksessa on muutama puukehyslasiovi huoneiden ovina (1980-l).

Sekundääristen tilojen ovet ovat maalattuja puulaakaovia (1950-l). Käytävän keskellä on puulasipariovi (1980-l). Ovilevyihin on kiinnitetty huoneen numero. 6. kerroksessa pihasiiven käytävän päässä, muusta kerroksesta erotetulla paloalueella, huoneiden ovet ovat uusittuja tammiviilutettuja laakaovia (2011).

Sekä vanhojen että uusien puuvien kynnykset ovat lakattua tammea.

Erityisesti 2. kerroksen käytävällä pihasiivessä vanhojen ovien paikkoja on laitettu umpeen. Myös muissa kerroksissa on satunnaisesti levytetty ovia umpeen.

Ensimmäisessä kerroksessa käytävän ovet ovat puisia maalattuja laakaovia. Ovet ovat 1950-luvulta, paitsi muutamia on uusittu 1980-luvulla. Käytävästä sivutilan kautta arkistoon johtaa peltinen osastoiva palo-ovi A120 (1980-l).

7. kerroksessa on hyvin vähän ovia. Porrashuoneeseen liittyvä ovi on teräslasinen palo-ovi (2012). Toimistohuoneisiin ja neuvotteluhuoneeseen liittyvät ovet ovat tammiviilutettuja laakaovia tai tammisia, yksipeilisiä lasiovia. Siipien välissä on maalattu, yksipeilinen lasiovi sivulehdellä. Vesojen ovet ovat maalattuja puulaakaovia.

SÄHKÖ JA LVI

Kummankin siiven ulkoseinällä on toimistohuoneissa johtokotelo lattian rajassa. Sen kyljessä on alumiininen kouru ja siinä

pistorasia-asennukset. Pistorasiat ovat valkoisia ja neliskulmaisia. Maantasokerroksessa on johtokouru ikkunaseinällä sekä kadun puolella että pihasiivessä.

Käytävänvastaisella seinällä huoneissa on lautasventtiileitä (poistoilma). Käytävällä on tuloilmaventtiileitä katossa (1980-l tai uudempi). 1950-luvulla raitis ilma on johdettu huoneisiin ovien yläpuoleisen levyn ilmastointiritilän kautta varjonpuoleisissa huoneissa. Toimistokäytävän vastakaisella seinällä, missä oven yläpuolella on ikkuna, on vastaavanlainen äänieristetty tuloilmaritilä asennettu puuviiniin. Kerroksissa on paikoitellen käytävällä alakaton alapuolella putkiasennuksia, jotka on muotoiltu kaarevaksi.

Maantasokerroksessa arkistossa on Halotron-sammutusjärjestelmä. Rakennus on varustettu automaattisella palohälytysjärjestelmällä. Aulassa on palopostit ja käytävillä on jauhesammuttimia.

7. kerroksen sähkökalusteet ovat harmaita (2011). Toimistovyöhykkeellä on johtokotelointi ulkoseinällä. Neuvotteluhuoneessa on lattialuukkuja, joissa on sähkö- yms. liitäntämahdollisuuksia. Pihasiivessä on kattoon integroitu sekä tulo- että poistoilma. Pääsiivessä ilmanvaihtoritilät ovat seinäpinnassa.

Ulkoseinillä ikkunoiden alla on levypatterit. Maantasokerroksessa on kadunpuoleisten ikkunoiden alla matalat patterit. Putkiasennukset on tehty pintaan.

VALAISIMET

Huoneissa on katon alapintaan kiinnitetyt loisteputkivalaisimat ja joissakin huoneissa ne on asennettu katon alapuolelle kiintein tangoin.

Käytävillä on pintaan asennettujen poikkisuuntaisten loisteputkien lisäksi myös siihen osittain upotettuja kohdevalaisimia ja silinterimäisiä lasikupuvalaisimia peltikuvun sisällä.

7. kerroksessa on osittain kattoon upotettuja ja osittain riippuvalaisimia.

HISSIT

Talossa oli alunperin pääportaan yhteydessä kolme henkilöhissiä, tavarahissi ja kirjahissi. Henkilöhissit korvattiin kahdella hie-man suuremmalla henkilöhissillä (1980-l). Arkistohissi on purettu.

TERASSI

7. kerroksessa on kadun puolella koko rakennuksen levyinen terassi. Osa terassista on katettu. Katetulla alueella on teräsrakenteinen lasikatto ja seinä (2011). Kadun puoleiset ikkunat ovat avautuvia. Terassin kaide on umpinainen ja se on tehty betonista (1950-l). Kaiteen yläosa on putkikaide, joka on alkuperäinen terassin kapeamman osuuden kohdalla. Ulkoseinän alaosassa on kuparipelti. Terassin lattia on

tiilenväristä klinkkeriä ja kaiteen edessä on upotettu teräsritilä. Rakennuksen räystäslista on kuparia ja se näkyy myös terassin puolella. Kapeammalta, kattamattomalta osalta johtaa porras katolle. Katetun terassin alueella on ikkunoiden ulkopuoliset, kauko-ohjattavat metalliset säleverhot (2011). Terassi on nykyisin taukotilana.

Kellarin sisäänajoluiskan päällä on terassi, jolle käynti B-portaan luota. Kaide on betonia, alhaalta umpinainen, yläosassa putkikaide.

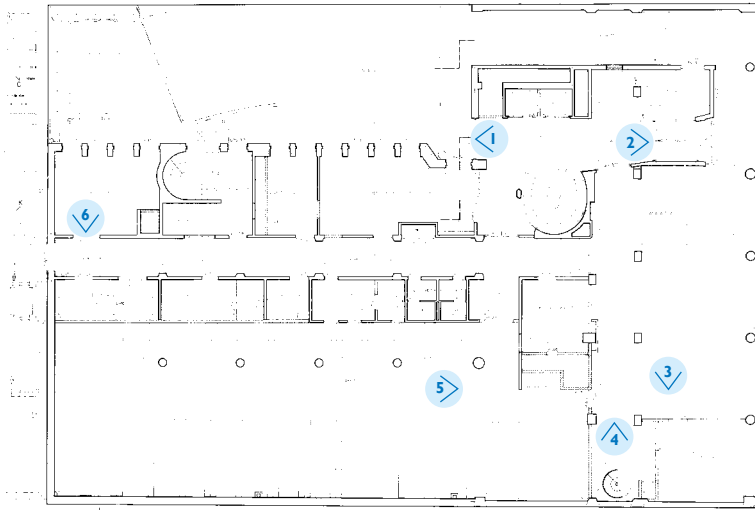
KELLARI (YLEMPI KELLARI)

Ylemmän kellarin lattia on maalattua betonia ja lattialista on maalattu. Seinät ovat kiviaineisia: betonia tai muurattuja, rapattuja ja maalattuja. Ovet ovat peltioivia.

PARKKIHALLI

Parkkihallissa on pilareita tiukalla välillä ja jyhkeä ristikkomainen kattopalkisto. Tilassa on IV-putkien ja viemäreiden vaakave-toja. Tila on kaivollinen. Kaikki pinnat on maalattu.

Ajoportti on sivusaranoitu. Rampin sivuseinät ovat kivipintaista betonilaattaa.

HUONEKUVIA / I. KERROS

Aula

Aulan pihan puoleisessa ikkunnassa näkyy väriläiskiä, mistä päätellen siinä on taideteos. Tyylistä päätellen teos on 1980-luvulta.

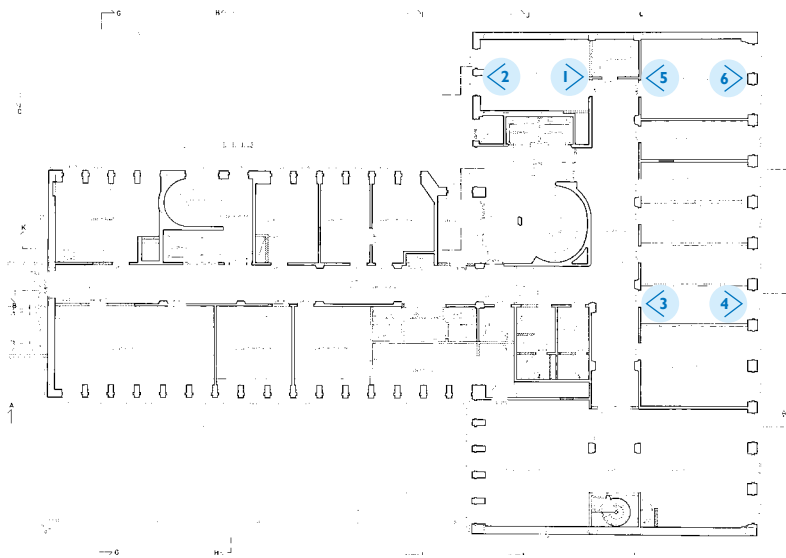
Huone
U108

Huone U111

Huone U123

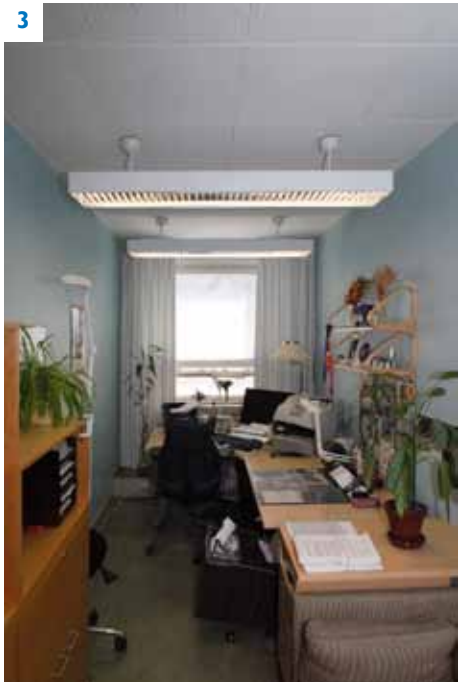
**HUONEKUVIA /
2. KERROS**

Huone U205

Huone U205

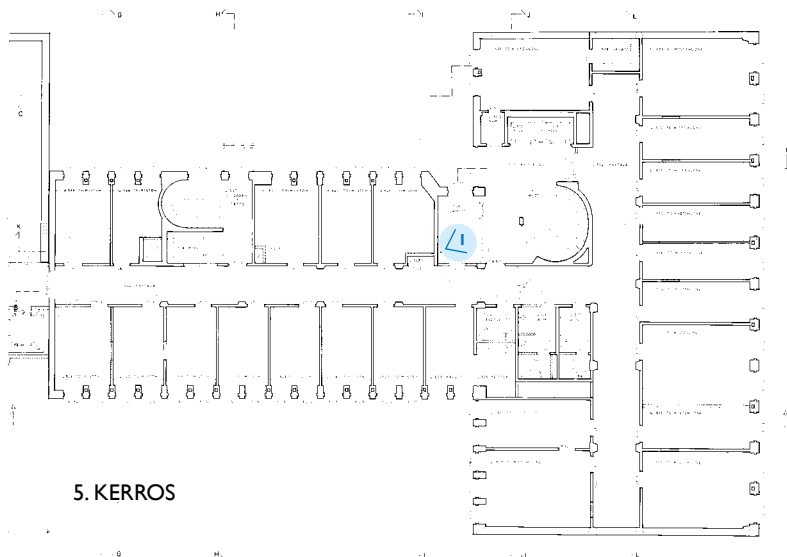
2. kerros, huone U212

2. kerros, huone U207

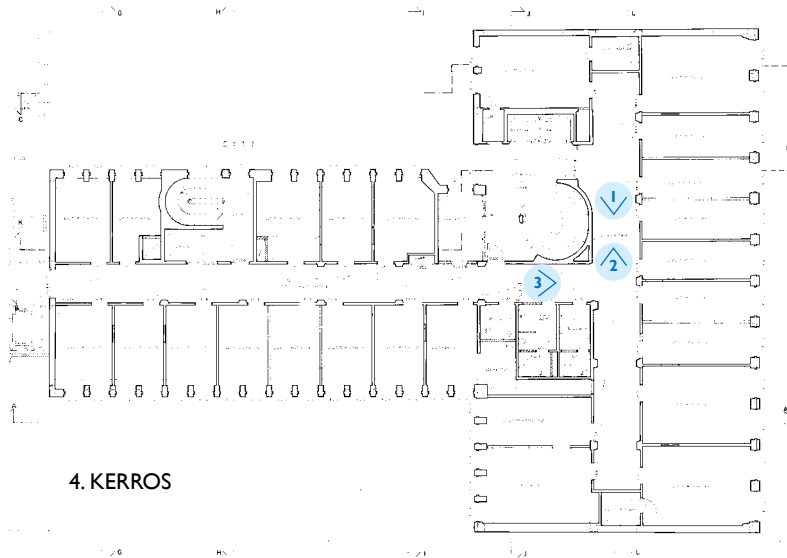
2. kerros, huone U207

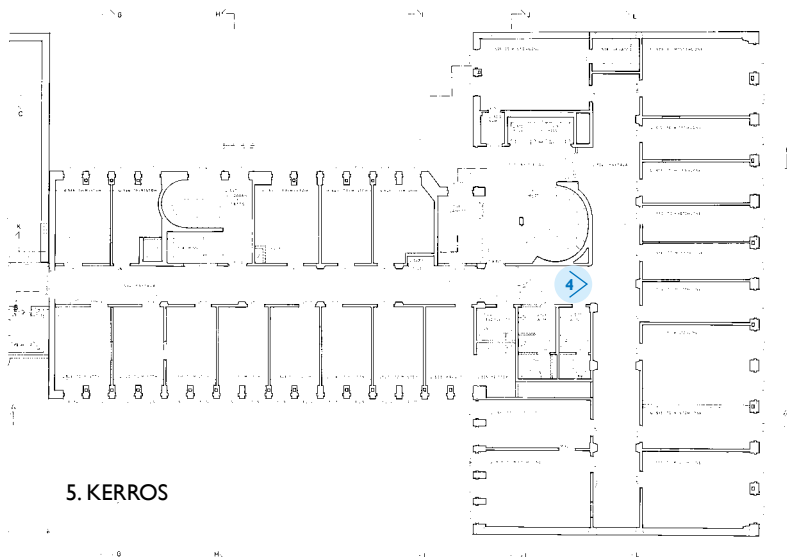

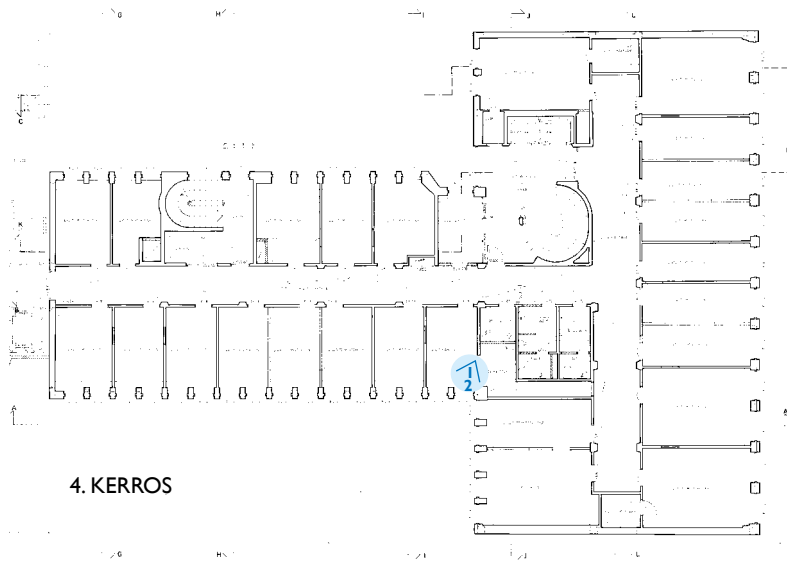
HUONEKUVIA / AULA

HUONEKUVIA / KÄYTÄVÄ

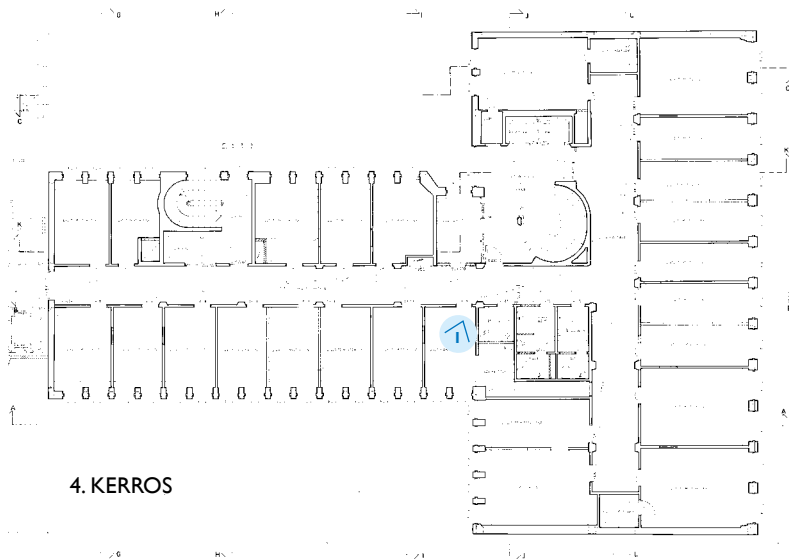

IKKUNAT

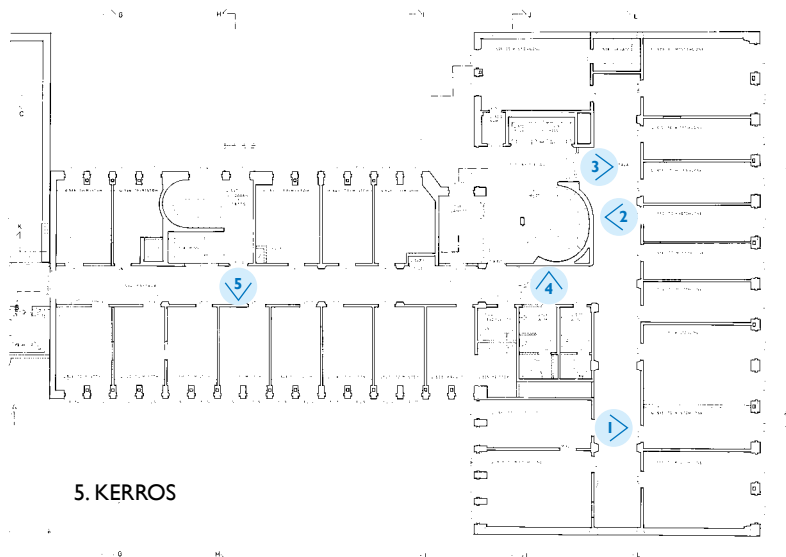

HUONEKUVIA / KAHVIO

4. KERROS

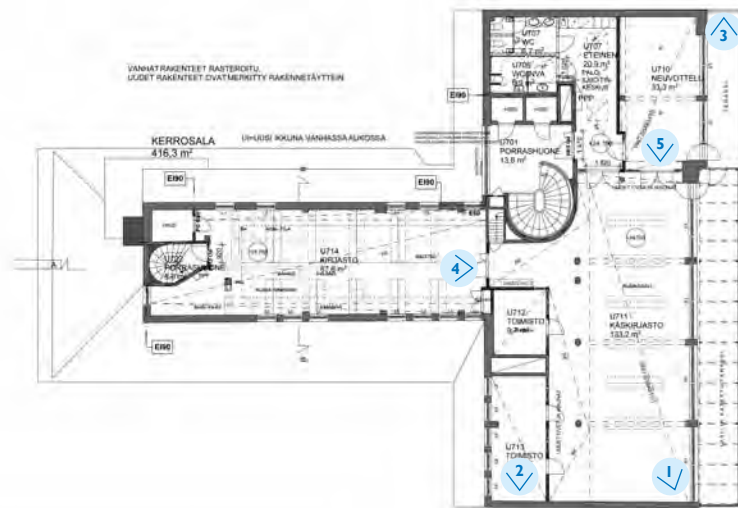

OVET

5. KERROS

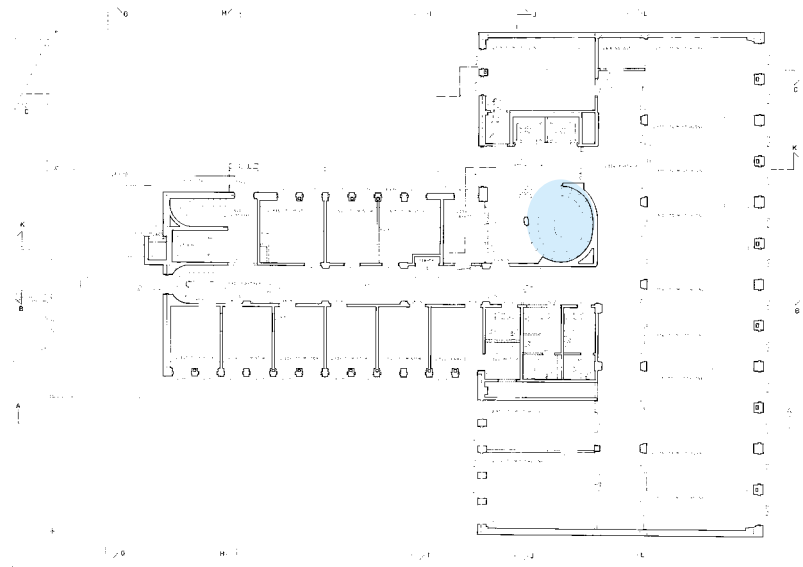
HUONEKUVIA / 7. KERROS

Kirjasto

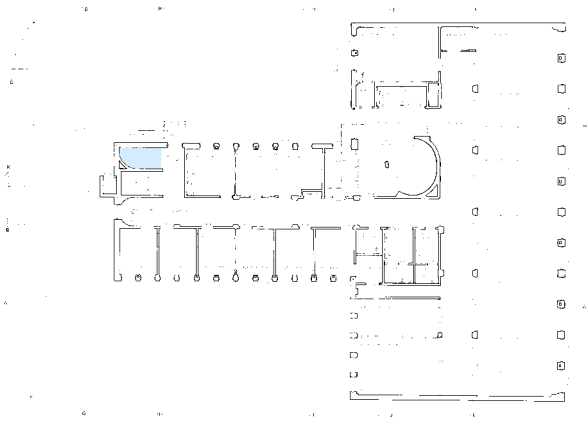

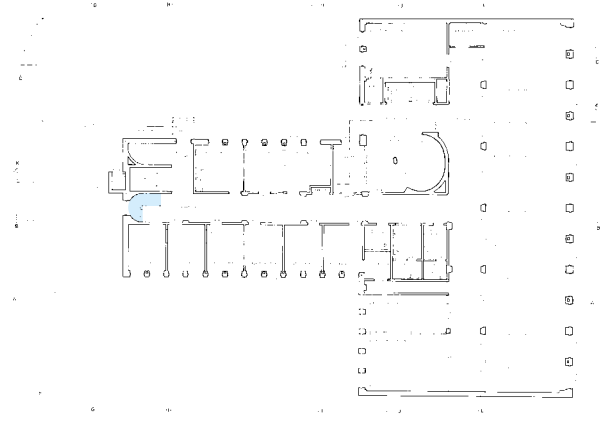
A-PORRAS

B-PORRAS

PIHAN UUSI PORRAS

KELLARI

6.2 Julkisivut

KATUJULKISIVU

Sokkeli

Hakattu graniittilaatta. Muutetun ikkunauhan alla näkyy laatta, jossa on myös mustaa kiviainesta. Koko maantasokerros on käsitelty kuten sokkeli.

Seinä

Alkuperäinen terastirappaus on säilynyt, mutta 1980-luvulla tehtiin paikkakorjauksia. Julkisivusommitelma on verkkomainen 2–6 kerroksessa. Ikkunat on jaoteltu kahden ryhmiin ja niiden välissä on pystysuuntainen ulkoneva rapattu pystylistä. Metalliset vaakalistat on poistettu, samoin julkisivupinnan jako pienempiin kenttiin lauriraidoilla. Pääsisäänkäynnin linjaa korostaa kolme seinään kiinnitettyä lipputankoa räystäälinjassa. Ylin kerros, joka on sisäänvedetty, näkyy katujulkisivussa vain kaiteena. Kaiteen umpinaisessa alaosassa on aukot, jotka toistavat julkisivun kahden ikkunan rytmiä. Kuparipellitetty ”karniisi” muodostaa koristeaiheen julkisivuun. Kattoterassille on lisätty lasitettu vyöhyke (2012).

Ovet ja ikkunat

Maantasokerroksen ikkunat ovat turkooksi maalattuja teräsikkunoita ja ne muodostavat yhtenäisen seinän. Alun perin julkisivussa on ollut neljä normaalilevyistä liikkeen sisäänkäyntiä suoraan kadulta. 2. kerroksen ikkunat poikkeavat julkisivussa muista kerroksista siten, että ikkunoiden alapuolella on syvennetty kasetti. Ikkunat ovat kaksipuitteisia puuikkunoita kerroksissa 2–6. Alempi ikkuna on suhteiltaan vaakasuuntainen, alasaranoitu ja sisäänpäin aukeneva tuuletusikkuna.

Pääsisäänkäynnin ovet ovat teräslasiovia (2000-luku). Autoluiskan sisäänkäynnin ovi on uudehko lasiruutuinen teräsovi, joka on sivusaranoitu.

Katto

Sisäänkäynnin kohta on sisennetty katulinjasta. Sisäänkäyntivyöhykkeen katossa on alkuperäinen lakattu puupaneeli, jonka profiilit ovat pyöreitä. Sisäänkäynnin kohdalla on katon alapintaan kiinnitetty silinterimallisia peltikuoriaisia valaisimia.

Julkisivu Unioninkadulle.

Pääsisäänkäynti.

Autoportti pihalle.

PIHAJULKISIVUT

Pihajulkisivun sokkeli on graniittia. Sen pintaan on kiinnitetty harmaa teräspelti. Julkisivu on terstirapattu kuten pääjulkisivu. Ikkunat ovat alkuperäisiä puuikkunoita. Ylimmät kerrokset ovat sisennettyjä. Sivuportaassa on neljä ulkonevaa betoni-parvekettä, joiden sivuilla on verkkolankaita ja putkikaiteet.

Ajoluiskan molemmat seinät on pinnoitettu kivipintaisilla sementtilaatoilla

(1950-l). Luiska ja tasanne on pinnoitettu asfaltilla.

Ajoluiskan päällä on epäsymmetrinen terassi. Terassilla on betonilaatoitus. Luiskan puoleinen kaide on alaosastaan umpinainen betonikaide ja yläosastaan putkikaide. Terassilla on kolme ja sinne johtavan portaan juuressa yksi alaspäin suunnattu kuparinen peltikuuppavalaisin.

Autotallin ovi.

7 Yhteenveto

7.1 Säilyneisyys

KATUJULKISIVU

Katujulkisivu on verrattain hyvin säilynyt kokonaisuutena. Sen perusjäsentely eli avoin ja osittain sisäänvedetty maantasokerros, rapattu julkisivu kerroksissa 2-6 ja sisäänvedetty kattokerros, on säilynyt. Muutoksia on tehty katutasossa, missä erillisten liikehuoneistojen sisäänkäynnit on poistettu ja pääovi on uusittu. Terastirapattu julkisivupinta puuikkunoineen on hyvin säilynyt. Vaakasuuntaiset julkisivupintaan kiinnitetyt metallilistat, jotka oli tarkoitettu mainosten kiinnittämistä varten, on poistettu. Myöskään julkisivupinnan jakoa pienempiin kenttiin lasuurilla ei enää ole havaittavissa. Ei ole varmaa tietoa siitä, toteutettiinako jako vai ei. Kattokerroksen terassi on osittain lasitettu 2011. Pääsiiven ilmastointikonehuonetta katolla on suurennettu, mutta se ei kuitenkaan näy katutasolle.

PIHAJULKISIVUT

Rakennuksella on pihasiipi tontin keskellä ja sen molemmille puolille muodostuu eräänlainen piha tai valopiha. Pihasiiven julkisivu on sisäänvedetty yläkerroksissa eli talon runko on kapeampi 6. ja 7. kerroksessa.

Etelänpuoleisen pihan perustasona on nykyisen arkistohuoneen katto, missä alun perin sijainneet kattoikkunat on poistettu. Eteläisen pihan puuikkunat on vaihdettu puu-alumiini-ikkunoiksi. Yläkerroksissa porrastettu julkisivu on rapattu 1984 alkuperäisen kaltaiseksi.

Pohjoisenpuoleisen pihan täyttää ajo-luiska ja pieni terassi. Pihasiiven julkisivussa on betonisia parvekkeita porrashuoneen B kohdalla. Pohjoisen pihan kahden julkisivupinnan puuikkunat ovat säilyneet. Myös parvekkeiden ovet ovat säilyneet. Terrassirakenteet ovat erityisen huonossa kunnossa.

SISÄTILAT

Toimistokerrosten yleinen T-käytävän varaan rakennettu tilahahmo on hyvin säilynyt. Samoin käytävillä on säilynyt hyvin ero valonpuoleisten huoneiden käytäväseinien ja vastakkaisten käytäväseinien välillä. Toimistohuoneiden välisiä väliseinämuitoksia on tehty runsaasti. Myös käytävän muotoa on muutettu kuudennessa kerroksessa, missä oli alun perin leveämpi osa johtokunnan huoneen ja johtajien huoneiden kohdalla. Toimistokerrokset on suunniteltu alun perin muunneltaviksi ja väliseinämuitoksia on ollut verrattain helppo

tehdä. Toimistokerrosten vanhat ovet ovat hyvin säilyneitä, samoin alaslasketut katopinnat ovat verrattain hyvin säilyneistä 1950-luvun asussa.

1980-luvulla pihasiiven päähän on lisätty porrashuone ja Unioninkatu 16 ja Fabianinkatu 15 kiinteistöjen välille on rakennettu silta. Uuden portaan rakentaminen on vaikuttanut liikerakennuksen sisäisiin kulkujärjestelyihin ja 1980-luvulla on mm. avattu uusia käyntejä uuteen portaikkoon ja lisätty palo-ovia.

Maantasokerroksessa kadunpuoleinen vahtimestarin tila on alkuperäisessä pai-

kassaan. Entisistä myymälätiloista tehtiin KHO:n kirjaamo ja sitä varten rakennettiin tiskit. Aulan kolme hissiä on vaihdettu kahteen tilavampaan 1984. Sinällään yksinkertaisen aulan kruunaa veistoksellisesti kaartuva funkis-porras. Pääaula sekä maantasossa että kaikissa kerroksissa on menettänyt väljyyttään ja siten myös loistokkuuttaan. B-porras on säilynyt hyvin. Maantasokerroksen muut tilat on muutettu erillisistä liiketiloista arkistoksi 1980-luvulla.

Seitsemännen kerroksen tilat ovat käyneet läpi perusteellisen muodonmuutoksen 2010 tulipalon jälkeen.

7.2 Lopputulokset

Paatelan toimeksiantaja oli useimmiten valtio eli sikäli Yleisradion liikerakennuksen suunnittelutehtävä ei poikkea arkkitehdin työkentästä. Yleisradion toimitalo on kuitenkin tietävästi ainoa Jussi Paatelan suunnittelema liikerakennus. Veli Paatela ja Reino Koivula olivat uransa alkuvaiheessa kun taloa suunniteltiin, mutta heidänkin merkittävimmät työnsä ovat sairaaloita ja yliopistorakennuksia. Kyse ei ole kyseisten arkkitehtien uran huipputyöstä, mutta kuitenkin merkittävästä rakennuksesta, joka on mainittu eri yhteyksissä Jussi Paatelan työluettelossa.

Toimitalon arkkitehtuuri ei huuda. Katujulkisivu on terastirappausta, joka sopeutuu hyvin ympäristönsä väreihin ja

materiaaleihin. Sen perusjäsentely on moderni, mutta nyanssoinnissa on viitteitä vanhempaan, hienostuneempaan arkkitehtuuriin: toisen kerroksen ikkunoiden alapuolinen kasetointi, pystysuorat rappauslistat ja suuremman pinnan jako pienempiin laseeraamalla. Ei ole varmuutta siitä, toteutettiinako jako, mutta aie kuvastaa tuon ajan ihanteita. Julkisivun jakokenttien oli tarkoitus toistaa ”elementtimäisyttä”. Elementtirakentaminen ei ollut vielä todellisuutta, mutta sitä ihailtiin. Julkisivun vaakasuorat metallilistat oli tarkoitettu mainoksille. Niitä oli joka kerroksessa. Valojen tarvitsemat sähköjohdot oli tarkoitus kuljettaa pystysuuntaisissa rappauslistoissa. Olisi kiinnostavaa tietää,

luonnosteliko arkkitehti julkisivuun enemmänkin mainoksia. Valokuvien perusteella vaikuttaisi siltä, että tätä potentiaalia ei ole koskaan käytetty. Mainoslistat poistettiin 1980-luvulla. Julkisivumateriaalien välillä on hierarkiaa: maantasossa ikkunat ja ovet olivat rautaprofileista, siroja ja kalliita, kun taas toimistokerrosten ikkunat ovat puuta. Tämä on eräs aikakaudelle tyypillinen piirre. Materiaalihierarkia näkyy on maantasokerroksen sokkelissa ja seinässä, missä paraatipaikoilla on käytetty hakattua graniittia ja pihalla vastaavissa kohdissa kivipintaista sementtilevyä.

Raikkaan moderneja piirteitä ovat pilari-laatta –runko ja vapaa pohja, kattoterrassi, avoin katutasen kerros, logististen järjestelyiden päällimmäisyys ja toisto. Katutasen avoimuutta korostavat teräksiset ikkunat ja ovet. Yhteyttä katuun on kadotettu, kun erilliset sisäänkäynnit myymälöihin on poistettu. Nykykäyttö arkistona suljettuine seinineen ei sovi katutasen luonteeseen. Yleisradion liikerakennus on hiljaisella ja ympäristöön sopeutuvalla tavalla moderni. Se on aikakautensa huomattavimpiin helsinkiläisiin liikerakennuksiin

nähdessä vaatimaton, mutta hienostuneella tavalla. Vaatimattomuus käy ilmi, kun vertaa Yleisradion liiketalon julkisivumateriaaleja muiden 1950-luvun alun helsinkiläisten liiketalojen materiaaleihin: valkobetoni, kupari ja tumma luonnonkivi. Yleisradion talon marmorirouhe on viittaus vanhemman osan marmorijulkisivuun, joka oli lajissaan ensimmäinen Suomessa. Terastirappauksen käyttö oli harkittu ele.

Helsinkiläisenä modernina toimistotalona Yleisradion talo poikkeaa siinä, että sen paikalta ei purettu uusrenessanssilinaa vaan sata vuotta paikalla seissyt puutalo. Tontti ei ollut houkuttanut rakentajia. Sekä Yleisradion että rakennuksen nykyisen käyttäjän kannalta on oleellista, että rakennus on yhdistetty korttelin toisella puolella sijaitsevaan Fabianinkatu 15 kiinteistöön. 1950-luvulla talojen välillä ei ollut merkittävässä määrin yhteyksiä. Eri osien välinen porras ja silta on rakennettu vasta, kun käyttäjä vaihtui ja taloa perusparannettiin. Yleisradion liikerakennuksen päätila on pääporras ja siihen liittyvä aula. Muutoin sisätilojen arkkitehtuuri on ajalleen ja rakennustyyppilleen tavanomaista.

7.3 Lähtökohtia jatkosuunnittelulle

On toivottavaa, että katujulkisivun perusjäsentely erityyppisiin vyöhykkeisiin säilytetään. Metallisten vaakalistojen palauttaminen toisi rakennuksen julkisivuun sellaisen modernin piirteen, joka aikoinaan erotti sen esimerkiksi vieressä sijaitsevan 1930-luvun rakennuksen julkisivusta. On toivottavaa, että terastirapatun julkisivun yksityiskohdat ja materiaalihierarkia säilytetään ja että korjaukset tehdään alkupe-

räistä vastaavilla materiaaleilla. Tämä tarkoittaa myös puuikkunoiden säilyttämistä. Maantasokerroksen avointa luonnetta tulisi korostaa sen sijaan, että tila pyrkii sulkeutumaan katutilaan nähden. Sisätilojen osalta pääportaan restaurointi ja aulatilaa väljyyden palauttaminen 1950-luvun tilahahmoon on suositeltavaa. Myös B-porras sekä 6. ja 7. kerroksenvälinen porras tulisi säilyttää.

Lähdeluettelo

Suullisia tietoja ovat antaneet

Ylivirastomestari Kari Joutsenlahti, korkein hallinto-oikeus

Arkistot

HELSINGIN KAUPUNGINARKISTO (HKA)

Kaupunginarkistossa säilytetään Maistraatin arkiston piirustusaineistoja vuoteen 1968 asti. Suurimaksi osaksi kyse on laadukkaista kopioista, mutta osa on myös hyvin himmeitä.

HELSINGIN KAUPUNGIN RAKENNUSVALVONTAVIRASTON ARKISTO (RAKVV)

Rakennuslupa-asiakirjat. Arkiston sähköisessä asiointipalvelussa Arskassa on runsaasti kohteen piirustuksia. Rakennusluvista tehty kronologia on liitteenä I.

HELSINGIN KAUPUNGINMUSEON KUVA-ARKISTO (HKM KA)

Kohteen valokuvia on tutkittu osoitteen ja toimijoiden mukaan järjestetyistä kansioista. Osa kuvista on liitetty selvitykseen.

HELSINGIN KAUPUNGIN PAIKKATJETOPALVELUT (HEL PTP)

Voimassa oleva asemakaava.

HELSINGIN KAUPUNGIN KAUPUNKISUUNNITTELUVIRASTON ARKISTO (KSV)

Asemakaavoja.

HOTELLI- JA RAVINTOLAMUSEO

Valokuvia.

KANSALLISARKISTO (KA)

Rakennusten alkuperäispiirustukset on skannautettu. Mukana on myös piirustuskopioita.

Kansallisarkiston Rakennushallituksen II arkisto sisältää mm. urakkasopimuksia. Rakennushallituk-

sen III arkisto sisältää mm. Rakennushallituksen vuosikertomuksia. Vuosikertomuksissa 1982-1984 mainitaan virastotalot Fabianinkatu 15 - Unioninkatu 16' huomattavimmissa perusparannushankkeissa.

MUSEOVIRASTON KUVA-ARKISTO (MV KA)

Arkiston valokuvia on käyty tutkimassa, mutta Unioninkatu 16:n kiinteistöstä ei löytynyt valokuvia.

SENAATTI-KIINTEISTÖJEN ARKISTO, HELSINKI (SK)

Senaatti-kiinteistöjen Helsingin arkistomateriaalia on tutkittu. Vanhempi piirustusaineisto on ensisijaisesti mikrofilmillä. Arkiston piirustuslistoihin on merkitty piirustusten sijainnit. Rakennushallitus on luovuttanut vuosina 1975 ja 1999 Kansallisarkistolle hallussaan olleita alkuperäispiirustuksia mm. 1930- ja 1980-luvulta sekä laadukkaita kopioita niiltä osin kun alkuperäiset puuttuivat. Kaksi Yleisradion luovuttamaa kansiota sisältää ensisijaisesti rakennuslupa-aineistoja sekä näiden liitteenä myös kopioita eri aikakausien suunnitelmista.

1980-luvun muutostöistä on urakkasarjat huonekortteineen, ikkuna- ja oviluetteloineen sekä sisustusarkkitehdin laatima piirustusarja. Nämä aineistot on saatu digitaalisina.

1980-luvun urakkakokousten pöytäkirjat ja mahdollisesti muitakin urakkaan liittyviä aineistoja on luovutettu Kansallisarkistoon tammikuussa 2013, eivätkä ne tutkimuksen aikana olleet käytettävissä.

YLEN KUVAPALVELU

Valokuva-aineistoa Radiotalon ajalta. Osa kuvista on liitetty selvitykseen.

YLEN TOIMITILAPALVELUN ARKISTO

Arkiston vanhempia aineistoja on siirretty muualle.

Painetut lähteet

- Aalto, Esa et al. *Korkein hallinto-oikeus 90 vuotta. KHO 1918–2008*. KHO, Helsinki 2008.
- Alho, Asmo; Rauhanheimo, Uljas. *Helsinki ennen meitä*. Otava, 1962.
- Arkkitehti-lehti 11–12/1940. *Eino Schroderus 60 vuotta*. 1940.
- Arkkitehti-lehti 10–11/1950. *Eino Schroderus 70 vuotta*. 1950.
- Helsingin kadunnimet, Helsingin kaupungin julkaisuja nro 24*, Helsingin kaupungin nimistötoimikunta, Helsinki 1970.
- Aikamatka Unioninakselilla*. Helsingin kaupungin rakennusvalvontaviraston ja Arkkitehtuurimuseon ilmaisjulkaisu.
- Hästesko, Alb. *Helsingfors sparbank 1826–1926*. Helsingin säästöpankki, Helsinki 1926.
- Iltanen, Jussi. *Helsinki 1930. Helsingin karttakirja*. Genimap, Porvoo 2005.
- Lyytinen, Eino ja Vihavainen, Timo. *Yleisradion historia 1926–1996, 1.osa: 1926–1949 Perustamisesta talvisotaan ja sodan ja vaaran vuodet*. Yleisradio Oy, WSOY:n painolaitokset, 1996.
- Manninen, Antti. *Puretut talot. 100 tarinaa Helsingistä*. Helsingin Sanomat. Karisto, Hämeenlinna 2004.
- Meinander, Henrik. *Unioninakseli – pääkaupungin läpileikkaus*. Kustannusosakeyhtiö Teos, Helsinki 2012.
- Ollila, Kaija ja Torppari, Kirsti. *Puhvelista Puntulkkuun. Helsingin vanhoja kortteleita*. Sanoma Osakeyhtiö, Helsinki 1977.

- Stenius, Olof. *Helsingin asemakaavahistoriallinen kartasto. Helsingfors stadsplanehistoriska atlas*. Pro Helsingfors säätiö – Stiftelsen pro Helsingfors. Helsinki, 1969.
- STS:n ja TFIF:n julkaisema matrikkeli. *Suomen korkeakouluinsinöörit ja arkkitehdit 1956*. Sanoma Oy, Helsinki 1956.
- STS:n ja TFIF:n julkaisema matrikkeli. *Diplomi-insinöörit ja arkkitehdit 1973*. Oy Welin+Göös Ab:n kirjapaino, Tapiola 1973.
- STS:n ja TFIF:n julkaisema matrikkeli. *Diplomi-insinöörit ja arkkitehdit 1982*. K. J. Gummerus Osakeyhtiön kirjapaino, Jyväskylä 1982.
- STS:n ja TFIF:n julkaisema matrikkeli. *Diplomi-insinöörit ja arkkitehdit 1991*. Gummerus Kirjapaino Oy, Jyväskylä 1991.
- Suomi, Vilho. *Suomen yleisradio 1926–1951*. Suomen Yleisradio, Helsinki 1951.
- Suomen rakennushallinto 1811–1961. Valtion painatuskeskus, Helsinki 1967.
- Unioninakseli – pääkaupungin läpileikkaus*. Arkkitehtuurimuseon, Helsingin kaupungin kulttuurikeskuksen, Helsingin kaupunkisuunnitteluviraston ja Helsingin yliopiston humanistisen tiedekunnan julkaisu. Kustannusosakeyhtiö Teos, Ednasprint, Slovenia 2012.

Painamattomat lähteet

- Jokinen, Timo & Kallio, Auvo. *Virastotalojen Fabianinkatu 15 – Unioninkatu 16 peruskorjauksen rakennustapaselostus*. 22.4.1981. MV.
- Vehanen, Arja. Arkkitehtitoimisto Timo Jokinen & Jussi Tanska Ky. *Fabianinkatu 15 ja Unioninkatu 16 – rakennusten historiasta*. 6.3.1980. MV.

Nettilähteet

Agronomiliiton nettisivut

www.agronomiliitto.fi/liitto/agronomitalo/

Haettu 4.7.2013

Archigraphie.eu, Alvar Aallon studion pohjapiirustus

http://www.archigraphie.eu/wp-content/uploads/2012/05/Aalto-Studio_Aalto-Munkkiniemi.jpg

Haettu 14.2.2013

Halttunen, Marja. KHO:n vuosikertomus 2011, artikkeli *Palaneesta ruokalasta tuli valoisa kirjasto*.

<http://www.kho.fi/17354.htm>

Haettu 28.6.2013

Korkeimman hallinto-oikeuden nettisivut

<http://www.kho.fi/17352.htm>

Haettu 28.6.2013

Korkeimman oikeuden nettisivut

<http://www.kko.fi/47467.htm>

Haettu 2.7.2013

Korkein hallinto-oikeus. *Toimintakertomus 2012: Korkein hallinto-oikeus, hallinto-oikeudet, vakuutus-oikeus, markkinaoikeus*. 13.3.2013.

<http://www.kho.fi/uploads/13d5i00fmxdt.pdf>

Haettu 2.7.2013

Helsingin korttelit, nettisivu

www.korttelit.fi/rakennus.php/id/82

Haettu 4.7.2013

Rantanen, Pekka. *Reino Koivulan muistokirjoitus*. Helsingin Sanomat 18.4.2006.

<http://www.hs.fi/muistot/haku/?haku=reino+koivula>

Haettu 9.7.2013

Suomen arkkitehtuurimuseon arkkitehtiesittely, Jussi Paatela

<http://www.mfa.fi/arkkitehtiesittely?apid=16313447>

Haettu 28.6.2013

Yleisradion nettisivut

<http://www.yle.fi/yleisradio/ylen-historia/ylen-vuosikymmenet>

Haettu 15.5.2013

Liite

LIITE I:

Kronologia rakennusluvista

Helsingin kaupungin rakennusvalvontaviraston arkistossa säilytetään Fabianinkatu 15:n ja Unioninkatu 16:n (nykyinen tontti 19, entiset tontit 18 ja 13) rakennuslupa-asiakirjoja kahdessa kansiossa: kansio 3 53 19, vuodet 1937-1984 ja kansio 3 53 19, vuodet 2010-.

Rakennuslupien listaan on kirjattu vain ne luvat, jotka koskevat ainakin osittain Unioninkatu 16:n rakennusta. Luetteloon on kirjattu, ovatko piirustukset saatavilla arkiston sähköisessä palvelussa Arskassa.

1951

Lupatunnus: ke-218-50
Toimenpide: Uudisrakennus
Uuden rakennuksen rakentaminen.
Tontille rakennetaan P.L. 4 § B luokkaan luettava liiketalo, jossa on 1804 m² konttorihuoneita, 1068 m² varastoa, 222 m² myymälöitä, 194 m² työhuoneita, 97 m² arkistoa ja yksi asuinhuoneisto, jossa yhteensä 3 asuinhuonetta.
Vahvistettu: 8.2.1951
Loppukatselmus: 3.7.1952 (koskee myös c-47-51, c-137-52, c-175-52)
Hakija: Fastighets Ab Unionsgatan 16
Arkkitehdit: Prof. Jussi Paatela, arkkitehdit Veli Paatela ja Reino Koivula
Rakennesuunnittelija: Dipl.ins. Osmo Korvenkontio
LVI-suunnittelija: Suomen Hissi & Lämpöjohto oy
Piirustukset: Päivätty 24.7.1950
75-012499 Hyväksymisleima
75-012500 Asemapiirros
75-012501 2. kellarikerros
75-012502 1. kellarikerros
75-012503 1. kerros
75-012504 2. kerros
75-012505 3. kerros
75-012506 4. kerros

Arska:
Muuta:

75-012507 5. kerros
75-012508 6. kerros
75-012509 Ullakkokerros
75-012510 Kattopiirustus
75-012511 Leikkaus (Leikkaus A–A)
75-012512 Leikkaus (B–B)
75-012513 Leikkaus (C–C)
75-012514 Julkisivu
Piirustukset Arskassa
Liitteenä mainittu ”Kirjallinen suostumus tontilta N:o 3 korttelissa N:o 53 rajaseinän rakentamiseen. Sopimus rajaseinään tehtävistä aukoista tontin N:o 18 kanssa korttelissa N:o 53.
Osittainen loppukatselmus 21.5.1952, 1.–6. kerrokset ja kellarissa oleva Alkon varasto, huomautettavaa mm. B2 ovet ja väliseinät.

Lupatunnus: ke-47-51-C
Toimenpide: Rakennuksen korotus ja sisustaminen osaksi toisin kuin ennen. Tontilla rakenteilla olevan P.L. 4 § D III B luokkaan luettavan liikerakennuksen ullakolle sisustetaan henkilökunnan ravintola ja kellarikerroksessa suoritetaan väliseinämuutoksia.
Vahvistettu: 17.11.1951

Loppukatselmus: 3.7.1952
Hakija: Kiint. Oy Unioninkatu 16
Arkkitehdit: Arkkitehdit Jussi Paatela, Veli Paatela ja Reino Koivula
Piirustukset: Päivätty 23.2.1951
75-012515 Hyväksymisleima (46)
75-012516 2. kellarikerros (47)
75-012517 1. kellarikerros (48)
75-012518 7. kerros (49)
Arska: Piirustukset Arskassa

1952

Lupatunnus: **C-137-52**
Toimenpide: Rakennuksen sisustaminen toisin kuin vahvistetut pääpiirustukset osoittavat. Tontilla olevan P.L. 4 § D III luokkaan luettavan liikerakennuksen I.–4. ja 6. kerroksessa suoritetaan sisäisiä muutoksia.
Vahvistettu: 7.6.1952
Loppukatselmus: 3.7.1952
Hakija: Fastighetsaktiebolaget Unionsgatan 16 (Oy Yleisradio Ab)
Arkkitehti: Arkkitehti Veli Paatela
Piirustukset: Päivätty 16.5.1952
75-012519 Hyväksymisleima (57)
75-012520 1. kerros (58)
75-012521 2. kerros (59)
75-012522 3. kerros (60)
75-012523 4. kerros (61)
75-012524 6. kerros (62)
Arska: Piirustukset Arskassa
Muuta: Ei edellyttä aloittamislupaa

Lupatunnus: **C-175-52**
Toimenpide: Rakennusmuutos. Tontilla olevan liikerakennuksen lämmityskeskus muutetaan polttoöljyllä toimivaksi ja polttoainesäiliö asennetaan kellarikerrokseen.
Vahvistettu: 12.6.1952
Loppukatselmus: 10.2.1959
Hakija: Fast. Ab Unionsgatan 16
Pääsuunnittelija: Insinööri V. Juntson

Piirustukset: 75-012525 Hyväksymisleima (63)
75-012526 Kattilahuone ja polttoöljysäiliöt (64)
Arska: Piirustukset Arskassa

1953

Lupatunnus: **3-112-R-53**
Toimenpide: Asuntokiinteistöliiton lämmöntarkkailun suunnitteleman roskanpolttouunin rakentaminen malli n:o 4 mukaan.
Vahvistettu: 29.8.1953
Loppukatselmus: –
Hakija: Fast. Ab Unioninkatu 16
Pääsuunnittelija: –
Piirustukset: 4840-515-04
Arska: Piirustus Arskassa
Muuta:

1955

Lupatunnus: **1530-55-C**
Toimenpide: Rakennusmuutos. Tontilla sijaitsevan liikerakennuksen tasakattorakenteessa suoritetaan vähäisiä muutoksia. Muutos käsittää tasakaton ja kattoikkunoiden pellillä kattamisen.
Vahvistettu: 1.12.1955
Loppukatselmus: 22.3.1957
Hakija: Oy Yleisradio Ab
Arkkitehdit: Arkkitehdit Kaija & Veli Paatela
Piirustukset: 75-012527 Hyväksymisleima (80)
75-012528 2. kerros (81)
75-012529 Leikkaus (82)
75-012530 Leikkaus (83)
Arska: Piirustukset Arskassa

1956

Lupatunnus: **1353-56-C**
Toimenpide: Rakennusmuutos. Tontilla sijaitsevan Radiotalon rajaseinään tehdään aukko 3. kerroksessa (tonttien N:o 13 ja 18 väliseen rajaseinään).

Vahvistettu: 13.10.1956
Loppukatselmus: 22.3.1957
Hakija: Oy Yleisradio Ab
Pääsuunnittelija: P. Tapola
Piirustukset: Päivätty 7.10.1956
75-012531 Hyväksymisleima (92)
75-012532 Asemapiirros, osa
3. kerroksesta (93)
Arska: Piirustukset Arskassa

1958

Lupatunnus: 400-58-C
Toimenpide: Rakennuksen sisustaminen osittain toisin kuin ennen. Tontilla sijaitsevan toimistorakennuksen 2. kerroksessa suoritetaan vähäinen väliseinä muutos.
Vahvistettu: 31.5.1958
Loppukatselmus: -
Hakija: Oy Yleisradio Ab
Pääsuunnittelija: Yleisradion tekninen jaosto / V. Lyytikäinen
Piirustukset: Päiväys 24.4.1958
75-012533 Hyväksymisleima (96)
75-012534 2. kerros (97)
75-012535 Asemapiirros (98)
Arska: Piirustukset Arskassa

1962

Lupatunnus: 400-58-C
Toimenpide: Tontilla sijaitsevan toimistotalon kellarissa jaetaan varastotiloja uusilla väliseinillä. 1. kerroksessa suoritetaan Yleisradion teknillisten tilojen, pukeutumistilojen ja varastotilojen sekä 2. kerroksen toimistohuoneiden jakoa uusilla väliseinillä.
Vahvistettu: 8.6.1962
Loppukatselmus: 15.12.1962
Hakija: Oy Yleisradio Ab
Arkkitehti: Arkkitehti Iiro Tukkilä
Piirustukset: Päivätty 28.5.1962
75-012536 Hyväksymisleima (102)
75-012537 Asemapiirros (103)
75-012538 1. kellarikerros (104)

75-012539 1. kerros (105)
75-012540 2. kerros (106)
75-012541 Leikkaus (107)

Arska: Piirustukset Arskassa
Muuta: ”Kuuntelu- ja toistohuoneet ovat ainoastaan tilapäisessä käytössä nauhojen kuuntelun ajan ja lisäksi pääasiassa iltaisin.”

Lupatunnus: 1667-C-1962
Toimenpide: Sisustusmuutos: Tontilla sijaitsevan toimistotalon 1. kerroksessa suoritetaan Yleisradion teknillisten tilojen, pukeutumistilojen ja varastotilojen jakoa uusilla väliseinillä.

Vahvistettu: 24.2.1962
Loppukatselmus: -
Hakija: Oy Yleisradio Ab
Arkkitehti: Arkkitehti Iiro Tukkilä
Piirustukset: Päivätty 17.8.1962
75-012542 Hyväksymisleima (108)
75-012543 Asemapiirros (109)
75-012544 1. kerros (110)
Arska: Piirustukset Arskassa

1967

Lupatunnus: 3-1820-C-67
Toimenpide: Kiinteistö Unioninkatu 14:n naapurirakennusten tonteilla 13 ja 2 perustusten vahvistaminen ja rakennuskaivannon tuenta.
Vahvistettu: 23.9.1967
Loppukatselmus: 24.5.1971
Hakija: Oy Yleisradio Ab / Pohjavahvistus Oy
Pääsuunnittelija: Dipl. ins. M. O. Juhola, Pohjavahvistus Oy
Rakennesuunnittelija: Dipl. ins. M. O. Juhola, Pohjavahvistus Oy
Piirustukset: Päiväys 7.6.1967
75-012545 Hyväksymisleima (118)
75-012546 Asemapiirros, perustusten vahvistaminen
75-012547 Perustusten vahvistaminen, leikkaus
Arska: Piirustukset Arskassa

1968

Lupatunnus:	3-2353-c-68
Toimenpide:	Muutostyön tarkoituksena on osan 6. kerroksessa olevien toimistotilojen rakentaminen radioteknillisiksi tiloiksi (lähetysyksikköjä). Alueella on voimassa rakennuskielto rak. lain 42 §:n 2. mom. 3 kohdan perusteella. Muutostyö ei vaikuta rakennuksen käyttöön muutostyön yhteydessä.
Vahvistettu:	28.11.1968
Loppukatselmus:	26.6.1969
Hakija:	–
Pääsuunnittelija:	Ins. M. Armanto, dipl. ins. E. Salonen
Piirustukset:	Päivätty 5.8.1968 75-012548 Hyväksymisleima (128) 75-012549 Asemapiirros (129) 75-012550 6. kerros (130) 75-012551 Leikkaus (131)
Arska:	Piirustukset Arskassa
Muuta:	Akustisista- ja äänieristysvaatimuksista johtuen joudutaan rakenteissa käyttämään palokuormaa lisääviä materiaaleja. Tämän vuoksi lähetysyksiköt on eristetty lisäpalo-ovella muista tiloista. Muutoksen alaiset tilat varustetaan uudella erillisellä koneellisella ilmanvaihdolla noudattaen rakennusetarkastusviraston soveltamia keskusilmanvaihtojärjestelmiä koskevia paloturvallisuusohjeita

1975

Lupatunnus:	3-2279-c-74
Toimenpide:	Rakennuksen 1. kellarissa sekä 1.-7. kerroksessa tehdään vähäisiä käyttötarkoitus- ja väliseinämuutoksia.
Vahvistettu:	4.9.1975
Loppukatselmus:	17.11.1976
Hakija:	Oy Yleisradio Ab
Arkkitehti:	Arkkitehti Mikko Armanto, Oy Yleisradio Ab:n rakennusosasto
Piirustukset:	75-069836 Asemapiirros (132) 75-069837 2. kellarikerros (133)

75-069838	1. kellarikerros (134)
75-069839	1. kerros (135)
75-069840	2. kerros (136)
75-069841	3. kerros (137)
75-069842	4. kerros (138)
75-069843	5. kerros (139)
75-069844	6. kerros (140)
75-069845	7. kerros (141)

Arska: Piirustukset Arskassa

1977

Lupatunnus:	3-1699-c-77
Toimenpide:	Pieniä ovi- ja väliseinämuutoksia 1. kerroksessa
Vahvistettu:	29.9.1977
Loppukatselmus:	30.11.1977
Hakija:	Oy Yleisradio Ab
Pääsuunnittelija:	Rakennusarkkitehti Mauri Mäki-Marttinen
Piirustukset:	77-054766 Asemapiirros 77-054767 1. kerros
Arska:	Piirustukset Arskassa

TÄSTÄ ALKAEN YHDISTETTY:
FABIANINKATU 15 – UNIONINKATU 16

1982

Lupatunnus:	3-1831-A-82
Toimenpide:	1. Rakennus Fabianinkatu 15 (vanha Radiotalo) muutetaan virastorakennukseksi. 2. Fabianinkatu 15:n pihalle rakennetaan purettavan piharakennuksen paikalle lisärakennus, joka käsittää porrashuoneen ja 1-kerroksisen siivouskeskuksen. 3. Rakennuksessa Unioninkatu 16 suoritetaan piirustuksissa osoitetut muutostyöt.
Vahvistettu:	7.9.1982
Loppukatselmus:	23.11.1984
Hakija:	Rakennushallitus

Arkkitehti: Arkkitehti Timo Jokinen, Arkkitehtitoimisto Timo Jokinen & Jussi Tanska Ky

Rakennesuunnittelija: Insinööritoimisto Auvo Kallio & co.

LVI-suunnittelija: Hepacon Oy LVIS-konsultit

Sähkösuunnittelija: Hepacon Oy LVIS-konsultit

Piirustukset: Päiväys 8.3.1982
83-000299 Asemapiirros (145)
83-000300 Alempi kellari (146)
83-000301 Kellari (147)
83-000302 1. kerros (148)
83-000303 1. kerros yläosa,
2. kerros (149)
83-000304 2. ja 3. kerros (150)
83-000305 2. kerroksen yläosa,
4. kerros (151)
83-000306 3. ja 5. kerros (152)
83-000307 3. kerroksen yläosa,
6. kerros (153)
83-000308 4. ja 7. kerros
83-000309 Ullakko, hissi- ja
iv-konehuoneet (155)
83-000310 Vesikatto
83-000311 Leikkaus A–A (vasen)
83-000312 Leikkaus A–A (oikea)
83-000313 Leikkaus B–B
83-000314 Leikkaus C–C
83-000315 Leikkaus D–D
83-000316 Leikkaus E–E
83-000317 Leikkaus F–F
83-000318 Leikkaus G–G
83-000319 Leikkaus H–H
83-000320 Julkisivu Fabianinkadulle
83-000321 Julkisivu Unioninkadulle

Arska: Piirustukset Arskassa

Muuta: Tontit on yhdistetty.
Leikkauksessa A-A esitetään rakenteet.
Rakennus liitetään yleiseen vesijohto- ja viemäriverkostoon.

1984

Lupatunnus: 3-579-C-84

Toimenpide: Muutoksia parhaillaan peruskorjattavana olevassa toimistorakennuksessa, huomattavimpina asiakirjahissin sijainnin

muuttaminen ja betonipilareiden manteloiminen

Vahvistettu: 14.5.1984

Loppukatselmus: 23.11.1984

Hakija: Rakennushallitus

Arkkitehti: Arkkitehti Timo Jokinen, Arkkitehtitoimisto Timo Jokinen & Jussi Tanska Ky

LVI-suunnittelija: Hepacon Oy LVIS konsultit

Piirustukset: Päiväys 23.2.1984
83-001182 Asemapiirros
83-001183 Alempi kellari
83-001184 Kellari
83-001185 1. kerros
83-001186 1. kerros yläosa, 2. kerros
83-001187 2. ja 3. kerros
83-001188 2. krs. yläosa, 4. kerros
83-001189 3. ja 5. kerros
83-001190 3. krs. yläosa, 6. kerros
83-001191 4. ja 7. kerros
83-001192 Ullakko, hissi- ja
iv-konehuone
83-001193 Vesikatto
83-001194 Leikkaus A–A (vasen)
83-001195 Leikkaus A–A (oikea)
83-001196 Leikkaus B–B
83-001197 Leikkaus C–C
83-001198 Leikkaus D–D
83-001199 Leikkaus E–E
83-001200 Leikkaus F–F
83-001201 Leikkaus G–G
83-001202 Leikkaus H–H
83-001203 Julkisivu Fabianinkadulle
83-001204 Julkisivu Unioninkadulle
Arska: Piirustukset Arskassa Fabianinkatu 15
alla.

2011

Lupatunnus:

3-1325-10-D

Toimenpide:

Toimistorakennuksen sisäiset muutostyöt, kattoterassin lasitus. Unioninkadun puoleisen rakennuksen 7. kerroksessa muutetaan kirjastoksi tulipalossa tuhoutunut henkilöstöravintola ja siihen liittyvä keittiö. Kirjaston yhteyteen rakennetaan kaksi työtilaa, neuvottelutila

ja wc-tilat. Kirjaston osastoivia seinärakenteita korjataan ja kaikki 7. kerroksen ikkunat uusitaan. Osa kadun puoleista 7. kerroksen terassia lasitetaan liukulasein. Ullakkokerroksen iv-konehuoneita muutetaan ja vesikaton varustusta täydennetään. Uudet vesikaton varusteet ja julkisivumuutoksen kuten lauhdutin ja iv-säleiköt tehdään pihalle suuntautuville julkisivuille.

Fabianinkadun puoleisen rakennuksen 1. kerroksen vapautuneet kirjastotilat muutetaan kirjaamoksi. Kirjaston kiinteä kalustus säilytetään paikoillaan, työpisteet toteutetaan irtokalustein. Kirjaamoon muodostetaan aulan kautta toimiva yleisöpalvelupiste. Aula varustetaan uudella lasirakenteisella tuulikaapilla. 1. kerrokseen tehdään lisäksi vähäisiä aputilamuutoksia.

Vahvistettu: 1.3.2011

Loppukatselmus: 6.9.2011

Hakija: Pekka Mähönen, Senaatti-kiinteistöt

Pääsuunnittelija: Arkkitehti Vesa Tiilikka, ISS Suunnittelu-
palvelut Oy

**ARK-rakennus-
suunnittelija:** Eija-Riitta Miettinen, ISS Suunnittelu-
palvelut Oy

Rakennesuunnittelija: Jouni Alaniemi, WSP Finland Oy

LVI-suunnittelija: Kerttu Havola, Projectus Team Oy

Sähkösuunnittelija:

Piirustukset: Vain Arskassa:
5584-497-12 Kattokerros
5584-498-12 Leikkaukset
5584-499-12 Julkisivut
5584-500-12 Havainnekuva, tuulikaappi
5584-501-12 Havainnekuva, näkymä
Unioninkadulta

Muuta: Museovirasto on antanut hankkeesta puoltavan lausunnon toteutukseen liittyvin huomautuksin. Toimenpide ei koske merkittävällä tavalla historiallisesti tai rakennustaiteellisesti arvokasta rakennusta. Aloituskokoukseen tulee rakennusvalvontaviraston edustajan lisäksi kutsua Museoviraston edustaja.

Fabianinkatu 15:n puoleisen kirjaamon sisäänkäynnin yhteydessä olevat työpisteet tulee toteuttaa olemassa olevia rakenteita ja pintarakenteita säästäten. Rakentamisen ja purkutöiden yhteydessä on suojattava säilyvät osat. Purkutyöt tulee rajoittaa muutosten toteutuksen kannalta välttämättömään. Kirjaamon tuulikaapirakenteen on oltava myöhemmin poistettavissa pysyviä jälkiä jättämättä.

ark-byroo

Arkkitehtitoimisto ark-byroo

Kustaankatu 3

00500 Helsinki

info@arkbyroo.fi

www.arkbyroo.fi

p. 010 2350 566